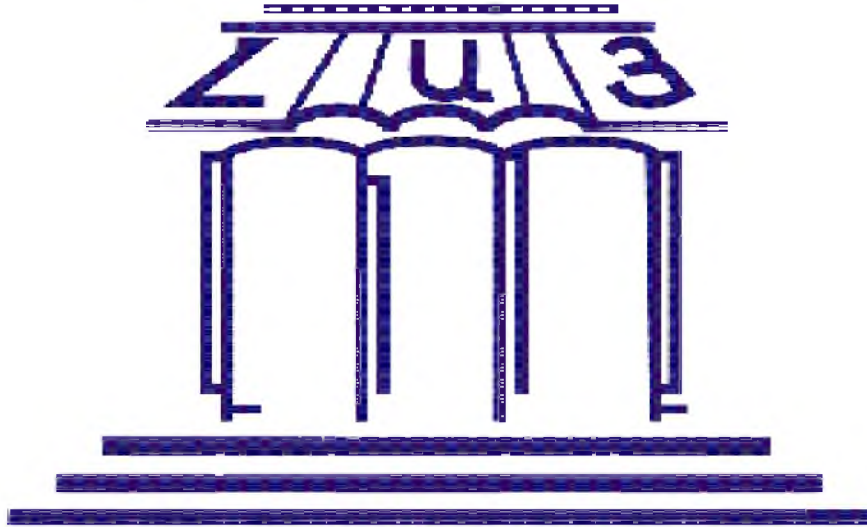

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

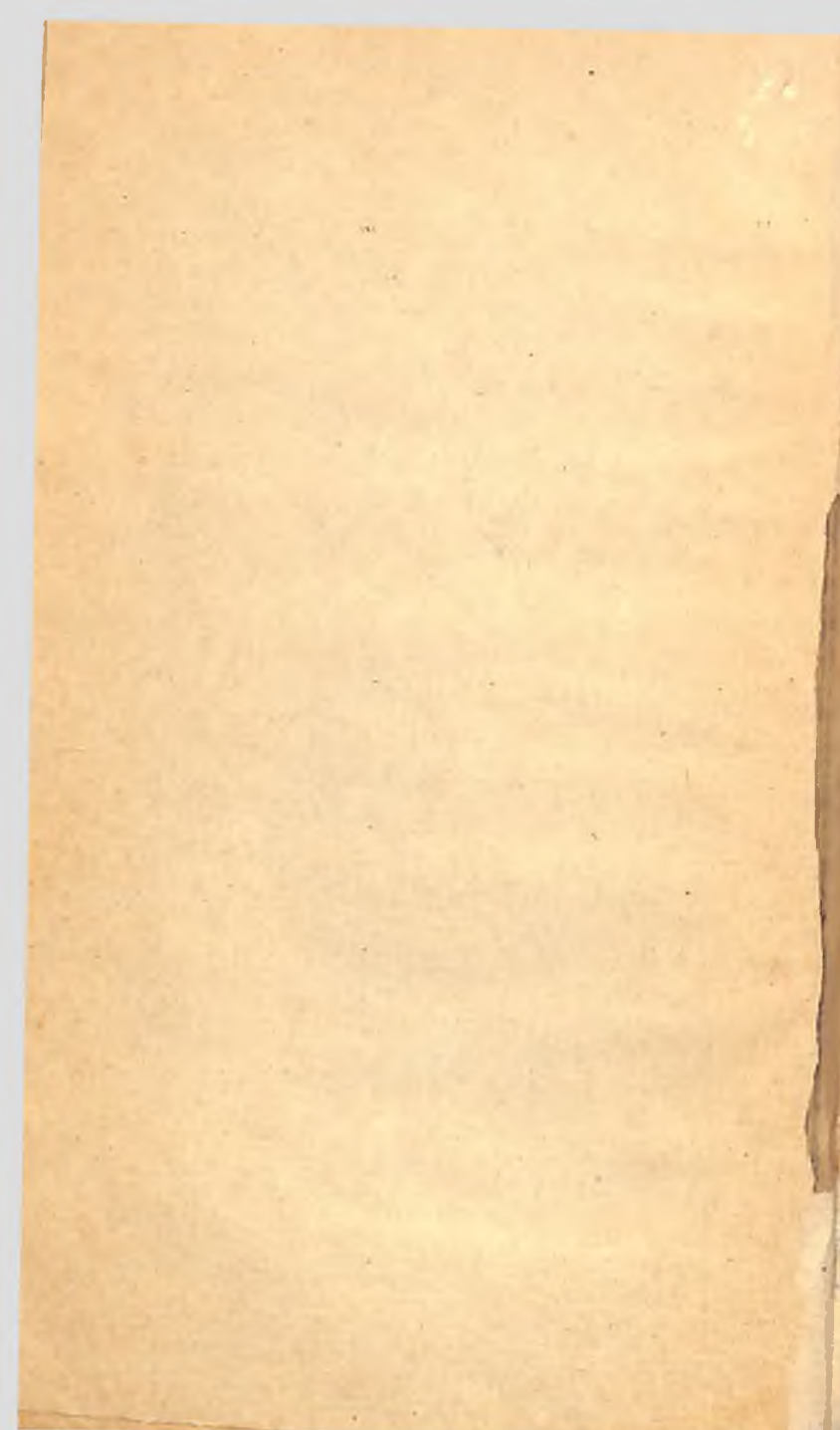
You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

698

2004

Ա Գ Ն Է Ս

Վ Է Ե Ա

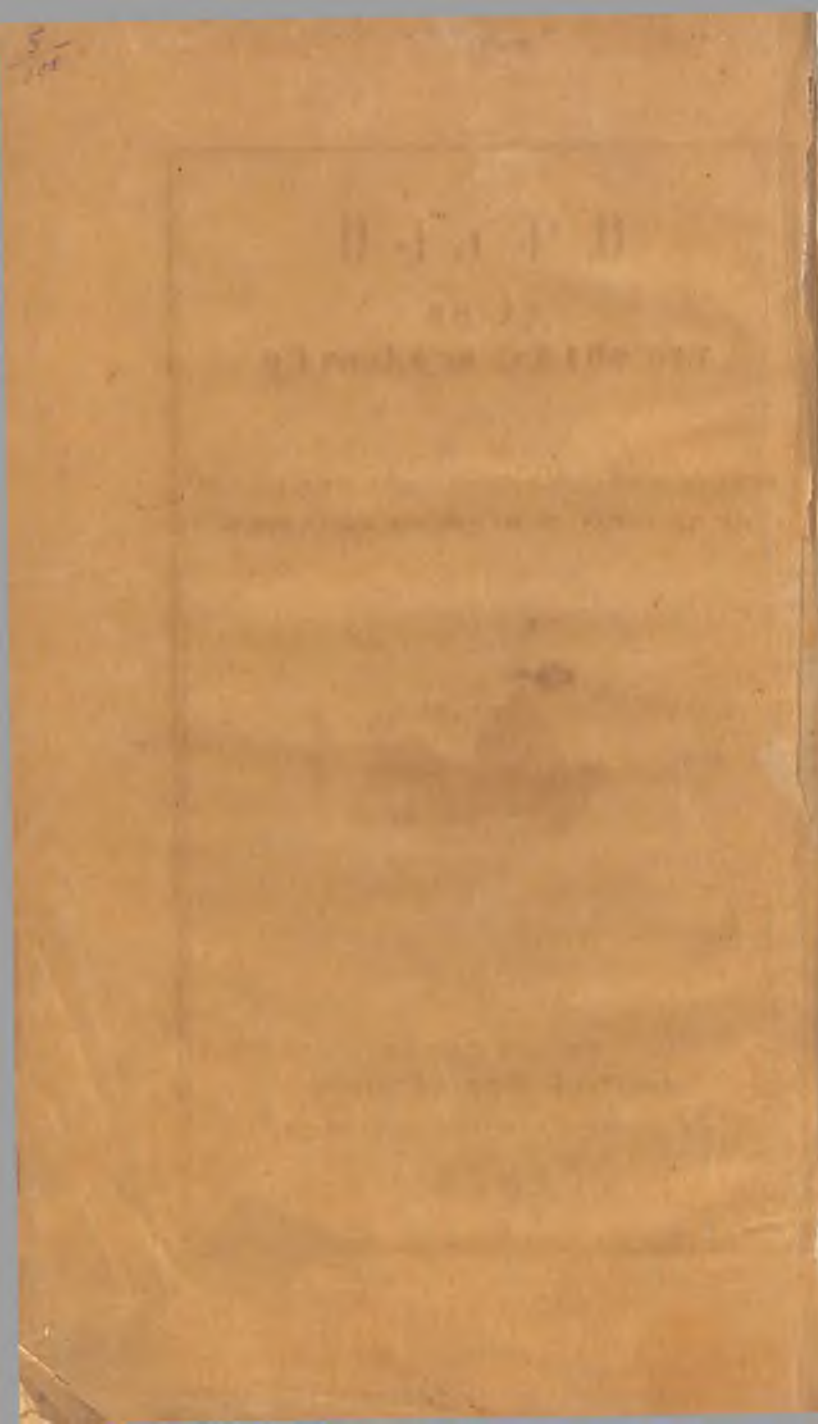
ՆԷՅ ԶԱԼԱՆ ԳԸԶՃԻՒՂՍԶ

ԵՐՄԵՆԻՃԵՏԵՆ ԹԵՐՃԻՒՄԻ ԷՅԼԵՅԻՒՊ ԵԱԶՏԸ
ՅԱՆԹԱՊՏԵ ՅՍՓԻՒՐԳՃԻԱՆՈՓՓ

ԳՈՒՏՍ ՇԵՐԻՓ
ԵՐՄԵՆԻ ՄԱՐ ԵԱԳՈՒՊ
ՄԱՆԱՍԹԸՐԸՆ ՊԱՍՄԱՀԱՆԵՍԻՆՏԵ

1872

65042

39250-67

ՄԻԻԹԵՐՃԻԻՄԻՆՏԵՆ ՓԵՏԵՐԱՆԵ ՄՈՒՀԱՊՊԵԹ Ի.Է
ԻՀԹԱ ՕԼՈՒՆՈՒՐ

SOUS ՋԱՏԵՄ
ԼՈՒՍԻԱ . ԱՏՈՒՐ ԷՖԵՆՏԻ
ՆԻՋԻՊԼԻՅԵԱՆԵ

1871-1872 1873-1874 1875-1876 1877-1878 1879-1880

1881-1882 1883-1884 1885-1886 1887-1888 1889-1890

1891-1892 1893-1894 1895-1896 1897-1898 1899-1900

1901-1902 1903-1904 1905-1906 1907-1908 1909-1910

1911-1912 1913-1914 1915-1916 1917-1918 1919-1920

Ա Գ Ն Է Ս

ՎԻ ԵԱ

Ն Է Յ Զ Ա Լ Ա Ն Գ Ը Զ Ճ Ի Ի Ղ Ա Զ

« Փետրու վախտենի ինթիշամյա .
ո աւղուն սենէլէր Լաշաբիւփ՝ տիւնեա
ո իւղէրինտէ պէրէքէթլէնէրէք չօլա-
ո լաճագսըն ո »

Ա.Զ.Ի.Զ Գ.Ի.Թ.Ա.Գ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՏԻԻՇՄԱՆԸՆ ԳԱԼԻՅԵ ԶԻԻՃԻԻՄ ԷՅԼԵՄԵՍԻ

ԳԱՅԵԹ իւճէ պիր թաղ թէփէսինտէ ին-
չա օլունուփ՝ մէվքիսինէ թափթըքէն՝ ՀՕԴ-
ԻՕՇԻ, Էանիյեա իւճէ պիր դաեա թէսմիյէ օ-
լունան գալէնին սահիպ վէ հաքիմի ԱՏԵԼՊԵՐ
պէյ , Փամիլէասընը վէ գալէնին մուհաֆա-
ղասը իչիւն ասքերինին էն զաիֆ պիր քաչ նէ-
ֆերինի գալէտէ պուրազըլոյ , միւթէպագըր աս-
կերինի պերապէր արարադ , ուղագ պիր մահալ-
լէ ճէնկէ կիտիւպ՝ խայլի միւտտէթ սէվկիւլ-
լիւ էհլը իլէ պիր դանէճիկ էվլատընտան հա-
պէր արամաօրդընտան , էն սատըգ էմէքտարը

պիր մեղաւորը գալէյի մէսքիւրէ եագլաշտորգ-
 ճա թէոյէնինտա Հանրմ Յակոբը նէղտինէ
 ճէլոյ էտէրէք, էսէր ճիհաթ կէրմիյէթ վէ-
 րուպ տաեանմալարընը թէնպիհ պուեուրսու-
 խէտէ, գալէտէ պուլունան մուհաֆըղըն ազ-
 րըղ, պինանըն վաթէն խարապ հալը փէքտէ
 քէնախաինի թէմէն էտէմէյեօրլար իտի, շիւն-
 քի Վտէլպէր օրատա օլմատըղընտան, հէր նա-
 սըլ խէ գալէ պիր քէոյ էվլինէ տէօնմիշ իտի
 նէ քի տիւշման հիւճիւմիւնէ տաեանա պիլէն
 պիր գալէյէ :

Պիր ագշամ փօրեաղտան էսէն սօլու գ պիր
 բիւզկեար եիւքսէք վէ տէհէթլիւ սէտալէր ի-
 լէ օրմանլարըն աղաճլարը թէփէլէրինի պիրի-
 պիրլէրինէ չարփարագ թէօքիւլէն եափրագ-
 րար, գալէնին օ ճէսիմ ալլուսը տապանընըն
 տէօլէմէսինի էօրթմէքտէ իտի, Վրթըգ կիւ-
 նէշ պաթտըքտան սօղրա՝ կէճէնին քարանլըղը-
 նը ինսան կէօղիւնէ ալըշտրթմա իշիւն պիր ա-
 րալըգ թէրք էթմէքտէ օլտուղու օ ազ պիր ր-
 շըգ տախի սալուշուպ, կէճէ քէնտու զիֆիր
 քարանլըղընա կիրտիյի սըրատա՝ պիրտէն պի-
 րէ օլա թարաֆընտան ֆէսֆէսէ օլունաճագ
 սէս վէ շամաթալտր էշիտիլմէյէ պաշլանտը :
 Թէոյէնինտա Հանրմ օ արա օտանըն լանպա-
 րարընը եագլմագտա օլտն գատէմէյէ խիթա-
 պէն՝ խէֆի աղլիմ իլէ, «Պու նէ օլմալը՝ տէհի
 սիւվալ պուեուրարագ, «աճապա տիւշման
 պու քատսը եագընըմըղտա՝ մը տըր՝ տէտի :

օլան միւսին (Յակօրը զու վար, եանիյեա Գուտս
սու Շէրիֆէ կիտէնէր քըեաֆէթինէ քօյեա-
րոգ Հօդ-Աօշա կէօնտէրտի քի, կիտիւպ ֆա-
միլիյեասընտսն հապէր կէթիրսինս) ագըթ սօն
կիւղ վաքթը օլուփ՝ թապիաթի իլէ պուլուտ-
լու վէ քափանըգ օլան կէճէլէրտէ միրի մու-
մաիլէհըն էհլի թիօուէնիսս Հանըմ պիրիճիկ
էվլասօր ԼճէլիսսՅը սաղ տիղինէ ալարագ
գալէյի մէսքիւրըն ինսիզ քալմըշ օլան օտա-
լարընտան պիրիսինտէ օթուրուփ ճէնկ վէ
ճիտալ թէհլիքէսինտէ պուլունան գօճասընը
տիւշիւնտիւղը դէման Լտէլինա անճագ իքի
եաշընտա իտի, Պիր սապահ անսըղտան Յակօր
կէլիւփ Հանըմըն հուղուրունա չըգարագ՝
Պէյըն սահէթ վէ աֆիյէթտէ օշտուղը հա-
պէրինի վերտի, վէ երթէսի կիւնիւ ալտէթ
էթմէք իւղէրէ էքէն, իշէր պաշկալաշտըղըն
տան միւսին Յակօր քէմալը սատաքէթինտէն
գալէտէ պուլունտն մուհաֆըղըարըն պաշա-
րընա կէչէրէք գալէի տիւշմանտան մուհա-
ֆազա էյլէմէյէ քարէր վերտի:

Սուհարէպէ իսէ կիւնտէն կիւնէ շիւ-
տէթլէնէրէք Լտէլպէր պէյին օրտուսու ֆէ-
նաեա եիւղ թութտուղընտան, տիւշմանըն օր-
տուսու վէթանա տօղրու եիւրիւէրէք Շէ-
հիր ու Քարիյէլէրինի թալան էտէրէք եագըս
երգմաքտա օլտուգըրընտան, գարա խապէրլէք
փէյտէրիէյ Հօդ-Աօշա կէլմէյէ պաշլասը. վէ
պիր աղ սօղլա պու քուսուրմուշ վահշիլէրին

Գլխաւորէ ճէվառ վերմէյէ հաճէթ քալմա-
տը . զիդա քարմաքարը կիւրիւթիւլէր իլէ
սլուռ սէտալարը կիթտիքճէզ փէք եապընտան
էշիտիլմէյէ պաշլատը . պիր սանկյէ կէշմէտէն
տախի գուլէ պէքճիսի թէհլիքէ սլուռսընը
չալորղընտա՝ Միւսին քէնտի ստտաքէթին
տէն նաշի դայէթ ճէսիւրլէնմիշ Յակոբ , պէն
ղի աթմը պիր հարտա Հանըմըն հուղուրընա
չդարապ՝ իմիտէյի հալ էյէմէյէ պաշլատը .
«Հաշմէթլու Հանըմըմ, կէթիլմիշ օլտուղլմ
քէտէրամիղ հապէրտէն տալա քօքըմանալմ ,
տէտի : Ըստ թէհլիքէլի վադթըմըգտա տա-
խի փիւթիւն ումուտըմըղ՝ հէր պլպ շէյէ
գատոր ՄԱԼԱՎ վէ ծնուն նիհայէթսիղ իհսանը
իւղէրինէ քօյեալմ : Կէօրիւնիւեօր քիպիր պէս
լիւկ ապէր գալէմիղէ եադլաշմադտա տըր .
հէր նէ գատար տօտու եախութ տիւշման օլ-
տուգլարը տահա աղնաշըլամատը իսէտէ, տիւշ-
ման օլմալը . զիդա տիւնքի կիւն աճընարադ է-
շիթտիմ քի՝ պիղիմ օրտու պօղսլլու պիթարու-
մար օլմուշ . սլու դարա իսապէրի զաթընըզա
տու էթմէ իստէմէյտիմ իսէտէ , արթըդ կիւ-
լէնիր եէրի գալմատը » :

«Լյա սաղիհ Մալահ , տէտի թէդլէնիտա ,
պէօյէ իսէ սէվիւլիւլիւ էվլատըմ իլէ պէրա-
պէր հալմըղ նասըլ օլաճապ տըր , վէ քօճամ
նէրէտէ քալմըշ օլմալը » :

— Միւսթէրիհ օլընըղ , Հաշմէթլու Հանը-
մըմ , տէտի Յակոբ , սիղ տիւնտար պիր հանըմ

սընըզ վէ զան էտէրիմ՝ տէրխաթըր սուսու-
րուսընըզ օ աթիկ վէ բէք կիւղէլ թէմսիլի .

“ Հէր յիմ յի , ուսուսընը լաւան է-ղէրինէ յօր , կէ-
լէճէ , վագիլը ուսուսընը իլէ ասը- պու-լու-ր ” տէրլէր :

“ Հագգընըզ վար արը , տատըգանէմ (Յա-
կօր , տէտի (Թէօլէնինտա Հանըմ . պէօլէ օլ-
տուքտա , հայտէ կիթ հէնաէյին իւղէրինտէ-
քի.բէօլրիւի.բաւըրթ արը . զիրա էյի պիլի-
րիմ.քի՝ գալէմիզ չօգ պիր վագըթ տիւշմանըն
հիւճիւմիւնէ.բարչը տուքամաղ , սլարի չալըչապ
պիր աղ վագըթ.բաղանըն.քի , միւճէֆէրաթըմ
իլէ սլաղի զիյ գըյմէթ էշէսլարըմը թօիւայ-
էիւպ տաքլամաւա միւքթէտիր օլայըմ : “ Ի-
րօտէ վէ թէնայիհէրինիլ թէքմիլէն իճիւա օ-
լաճագ տըր ” տէտի (Յակօր վէ տիշարընա
չըգալը :

Լա սօլլա տիւշմանլարըն այետք սէսլէրի
էյի թարղտա իշիտիլմէյէ սլաշլանտըլնտան
աղնաշըլթը.քի՝ արթըք գալէյէ եագլաշմըչ-
լար տըր : (Թէօլէնինտա հանըմ թիթիլրէյէրէք
օթուրտըլը եէրտէն գալգըպ օտանըն .բէօշկի
փէնճիլրէսինէ վարտըղընտա՝ խէյֆինտէն պէն-
ղի աթուր . զիրա տուման վէ փուս արալարըն-
տան փարլաւան մահիթասըն զաիֆ ըշըղը ի-
լէ՝ պիր պէօլիւկ աքէրին գալէյէ տօղրու եիւ-
րիւիշ էթմէքտէ օլտուքլարընը էյիճէ կէօ-
րէ պիլտի . սիլահ վէ զըրիւարընըն փարլաիշի
աի աշիքար սէշիլիպի , աթլարըն .քիշնէմէլէրի
տաիլի էշիտիլիյօր իտի . վէ շու սուլու-

ուղտուտարագ գալէյէ կիրմէք իւղերէ իտիլէր :
 Հօդ-Աօշի չանը ետալը պիր գայտէլիլէ վուր-
 տուրուպ եագընտա օլան քէօյլէրտէն քով-
 շուլարը ետրտըմա տավէթ օլունսու իսէտէ ,
 ֆայտէսիղ , զիրա էթրաֆը տիւշմանլար իլէ
 քուշանմըշ սէտպաղդ պիր գալէյէ նէ իմտատ
 օլունա պիլիր իտի :

Տիւշման քէնտի քարշարնտա արթըք հիւ
 պիր մանի կէօրմէտիյինտէն , պահճէ տիւվա-
 րընտան եօգարը գալէյէ չըգտը , գալէ մու-
 հաֆըղարը իսէ պու հալտան պէխապէր , գա-
 լէ գարուսընն արգասընա պիրիքէրէք ֆէ-
 տաքարանէ տէօյիւշմէքտէ իքէն՝ արքաթարաֆ-
 տան իլէրիւէ կիրմիշ օլան տիւշմանը կէօրիւր
 կէօրմէղ՝ մէճպիւր օլտուլար թէսլիմ օլմանա :
 Պու քէօիրու շամսթասընը էշիթտիյի անտէ
 թէօլէնինտա իւրքտիւ վէ սպարը քի տաքէնին
 տէօյիւկ ներտիվէնինտէն եօգարը պիր չօգ տիւշ-
 ման չըգարագ՝ քէնտի օտասընա տօղու կէլի-
 եօրլար , պաշկա պիր չարէսի օլմատըղընտան ,
 չտիու ճապ օտա քաբուսընը քափաեարագ գօլ
 տէմիրլէրինի քօյտու իսէտէ , պու զաիֆ գա-
 րու տիւշմանլարըն քուվվէթի էօնիւնտէ անի-
 տէ փարափարչա օլուպ եէրէ թէօրիւլտիւ . ճա-
 նալար մէշոէսլիւ թէրպիյէսիղ աքբըլէր ի-
 չէրիյէ տօլտու իսէ , Հանրմըն օրատա քալմագ-
 ւաղ իշինէ կեւմէտիյինտէն պիր հալ իլէրքի
 օտանա քաշտը իսէտէ , օնուն տէ քափուսընը
 քըրլալ քաշաճագ պիր մահալ պըրտգմատըրար ,

լուսուշաբը և օյէ կէօստերիօր խօի քի՝ գալէյէ կիրտիքլէրինտէ օլմաեան ճանաւարըդէարը ի ճիրա էտէճէքլէր տիր . պուսուսն իշիւն թէ ու լէնինտանըն ադը պաշընտան ուչարագ . « Եւ Բապպիմ , պու նէ տըր քի՝ կէօրիյօրըմ հ պաշըրտը :

Պուճաղընտաքի քըղը , օ զաւալը Մտելի նսի վասֆ խալէլմ . հէր նէ քատար չօծուդ ի տի իսէտէ , վալիտէսինին շու հալընտան , մու խաթարատա օլտուքլարընը սէղերէք պաշատը աղաեըս պաղըմաեա . պէտպաղդ վալիտէսի իստէր իստէմէզ քէնտի քէնտիսինի թօվլա իփ չօծուղը թէսէլլի էյլէմէյէ չալըչս պիդ լերի իւղէրինէ կէլէրէք , կէօլլէրինտէն սէլ կիպի կէօղէաշը ադըրտի Մլահա նիաղ էյլէտի քի , պու էսէֆէնկիլ սահաթտա քէնտի եալ տըմի իլահիյէսինի էսիրկէմէսին : Պու սու վատան եիւրէգ ալարագ՝ չարչափուք քալը տը պիլ ճիւմլէ միւճէֆերաթը իլէ դիգըյմէթ ըսփահալըդլարընը թօվլաեուս կիզլի պիլ մահալտէ սաքըտը , օ աբա հանդէկ քէօիրիս սիւնըն եօքարը չէքլմէք շամաթատը տըր ի շիտիլտի . չիւնքիւմ միւմքին տէյիլ խօի քի՝ պիլ քաչ նէֆէր զաիֆ մուհաֆըղլար օլքատէր ճէստմէթ իլէ եիւրիւիշ էտէն տիւշմանա քարը քօյէապիլինիէր . գալէ իսէ հէր պիլ թարաֆ տան մուհասէրէ էտիլմիշ օլուփ , ալլիմ՝ պիլ ճէսարէթիլ պիլ պէօլլիլ տիւշման ապէրի՝ պահճէտէն թարաֆ հէնտէքտէն ներտիվէն

էլինի տու վարլարա վուրմաեա պաշլատը քի ,
 պէլքի տու վար իշինտէ էշիա սադլանըր պօշ
 եէրլէր վար խէ՝ տղնասըն պուլսուն , պիրտէ
 տու վարն պիր եէրի պօշ սետատը վերտիյինտէ
 ճիւմլէսի պիրտէն թէքրար թէոլէնինտանըն
 եադասընտան թու թարագ իպրամ իթտիլէր քի
 օրասընը տէ աչարն , զալիլլը քարընըն չարէսի
 քէսիլլոիյինտէն օ ումուտտան տէ վաղ կէ-
 չերէք , օնը տէ քէնտիլլերինէ թէսլիմ էյլէտի
 խէտէ , կենէ էլլերինտէն քուր թուլմատը , պուն-
 լար վահշիլլերէ մախտուս պիր սէվլինճ իլէ օ
 միւճէֆէրաթլարը տէ փայլաշտըգտան սօղլա ,
 պու մէհրամէթէ շաւան հանրմա՝ թիքսինի-
 լըր քիւֆիւրլէր էտերէք , օ մահալլը էվլէլին-
 տէն քէնտիլլերինէ կէօստէրմէտիյինտէն տօ-
 լայի էնոլայի հագարեթլէր էյլէտիլլեր : Պու
 եաղլըճա լօգմատան ճանաւարի իշթահլարը
 ցեանուս վէ քէնտիլլերինի տահա զիւտէ
 քուտուր թտրղընտան , պունլարտան մատա
 տահա սագլը մալը վար զաննը իլէ , օրթատու
 օլան քապ քաճագլարը դըրտըլար , սայրի տու-
 վարլարըն թէքմիլլինի տէ սէօգտիւլէր քի պաշ-
 կա մալլար պուլսունլար :

Իչպու նէթիճէսիլ թէֆթիշլերտէն սօղլա
 պիր շէյ պուլմատըգլարընտան քուտուրարագ ,
 պի թէքրար թէոլէնինտանըն իւղերինէ հիւ-
 ճիւմ էտուս իպրամ իթտիլէր քի խաղնասընը
 կէօստերսին : Օլալլը հանրմ նաֆիլէ եէրտէ
 աղըր եէմիլլէր իլէ իմանտըրմաեա չալըլընօր

քի պէտքաւոր հանձն քաջմայա եկւոյ թուծ սուն, օրդատա քալորդընտան, վէնճիրտէն քօլ մուշ ասլան միտալը՝ դաւալու քարընըն իւղէրինէ տիւշէրէք սօյմաեա պաշտաւորքարընտա, սէվիւլլիւ քրդընը քուճաղընտ ալարաք թաշ շարը տախի աղատոր պիր թարդտա աման տէյիպ եաւլարիօր իտի :

“Վիղէ վեր շու սանտրքարընըն անախ տարղարընը, նաֆիլէ եաւլարմա սաղըմա, տիւշ էօնիւմիղէ, քիւլէրինի, բադը շարապ սօսուռ ռումլորընը կէօստէր տէրէր իտի, պու քու տուրմուշ ասքերլէրին կէօղիւնէ հիւ պիր շէյ կէօրիւնմէյուպ, ֆու թուաթդան սօղըա վէվք սէֆա էթմէլի տիր, եիւրիւ չախուք էթ՝ աէյ երէք, թաղիք վէ բէնճիտէյի արթըրմարտա ի տիլէր : Հանըմըն չարէսի թիւքէնիւպ՝ կիթտի պիր տեստէ անահտար կէթիւրիւպ ասքերլէրէ վէրերէք տէտի քի, “Իշտէ անահթարլարմ, ալընըլ հէր պիր թարաֆը աշընըլ, բէնտի էլինիպ իլէ իստէտիքլէրինիղէ ալընըլ” :

Ասքերլէրանահտարքարընքապուշարապ փիւ թիւն օտալարը աշտի էլպիտէլէրի, կիւմիւշ թագըմլարը, վէ փահատա աղըր օլան ճէմի էշիալարը եաղմա էտուպ փայըրշարլար, որա դըլարը տէ բադը շարապ մահտէնիլէրի վէ քիւլէրլէրի աշարապ սուլուռնան էիյէճէք վէ իշէճէյի հանըմըն օլտուղը օտաեա թաշընտարադ, օրտտա եէյիւփ իշիւպ սարհօշ օլտուլար : Իշլէրինաէն պիրիսի աղ չօք այրդ օլտուղընտան

խորքի, անահատարարն ճէմիսինի տէ քէն,
տիւէրինէ վերմիշ վէ կիւլի պիր շէյի քաւմա-
մըշ. անճող քիմ ինանը խոր, խորո իլէ քու-
ճողընտան եվլաւորնը քափրփ արտրար վէ
տէօրդ էթրաֆընը սարարագ՝ քլլընճլարընը
սըյերրարագ. «Լճա՛ խաղնանը կէօստեր, վէ
եա՛ եվլաւորնըն փարչաւանմասընը թամաշա իյ-
լէ» տէտիլէր: Թէտէնինտա եվլաւորնա օլան
մուհտուպեթինտէն քլլընճլարըն տէհէթինէ
պագմակարագ իւզերլէրինէ տիւշիւփ եվլաւ-
ճըլլաղընը վահշի էլլէրտէն չէքիպ քուրթար-
մա իստէր խոր. սարարմըշ պէնղի իլէ եիւրէկ
աճրտան ֆիղանը, գաթը իւմուտ օլմուշ պիր
վալիտէնին իղսիրապընա նիշտնիմասուս իտ-
տիլէր իսէտէ, պուշլարա ասլա թէհսիր իթմէյ-
իւպ, իլլէրինտէն պիրիսի տէվլէրէ մասուսուս պիր
կիւլիւշ իլէ տէտի քի. «Լճա՛ կիւլէլ հանըմ,
իշտէ սէնի քօրքուտաճագ վէսիլէյի պուլտուք,
արթըք պաքալմ պու թարիք իլէ ինատընը
եէնմէզմիյիզ»:

() արա կիւջիւճիւպ Լտեղինա իսէ աղլա-
շիւպ փիւթիւն. քուվլէթի իլէ պաղըրմագտա
իքէն, պու ճանավարլարտան պիրիսի չօճու-
ղուն քօլունտան թուլթարագ քրլընճընը քալ-
տըրրի՝ տէհէթու պիր սէս իլէ տէտի քի.
«Լճա՛ խաղնանը կէօստեր, վէ եա՛ շիմտի պու
չօճուղը իքի փարչա իտէրիմ»:

Շու ֆայտէսիզ քօրքուլար իլէ՝ եիւրէք
տայանամազ հալար իւզերինէ՝ պէտուպաղդ Թէո.

լենինոտա օտէրէճէյէ կելտի քի՝ զա ագըլ օլարագ
էօլիւ կիպի եհրէ սէրիլտի : Պիրտէ՝ պու տիւշ
մանլարն սէրքերտէսի Վրիմօ տը Տիւրքուան
փաշա պիրտէն պիրէ կելիւպ իշէրիյէ կիրտի-
յինտէ պիր պագըլ իլէ հէր պիր շէյի աղնատը .
“ Օ տըմլար պու նէ եափայօրոունուղ ” . պա-
ղըրտը վէ էօյէ պիր սէս իլէ քի , փիւթիւն
սաքերինի իւրքիւթտիւ . “ Չափուգ շուրա-
տան տիշարը չըգընըգ . եօգսամ ճիւմէնիզիտէ
քըլընձտան կէչիւրտաիրիրիւմ՝ , նասըլ քի սիզ
պու զաւալլըլարը քըլընձտան կէչիւմէկ իս-
տէտինիզ իսէ ” :

Պու վահշիլէր՝ քէնտիւ սէրքերտէլէրի հու-
ղուրընտան տէր հալ գօրգուլարընտան նաշի
գուղուեա թէպտիլ օլարագ , Հանըմ իլէ չօ-
ճուղըն եագաորնը պուրագարագ՝ թալան էթ-
միշ օլտուքլարը մալարը թօփլայեուպ չարչա-
փուք տիշարը չըգալլար : Վրիմօ քէնտի ու-
շաքլարընը չաղըրըպ պէտպաղդ թէպէնին
տաի եհրտէն քալորրոթըրըպ ուսուլ իլէ պիր
եաթաղա եաթըրտը , վէ քըզճուղաղընը տէ
քօյնունա վերուպ էմիր էթտի քի՝ լսղըմ կէ-
լէն թէտաւիլի էսուպ հըզմէթինէ էյի պագ-
սընլար , ծնլար իսէ տերագսապ պուրնու-
նա քօքուլու բուհլար թութարագ վէ սաիր
թէտպիրլէր էտէրէգ , կիւճ իլէ աքընը
պաշընա կէթիրիպ օյեանտըրտըլար : Հանըմ
կէօղէրինի աչտըգտա՝ իլք կէօրտիւի առէմ՝
միւշարիլէ հ օլտու . քէնտիւսինի օ զալըմ ճանա-

իլէ պիղէ թէպէմ օլա խախնիղ, պու զահմէթ-
լէրի չէքմէղ իտինիզ :

« Սէմուռն վէ միւթէշէքքիւրիւմ, աղիղ է-
ֆէնտիմ, տէտի հանրմ : Սիզերին շու ինսա-
նիյէթլիկինէ տախի պօրճլույում. ինանընդ
քի, մէհրամէթլու եիւրէյին տույիւլարընը
թանրըմ, օ եիւրէկ պիր տիւշման եիւրէկի
տախի օլապ Դ :

Պու արալըդ փաշայի միւշարեղէհին իքսա-
մը իլէ՝ հէնիւղ թալան օլունմամըշ եէյէ-
ճէգլէր իլէ էշեալար մուհաֆաղա օլունտու .
եաղմայը մէն էյլէտի . գալէյէ պէքճիլէր
քօյտու վէ ասքէրէ էմիր էյլէտի քի, պու
գալէ քէնաու սէրքէրտէլէրինին մալը կիպի
ղանն էտէրէք էօյլէճէ հիմայէթ վէ իհթիրամ
էյլէսինլէր : () Նտան սօղրա Վրէմօ կէրէք Հա-
նըմըն վէ կէրէք օնուռն էվլատը հագգընտա պէօ-
յիւկ իհթիրամթտա պուլունուպ՝ ասքէրինէ
էօրնէկ օլտու, հէր ճիհէթլէ պուշարա թէ-
վէճուհ կէօտտէրէրէք ֆրսանտը տիւշտիւքճէզ
մուհապպէթի օլտուղու աղնամաք իստէր ի-
տի : Մնճագ պու թէվէճուհտա օլան շաշըր-
տըճը ֆիքիր չօդ սիւրմէյիւպ աշէքարէյէ չըգ-
տը : Պիր քաչ կիւն սօղրա ճէսարէթլէնէրէք
թէպլէնինտա հանրմ հագգընտա եիւրէկինտէ
օլան մուհապպէթի մուստարիյէսինի պէյան
պիրլէ օնա ատէպէ մուղաիր թէքլիֆլէր սուռն
մատան ութանմատը : Հալ սու քի, Մլահըն
քօրքուսու իլէ ատէպու նամու սընտա եէքտէ

վարդարն էլինտէն քուրթարանը տէմէք իտ
տէրիմ:

ԻՔԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՍԵՐՔԵՐՏԵ ԿՐԻՄՕ ՏԸ ՏԻՐԳՈՒԱՆ

ԹԻՈԼԵՆԻՏԱ Հանրմ Թէքմիլ իֆագաթ
պուլտուգտա, Կրիմօ փաշա եանընա եագլա
շարագ Թաթլը սէտա իլէ տէտի քի, « Հա
նրմ, դանն էտէրիմ սիղի ինանուրումամ քի՝
ասքերիմին շու պուլունու շնտան նէ տէրէճէ
ճանրմ սրգըտը, անճագ Ալահա Թէշէքիւր
էտէրիմ քի, չօք էյի վագըթտա օտանըղա
կիրտիմ վէ սիղէրի օ աղիմ Թէհլէքետէն քուր
Թարմանա միւշէրրէֆ օլս պիլտիմ արթըք շիմ
տէն սօղըա րահաթ օլըն Հանրմ, զիրա պէն պու
րատա օլտուքճա, սիգէ ասլա սիր զիան վէ րա
հաթսըղըդ օլամաղ, գալէ, տուրէ վէ զսթը
նըզըն շախսի մէնֆաաթը իչլւն պէնտէնիղէ
միւսաւտէ էտինիղ քի պուրատա սաքին օլա
իմ, Կիտուպ Թէնուլին էաէյիմ քի, արթըք
շարապիւնաւար իլէ պօտուրաւմարա Թօգան
մասընլար: Պիլիբսինիղ քի՝ մահարէպէնին հա
լը վէ ստէթի առքէրլէր հիւճիւմ իլէ տլըդլա
րը մահալլը Թալան էյլէմէյէ հագլը տըրլար,
էկէր քի սիղքէնտու րատէթինիղ իլէ գալէնիղի

տէն տուր օլմազ իտի . Ատէլնա տախի թըգէ-
 թի թամմէ իլէ՝ վալիտէսինին վէրտիյի տերս,
 լէրէ դուլաթ վէրիւ իտի , վէ էօկրէնալիքլէրինի
 կիւզէլճէ ֆիքրինտէ տագլաթ իտի . Ալահին
 էյիկիլէրի , դու վիլէթի վէ օնուն միւ ճիւզէթիւ-
 րինէ տախր վալիտէսինին պէյտն էթտիյի թէմ
 սիւլէր իլէ կիւ շիւ ճիւզէ կիւ քէնտու . Եսպու-
 տըճըսընա տօղու մուհապպէթ իլէ թութու
 շուփ Եանաթ իտի : Խէպլէնինտա Հանըմ չա-
 րալը իտի քի՝ էվլատը Եիւրէկինտէ քէօքլէշ-
 միշ օլան Ալահանի մուհապպէթ իլէ պէրա-
 պէր՝ արգասաշլոգ մուհասպպէթի տախի ֆի-
 լիղլէնսին . պու սէպլէպտէն « Աօկրէն , Եան սէվ-
 կիւլու էվլատըմ , տէր իտի , էօկրէն հէր պիւր
 շէյտէն էվլէլ թէքմիլ Եիւրէկին իլէ ԱԼԱՅԸ
 սէվմէյի . էվլէթ Ալահը թէքմիլ Եիւրէկ ,
 թէքմիլ րուհ վէ թէքմիլ դուվլէթ իլէ ՍԵՎ-
 ՄԷԼԻՅԻՋ , զիրա օնտան էվլէլ սէվլիլը հիշ պիլը
 շէյ Եօգ արը . պու տիւնեա Եիւզլէնտէ հէր
 նէքի վար իսէ՝ օնլարըն ճէմիսինիտէ պիլի սէվ
 տիյի իչլէն Եարաթմը տըր . օնտան մաստէ
 քէնտու սաղլըղըն իչոլն տախի պօրճլուտու
 քէնաիւսինէ . օ սէնի Եարաթաթ քի՝ քէնտիւ-
 սինէ քուլլուգ Եաէսին . պու տիւնեաթ թէրք
 էթտիքտէն սօղրա՝ չօգ ալա պիւր տիւնեաա
 Եպէտիւլ Եպէտ քէնաիւսինի իղղէթլէյսին .
 իմաի թէֆէքքիւր էթ , Եան էվլատըմ , քի պու
 տիւնեաաա պիւր չօգ Եղիյէթլէր տախի շէք-
 սէք՝ կինէ սէմաաա Եպէտի մութլու օլմա-

սուրբ Երան (Թեոֆանիոս) հանրմ' օնուն թէք-
լիֆինի րէտա էյլէտի . վէ պու եէնի պերատան
սէլամէթ . քուրթուրնաք իշիւն Վապոյի (Թաա-
լանըն եարտըմընը թէմէննա էյլէտի . վէ հեր
ան . քէնտու թէնէֆիւզ օտտարնտա տիգէրի
իւղէրինէ կէլէրէք . «**Նա Վէպոյիմ , պըրաք**
քի՝ հեր պեր շէյիֆի դապիսգ ետէյիմ , էկեր
միւրատըր ալիյէն էյլէ իսէ . անձագ տալա միւ-
սաատէ էթմէ քի՝ ար վէ նամուս պէնտէն զայ
օլսուն . պըրագմա քի՝ կիւնահլար տուղա
ղընա տիւշէյիմ , վէ սէնին էպէտի էյլիկէրին-
տէն քէնսիւմի մահրում քըլայիմ . սէնին մաւ-
գատտէս նաղարըն իլէ պէնի հեր ան նաղարա
վէ թէհլիքէլի վագիթլէրտէ պէնի գուվլէթ-
լէտիւպ ճէսարէթլի քըլո տէյու աղլսիփ սըզ-
լանըր իտի :

Վաղլիլէթքեար Հանըմ , չօգ վագիթ քէն-
տու եիւրէյինի պու թարղտա Նլլահա սօղ-
րու քալլորըրագ պու պէլատան քուրթուր-
մագ իշիւն օնտան քուվլէթ վէ ֆէրասէթ տի-
լէր իտի , Նլլահըն իհտանը իլէ միւշարիլէհին
քուրտուղու տուղաքլարըն ճիւմլէսի տէ նա-
ֆիլէյէ կիտուպ , օ Հանըմը ասլա ար ու նա-
մուսընտան այեըրուպ քէնսիսինէ հէմէֆ-
քեար էտէմէտի :

Հալար պէյլէ իքէն տախի , ֆաղլիլէթքեար
վալիտէ քէնտի էվատընըն եիւրէկինտէ քը-
րիստանէայ տինինին տույկուլարընը քէօքլէշտի-
րէրէք , օնու տինտար պիր քըխտունէայ էյլէմէ-

ղլղ, օնուն իշխուն պու տիւնեատա քարշմըզա
չղգան հէր սիր սէֆալէթ վէ սէրանձէմէրոն
թահամիւլէտէրէք՝ տէր խաթըր էթմէլիյիզ
քի՝ Վլահ պէօլէ իստէօր իշտէ պէօլէ տիւ-
չիւնէճէք օլուր իսէք՝ թէսէլլի օլապիլլիւրիւ :

« Պոււնու իլէ պէրապէր՝ պօրձըւեուզ պիւ-
ղէ պէնղէյէնլէրիտէ սէվմէյէ . տէյիլքի օնլար
տէ պիգիմ կիսի Վլահըն եարաթտըղը առէմ
պուլուսուրուրը իշխուն , իլա օնուն ի-
չիւն տէ քի՝ օնլարը սէվլիւմ տէյի Վլահ քէն
աիւսի պիղէ էմիր էյլէտի . արքատաշարը տէ-
մէկ իստէյօրըմ , քի ումում ինսանլորը սատէճէ
« Վէրիլդ ո տէմէք քեաֆի տէյիլ տիր , իլէ ի-
լազըմ տըր քի՝ ամէլ իլէ տախի թաստլք իտէ-
լիւմ օնլարը սէվտիյիմիլլի . եանեա աճ օլանլարը
տօյեուրալըմ . սուսուղըսա սու վերէլիւմ . վէլ
հասըլ օնլարըն հէր պիր սէֆալէթլէրինի իս-
ֆիֆլէթմէյէ ճահթ վէ իքտամ էթմէլիյիզ .
պիղտէ օլանը ալա օնլարա էսիրկէմէմէլիյիզ ո :

Պու տէրս վէ նասահաթլար իլէ Վտէլինա-
նըն թաղէ եիւրէկինի՝ մէհրամէթ տույկուլարը
իլէ քուվլէթլէնտիրտիկի իշուն օնուն արթըգ էն
ղիատէ քէֆու վագթը՝ միւհթաճինին եար-
տըմնա եէթիշտիյի վագիթ իտի . հէր պար
ֆաթիլլէրէ մէհրամէթ էտէրէք՝ քէնտիւսինէ
խաս օլան՝ փարա , էլպիսէ վէ մէքիւլաթը օն-
լարա տաղըտըր իտի , չօգ տէֆա քայէթ սէվ-
տիյի եէմէյին տախի պէօյիւկ փայլինի սագլա-
եուվ օնլարա եէտիրիթ իտի , էլպիսէսի հէ-

ման իքի թագըմ օլտուղու անտէ՝ վալիտէսիւ
նէ սիւալ էտէրէք օնուն էմիր իլէ պիր թա-
գըմնը ֆուքարէ չօճուղընը պիրինէ հէտիյէ
էտէր իտի :

Թէոլէնինտա պէօլէճէ քէնտիւ էվլատընը
թերպիյէ իթմէքլէ մէշիւլ իքեն , Արիմօ փա-
շա կինէ քէնտու իպրամլարը իլէ ֆապիլէթլու-
շանըմ թաճիզ իյլէմէքտէ իտի . նիհայէթ
պաքտըր քի իսկեաթ էտէմէյօր , թէքլիֆի թար-
ղընը տէյիլէրէք՝ օնուն իլէ էվլէնմէք իստէտի .
Թէոլէնինտա օ վագթըմ օթուրտուղու եէրտէն
այեաղա քալքարաք քեամիլ պիր թարգոտա
ճէվապ էթտի :

« Վֆէնտիմ , չօգ էյի պիլլիսինիլ քի՝ պէն
էվլի իմ . գըղըմը թանրէօրտունուզ վէ նըշան
եիւղիւիմ տախի իշտէ փարմաղըմտա տըր . պու-
պէօլէ օլտուղու հալտէ՝ էվլիլլէ վէ վալիտէ-
լիկ պօրձըսըմը սաքըյըպ օնլարըն շէրէֆլէրի-
նի կէսղէթմէյէ պօրձըլու տէյիլ միյիմ ո :

Արիմօ փաշա շաշա քալըպ պիր սէօլ օլտուն
սէօլէյէմէյէրէք՝ օնտան սավուչտու կիթ-
տի . վէ պաշատը տիւչիւնմէյէ քի՝ Թէոլէ-
նինտանըն ինատընը եէնուպ քէնտիւնին ֆէնայ
ֆէյիլ էֆքեարընը իլէրու վարտըմաեա նէ
թէտպիր պուլա պիլլի :

Պու ագլամ Թէոլէնինտա շանըմ նէյ
շալըպ էյլէնմէքտէ իքէն՝ քէնտի քօճասը Վ-
տէլլէրին սաքէրլէրինտէն Վանիսէր իսմինտէ
պիլիսի անտըղէն օտաալընա կիրիւպ տէտի քի՝

« Ծնա վեր . վե սեօյլէ յի՛ պիւրելիւն կեանքիս .
 « Ինչեւ ի լինալէ՝ պանա ի պրազ եյլէսիս . Ժողովարար
 « Ինչեւ յիւսիսիս . Ժողովարար . Ժողովարար . Ժողովարար .
 Լարը սեօյլէյիւս . Բարձրագոյն տան նըշան եիւ-
 ղիւ կիւնի չըգարըս պանա վերտի . տօտօսգլա-
 րը իլէ տէ տօտօս սեօյլէյէրէք ըուհունու
 Լըսհա թէսլիմ էյլէտի » :

Նէֆերի մէքքում պունլարը սեօյլէյիւս .
 չըգարտը պիր ալթուն եիւղիւկ վերտի : Հա-
 նըմ եիւղիւկի էլինէ ալըր ալմսղ օթունրոու-
 ղու իսկեմրինին իւղերինտէ պայրլոր քալոր .
 պիր վագըթտան սօղըս քէնտու քէնտուսինէ
 կէլէրէք . « Լա Լըսհ » տէյիս պիր կէօղ
 եաջը սէլի տիր կէօղերինտէն ագըտարագ .
 « Իշտէ նիհայէթ պէնիմ պէտպաղդ միւրահա-
 ղալարըմ կէլտի չըգտը : Լտէլպերիմ վէֆաթ
 էթտի . պէն տուլ գալտըմ . սէֆիլ էվալտըմ
 տէ եէթիմ գալտը : Պսւ եիւղիւկ քի սէվ-
 կիւլիւ Լտէլպերիմին մուհապպէթի նիշանի
 իտի , տահա տէրիաթըր էթտիրիր պանա օ
 մութլու ղէմանլարը քի՛ էվէնմէղոնէն էվիլէ
 քօճամ քէնտի փարմաղընա քօյեարսու տէ-
 միշ իտի քի . « Վէվիլիւլիւմ թէղէնինտա , սէն
 քի՛ Լըսհտան սօղըս սու տիւնեատա պէ-
 նիմ իշիւն հէր շէյտէն ղիասէ ղիյ գըյմէթտին ,
 սօն նէֆէսիմէ տէկին սանա սաալդ գալմագ-
 իշիւն պսւ եիւղիւկիւ սաղլաեաճաղըմ . . . »
 Լըսհ Լըսհ , քէտէրիմտէն եիւրէկիմ փարա
 փարա օլուեօր » . տէտի վէ թէքրալ սրայլըս

« ԼՅ պուհուրուներդ, խմէթլու շանըմըմ, եիւրէկ աճըտըճը պիր խապէր իլէ պէտպաղդ օրտումու գուման ավտէթ էյլէտիյիմէ ր :

Թեպէնիհտա պու սէօհպէթտէն տէրէճէ սիզ իւրքէրէք՝ չալտըղընէյի էլինտէն պրաքըս, Լըլահ, կինէ նէ պէլա կէրտի պաշըմա՝ պաղըրաւ րաք, Վանիպէրէ տէտիքի՝ « Սէյլէ վէ պէն տէն պիր շէյ սագըմա . հէր պիր օլսնը պիլմէք խտէրիմ . գօճամ Լտէլպէր պէյ՝ նէրէ տէ տիր . աճապ էօլտիւ մը . . . ր պաղըրտը :

« Եվլէթ, հիչ պիր շէյի սիզտէն կիզլէյէմէմ տէտի նէֆէր . պիրա էյի պիլըրիմ քի՝ օրթալըղա եսյըլան հավատիտէն՝ հէր պիր վուքուլաթը տույմուշ սընըղ . էվլէթ խմէթլու շանըմ, գօճանըղ հայեաթտա տէյիլ տիր . Վլթաւ իչիւն ճէսուրանէ տէյիլշէրէք՝ իլղէթլու պիր թարղտա մէրաճէ վէֆաթ էթտի . աղըր պիր եարա ալմըշ օլտուղընտան հըղմէթինէ պէնտէնիլի թային էթտիլէր . պաշըքուճաղըմտա իքէն՝ պայիլն պիր սէս իլէ անճագ շու քէլամըրը պանա սէյլէյէ պիլտի :

« Իճիրա էիփիյին հըլէիլէր ֆայասըլ արը , ես՝ սէվ յիլլէմ Վանիպէր . քոյո-էօրոմ չի՝ պիր քաշ Եսպէ յէպէն պո փիւնայի իէրէ էպէճէյէմ . էվլէթ՝ արլըգ յէպէպիլէ փափլաւընըն հոլըրընա չըգաճաղըմ , օ յիսա իէֆիիլ օլանմագ իլլէն : Պէնիմ սօն վասիյէիլի յիլլէլ Կիյէ . իէօլլէրիմ քափանալը իիպի , հէման շօր Ռօլա ալպիլ էի՝ վէֆաթըն ալլէլմ Թեպէն յիհպա էլլէիլ Կոյ էի . ալ շո յիէա էիլլէիլի :

տօղբու եիւկսէլտէրէք, չօճուղընը թէսէլու
 էթմէյէ քալքըշտը. « Եւս սէվկիւլու գըղմ,
 տէտի, կէրչի պու տիւնեատա արթըք փէ-
 տերէ մալք տէյիլինն ամմա, ումարմքի սէ-
 մաուտ հազըր տըր սէնին փէտերին. զիրա օ
 պու տիւնեատա իքէն քայէթ ֆուպլէթլու վէ
 տինտար պիր էօմիւր կէչիրտիյինտէն մաատէ՝
 Լըլահըն մուգատտէս թէհպիհէրինի տէ թէք-
 միլէն սագլտտը, (ինսանլարը) տիւշմանլարընը
 տախի սէվէր վէ էլինտէն կէլէն էյիկլէրի օն
 լարա էտէր իտի. էն զիատէ սէվինճլի կիւ-
 նիւ Ե. Հաղրդո-Թի-նա եաքլաշտըղը կիւն ի-
 տի, վէ քուրթարըճըմըզ (Կիտուս Բրիտոսուսն
 շու քելամընը ասլա ունութմազ իտի, « Բիւ
 Բի Պիւնիւ Թիւնիւ Եիւ, Վի Պիւնիւ ԲԱՆԸՄԸ
 ԻՉԻՐՍԻ, Պիւն օնՏԱ Վի օ՛ Պիւնիւ ՍԱԲԻՆ ՕԼՈՒՐ Դ
 (Կիւլ. Զ. 56): Լտէլպերիմ հիչ պիր վագըթ թա-
 մահ իտուպ քիմսէնին մալընա էլ ուղտթմաւ
 տը. ատէմլէր հագգընա ֆէնա սէյլէմէյի
 պէյիւկ կիւնահ սաեար իտի. էգսիկլիկլէր թէ-
 սասուֆ իթտիքճէզ դահամիւլի արթար իտի.
 սաատէթլու հալընտա տախի հագիր վէ ուն-
 լուպլու պուլունուր իտի. հիչ պիր վագըթ քէն-
 տի հալընտան շեքեայէթ էթմէմիշ տիր. հէր
 պիր վէսիլէլէրտէ պէտպաղդլորա մէհրամէթ է-
 տէր իտի. ճիւմլէյէ տէ էյիկիտար պուլունուր
 իտի. պաշկասընըն գուսուրունայ աֆ իտուպ,
 քէնտի գուսուրլարընըն ճէզասընը հօշնութ-
 Լուլ իլէ չէքէր իտի. իմօի նտրըլ քի քէնտիւ-

տիւշտիւնստէն՝ մէծպուր օլտուլար եաթա-
ղընա կէօթիւրմէյէ . ագլընը պաշընա կէթիւր-
մէ իշիւն՝ ուղուէն միւտտէթ չալըշտըլար . ագլը
պաշընա կէլտիյինտէ՝ պագտըլար քի՝ քայէթ
թէհլիքէլի հալտէ հաստալանմըշ տըր :

ԻՒՉԻՒՆՃԻ ՊԱՊ

ՍԵՖԻԼԵ ՏՈՒԼ ՀԱՆԸՄ

ՇԱԵԱՆԻ մէհրամէթ Հանըմ, դըղը իլէ
սատըղը օլան Յախըրը եաթաղը եանընա կէ-
թիւրթտիրիպ սէվկիւլիւսի Մտէլպէրին վէֆա-
թընը ծնլորա տէ պիլտիրմէկ խտէտի , աղլայըպ
կէօղլէրի թէքրարէն կէօղ եաշարը իլէ սօլտու-
լար . էյլիկտար իհթիւարըն՝ չօճուղըն էլինտէն
թուլթարագ իշէրիյէ կէլտիյինիկէօրտիւլինտէ՝
քէնտիւսինի թուլթամայարագ պաշստը աղլայ-
ըպֆերիատէթմէկէ . « Հայիֆ, եանսէֆիլէ էվլա-
տըմ, տէտի , վէ քէտէրամիլ սէտա իլէ պաղըր-
տը . « Մըթըք պունտան պէօյլէ փէտէրէ մա-
լըքէ տէյիլին . սէն եէթիմ դալտըն , պէնտէ
էհլիմի քայիպ էթտիմ :

Մտէլինա պուլքէտէրի տույտուղընտա՝ դայ-
էթլէ էսէֆլէնիւպ աղլամաեա պաշաինճէ ,
ֆաղլիլէթուլ մախտէսի եիւրեկլինի Մըլահա

խոզէյերէք՝ սիղլէրի ալտութմաեա չալըշաճագ
տորր . անճագ՝ նասրլ քի պէն քանմըլմ , սիղ օ
նու աէվմէն օրսընըզ , վէ սէվմէտիյնիզ հալտա ,
օ սիղլի դանտորրամաղ . օնուն բոլիթիքալարըն
տան պուրթուլմաք իչլուն լաղըմ օլան թէտ
պիլլէրի շիմտիտէն տիւշիւնմէլիսիիզ , պու
րատան քաջմագտան մաուտէ , օնուն էլինտէն
քուրթուլաճագ պաշկա պիր սեւամէթ թա
րիգ կէօրէմէյօրում , ոլու ճէտամէթլու իչլին
դսյլէսինի տէ պէն քէնտիւ իւղէրիմէ սլա պի
լլրիմ : Թէտարիք կէօրմէյէ չալըշալմ . տահա
վագթմըզ վար տորր . էն զիտտէ թըգգաթ է
տէճէ յիմիզ շէյ շու տորր քի , ֆիրար էտէճէյի
միդտէն Վրիմօ վաշանըն ասլա շիւփէսի օլմասըն .
ֆապէթ տանա շու իխտարը էտէրիմ քի , միւ
շարեւէհ հէր նէ զաման քի սիղէ էվլէնմէք
թէքլիֆի էտէր իսէ , սագըն բէտտ էթմէյէսի
նիզ . իլա տիւշիւնմէկ իչլուն մըգտարը դիֆայէ
ուղուն վատէ իստէյնիզ . պիզ օ վատէ իչլնտէ
նիյէթիմիղլի մէվքիյի իճիրաեսա քօյմաեսա վա
գըթ պաղանըլըլ :

Յակոբուն ոլու իխտարլարը իլէ թէտպիրի
Թէոլէնինտաեատա չօք տիրայէթլու կէօրիւն
տիւ . սէօզ վերուպ գարէր գըլոք քի , հէր ճի
հէթլէ թէտպիրինի իճիրա էյլէսին :

Արթըք եաս էլպիսէսի կէյէիւնուոյ վէ
դըղը Ատէլինաէ տախի կիյաիրտի . ֆապէթ ա
տէթտէն օլաուղու իչլուն կիյմէտի , իլա էհլինի
դայիպ էթտիկինտէն տօլայը տույմարտա օլան

սի պուռ տիւնեատա հերքէշէ մէհրամէթ էթ-
տի խէ, Վլահտէ սէմատա քէնտիւսինէ մու թ-
լագա մէհրամէթ էտէճէդ տիր Կ :

Նասըլ քի, նազիք վէ էյլիկպիլէն էիւրէկ
սահիպլէրի քէնտու ագրապա վէ ես տօսուլա-
րընտան պիրինի գայպ էթտիքլէրի ղէման՝ օ
թուրուպ օնուէն էյի ամէլ ու հալլարընը մէթհ
խտերէր խէ, օնճուլայլի ղէվալլը հանըմճըղաղ
ասլա տուր օլմաեարագ միւթէվէֆֆա էհլի-
նին ֆաղիլէթլէրինի մէթհու սէնա էթմէք-
տէն օսանմաղ խտի, խտէտի քի, էհլինին
սօն նէֆէստէ սէօլէտիքլէրինի վէ բուհունու
նասըլ թէսլիմ էթմիշ օլտուղունու պիր պիր
Յակոբա նագըլ էթսին, լաքին միւսին Յա-
կոբ նագաքէթինտէն նաշը խթէմէյերէք,
«Օլահմէթ էթմէյինիլ հանըմըմ, օ էսէֆլի
նագլիյէթլէր իլէ էիւրէկինիլէ թէքրար եա-
րալամայինիլ, պէն թափիլի իլէ՝ եանընըլտան
կէրու չըգան ասկէրտէն տիյնէտիմ, հէր պիր
շէյի պիլէ նագըլ էթտիքտէն սօղրա, Վրիմօ
փաշաեա կիթտի աղնաշըրան օնա տէ նագըլ
էտէճէք տիր, Հանըմըմ, պիլ շիմտի պու քէ-
տէրսմիլ վուգուաթտան սօղրա նէ եափա-
ճապիսէք, օնուէն իւղէրինէ տիւ շիւնէլիմ, ղիրա
քօրքուեօրումքի, Վրիմօ, նասըլ քի պանա սէօյ-
լէտինիզ, մուգատտէմ՝ սիլէ էթմիշ օլտուղու
թէքլիֆի պունտան սօղրա տահա շիտտէթլու
սուրէթտէ թագտիմ էտէրէք սիլէրի թաճիլ
էյլէմ, սին, միւնքիւն քի սիլին իլէ էվլէնմէք

տէրին վէ շէտիտ աղորդար իշիւն , դալէնին . բիւ
լիսէսինտէ միւթէվէֆանըն ճանը իշիւն տու
վայ վէ սէնայ օգու թտուրուս Պատարագ էթ
տիրտի . Թէքմիլ բիլիսէ սիահլար իլէ տօնաարը
մըշ իտի , ալլուհըն թա օրթասընտա միւղէ յէն
սլիւ մեզար եւսփմըշար իտի . մէզարըն էթրա
ֆընտա սայրըմագ մօմար վէ շամատանլար տիւ
զիււմիշ իտի , իւղէրինէ տէ սըրմա սաշաքը վէ
խաշալէմլիւ սիահ սլիւ էօրթիւ սրագըլմըշ ի
տի . չըսլաք սլիւ քըլընճ , պէյին զըրսլարը ,
Թիւլէրէ տօնանմըշ Թաճը տախի մէզարըն օր
Թասընտա վագ օլընմուշ իտի . վէ ճիւ մլէսինին
իւղէրինէ տէ ասըլլատէլիյինէ մախսուս ար
մալարընը էնվայի չեչէկ վէ Թիւլէր իլէ տօնան
մըշ օլտուղու հալտէ քօնուլմուշ օլարոյք կէօ
րէնլէրէ սրաշղա պիւ հալտէ Թէհսիւր էթմէք
տէ իտի :

Վիլիսէտէ խայլի գալապալըգ վար իտի .
վէ պու գալապալըղըն պէօյիւք քըսմը միւթէ
վէֆանըն Թապիլէրի իլէ գասէմէլէրի ֆէվքէ
լատէ քէնտինի սէվէնլէր իտի . տիկէր բուսուր
քալանլարտէ տէ Արիմօնըն աքէրլէրի իտի :
Տուվա Թէքմիլ օլանա քատար Թէպէնինտա ու
ղուն վէ սիեահ էօրթիւ իլէ էօրթիւլիւ գալ
տը , վէ էվլատը իլէ մէզարըն քարշընտա տիղ
իւսթիւնէ կէլմիշ տուրմաքսըղըն աղտը իտի .
պատէհու գօճասընըն ճանընը Ալլահըն մէհ
րամէթինէ Թէպլմ էտէրէք , գալքըպ Պատա
րագը Թէքմիլ տիյնէտի :

Իշտու ղիյնէթի խիթամ տուլտուք տան պիր
տղ սօղըտ , Արիմօ փաշա տղայարագ , մա-
թէմտէ պուլունան Հանրմըն օտասընա կէտի ,
վէ թէհսիրլի սէօղէր իլէ օնու թէսէլլի էթ-
մէյէ չալըշտը , օ կիւն վէ էրթէսի կիւնիւ տախի
պէտպաղղ թէսլէնինտաեա թօգանըր պիր
սէօղ պիլէ լիսանընտան չըգարմամաեա տէ-
րէճէսիղ տըգգաթ էթտի իսէտէ , խըրսընը
պունտան ղիասէ ղապթ էթմէյէ քատըր օը-
մատըղընտան , հաֆտանըն սօնլարընտա սիւ-
րէթի բէսմիյէտէ քէնտու էիւրէկի իլէ էլինի
արթըք Հանրմա սունտու :

Տիրայէթլու վէ նաղիբէ տուլ տիշէհլի տէտի ,
“Այա իղղէթլու փաշա , սիղլին պու թէքլիֆինիղէ
ասլա թատճիւպ էթմէմ , ղիրա գօճամըն վէֆա-
թը հապէրինի ալտըգտան սօղըտ էվլէլքի թէք-
լիֆինի թէգ բարլամադ թապիյի տիր , անճագ
մէմիւլ էտէրիմ քի , փաշա վէ քէյէննու շէր-
էֆլու պիր ատէմ , պէնի թախպ էթմէղսինիղ
քի , պու կիպի աղլիմ պիր իշի էյիճէ տիւշիւն-
մէկ իշիւն սիղտէն պիր աղ վադըթ թալապ է-
տէյիմ , պունտան մաատէ շունու տախի պիլըր-
սինիղքի , պինիմ ճինսիմին ղատէլիյինէ ետպըշ-
մաղքի , տուլ գտըր գալմաղ , պուքատար չա-
փուք անիտէ էվլէնմէյէ քարտըր վէրէյիմ , Աիդ
տէն ալթը հաֆտա վատէ իսթէրիմ , անճագ
սէօղ վէրմէլիսինիղ պու միւ տտէգ իշլինտէ օնա
տայիր աօլա պիր սէօհպէթ էթմէմէյէ , էկէր
պու շարթըրըքապուլ իտէր իսէնիղ վէ սա-

ասլա տիւ շմանըդ տիւ շիւնտիւրմէզ խօի քէն
տինէ :

Իշէր պու միւնվալ իւզըէ օլտու ղու հալտէ .
սաւտագաթը Յակօբունտէ պիրիճիգ գայլէ վէ
էնտիշէսի՝ առըլլատէ հանըմընը քէնտի էլի իլէ
շու վահշի առէմին էլինտէն գուրթարմագ
խօի : Արիմօնըն աղալարընտան ֆաղիլէթքեար
պիրինի քէնտիտինէ սօստ գաղանարագ , վա
շանըն սուի հալարընտան պիր չօք մայիւմաթ
ալտըգտան սօղրա , արթըր քարէր վէրտիքի՝
ֆիրարըրընա պիր կիւն էվլէլ ճահօ էյէսին .
ղիրա տէր խօի քի , պունտան մաւտէ ասլա
պիր չարէմիլ գալմամըշտիր :

ՏԵՕՐՏԻՆՃԻՒ ՊԱՊ

ՖԻՐԱՐ

ՅԱՎՈՐՈՒՆ ֆիրար էթմէ իշիւն քարար
վէրտիկի կիւնիւն սապահըսը , Արիմօ փաշա
պիր քաչ քիշի իլէ տվա կիթմիշ օլուպ , ագշամա
ալտէթ էտէճէյինտէն , Յակօբ պու ֆրսան
տը էլտէն քաչըրմանարագ՝ տէր հալ Հանըմըն
նանընա կէլէրէք տէտի :

“Իսմէթլու Հանըմըմ, ֆիրար էթմէ ի
շիւն հէր պիր շէյ հաղըր արը , իրաղըմ քի ագ
շամ քաչաղըմ , սրունտան ղիյատէ կիճիքմէյէ
կէլմէզ : Արիմօնըն աղալարընտան Վէորգ իա

տադաթ իլէ սաքլարսանըզ , միւ մքիւն քի՛ լ՛ե
լտհըն պաշկա պիր մուրատը աղիյէսի օլմատը
զը հալտէ՝ մէրամընըղա նայիլ օլապիլէսինիլդ :

Կրիմօ փաշա , թէոլէնինտանըն պու սէօլ
լէրինէ ղիատէ թաաճիւպ էթտի . ղերա Հա
նրմ շիմտիյէ քատար տահա պէօլէ քապիլի թարղ
տա սէօլէմէմիշ իտի . ինանտը քի՛ արթըք էվ
լէնմէք թէքլիֆի օնա քապուլ էթտիրտի . օ
նուն իշիւն թաթլուճա սէտա իլէ ճէվսպ էթ
սի քի .

« Դու թէքլիֆլէրինիլ քայէթ հագլը տըր
աղիլէմ Հանրմ . վէ իլադդ օլան տախի պու
տուր . պէնտէնիլ էղճան ու աիլ քապուլ էյ
լէտիմ . վէ ումարմ քի վատէմիլ թէքմիլին
տէ քիլիսէնին ուղանը էօնիւնտէ էլ էլէ
վէրէրէք պսակ օլաճալըմ :

Կրիմօ օ կիւնտէն արթըք մահսէտինէ եէր
միշ կիպի քէնտի քէնտիսինի էմին թութա
րաք՝ թէոլէնինտաի սէրպէսթ պուրաքտը ,
վէ վէք աղ քէրրէ ետնընա կէօրիւշմէյէ կիտէր
իտի : Լ՛նճաք թէոլէնինտա (Յակսքտան աղնա
մըշ իտի քի՛ Կրիմօ քէնտու մէմլէքէթինտէ
էվլատը վէ քարրսը վար իտի :

Քէն տէնիլէն օ մէքրուհ շէյ՝ էկէր քի
թէոլէնինտանըն եիւրէկինտէ օլմուշ օլա ի
տի , Կրիմօնըն էվլատ ու այեալ սահիպիսի օլ
ուուղընը աղնատըքտան սօլըրա , օնտան ուղաք
քաշմաք արղուսը տիւշմոնըղա թահիլլ օլուր
իտի իտէտէ , սիուն քրիստոնեալըք ճանը

«Վալենին ալթընտան կէշէն ըրմաղըն իւղերինէ պիր գայըդ հաղըրլանարագ, օ սուեու կէշտիրտէն սօղըա պիլէ՝ վաւըուի ինթիմարտէն օլան թէհլըքէլէրի կէօղէտիւպ լապըմ օլան թէտպիրլէրի էլտէ էթմիշլամքի, եօլումուղու գայէթ էմին պիր հալտա բահաթ էտէլմ. ֆադէթ պուհլարըն թաւսիլինի թարիֆ էտէճէք վադիթ տէյիլ աիր, եւ միւհթերէմ շանըմ. հէման սիղ շիմատէն հաղըրլանմայեա գայրէթ էտինիլ, էկէր պիր աղ կէճլըքէճէգ օլուր իսէնիլ, օլապիլըր քի՝ ֆըրսանտը էլտէն գալըրմըշ օլուրուղ» :

Թէպէնինտա հանըմ, էհմալըդ պէլքի էօնիւնէ աղըմ թէհլըքէլէր չըգարապիլըր տէյէրէք, սատըգանէ (Յակոբուն թէտպիրլէրինէ հիւսնիւ ըիղալըգ կէօստէրտի) : «Վիլէտ, սատըգըմ (Յակոբ, տէտի օնա, պէնի մուհասէրէ էյլէյէն թէհլըքէլէրին ճիւմլէսինի տէ կէօրիւ եօրում. դատէր սրանա չօգ աղըր պէլա կէօն տէրմիշ օլտու. տէմէք իստէյեօրսում քի՝ գօճամըն վէֆաթը պանա չօգ բահալը օլտու. անճագ օնտան զիյատէ պէլա զանն էտէրիմ քէնտիւմէ Վրիմօ կիպի պիր ատէմին էլինէ տիւշմէքլիյի. իմտի վէթանըմ իլէ միւլքէրիմի թէրք էթմէքլիկ հէր նէ տէրէճէ աղըր տախի օլմուշ օլա, կինէ պիլիեօրըմքի, օնլարը թէրք էտէրէք մութլագ իրագլանմագ իլաղըմ տըր. թամ իթիգաթ իլէ պէնիմ վէ էվլատըմըն իգալընըր սէմանըն հիմայէթի իլէ սէնին սատըգ

մինաէ քայէթ էյի պիր առամըն սիլին իւզէ-
րինիզէ չօչ մուհապպէթի օլտուղընտան , քէնէ
տի պունու պանա պէյան էյլէտիյի վապըթ
չունու տափի սէյլէտի քի , Փաշա սիլէ վատէ
վէրմիշ օլտուղընտան փիւշման օլարաֆ՝ ֆիքրի-
նէ քօմուշ քի , վատէտէն չօք էվլէլ սիլի իլէ
էվլէնսին , վէ սիլ քաղուէ էթմէյէճէք օլուր ի
սէնիզ՝ ճէպըր քուլլանսըն , հալ պէյլէ օլտուք-
ճաղ , աճէլէ էյլէմէմիզ լաղըմ կէլմէզ մի :

« Իմոյ պու կիւն եարբ կէճէտէն պէշ
տաքիբէ էվիլէ վէնճիրէնիզլն էօնիւնէ պիր
ներտիվէն ուղատաճաղըմ, սիղ նէ զաման քի
ուզուն պիր տէյէնէյին ուճունտա պէաղ պիր
մէնոիլին սալանմասընը կէօրիւր իսէնիզ, (պու
օլաճագ տըր սիզէ վէրէճէյիմ իշարէթ,) անիւ
տէ եվլատընը ալարագ օ ներտիվէնտէն աշա
ղընա էնինիզ: Արիմօտան սալա քօրքմաեալըմ,
զիրա օ էօթէ թարաֆտաքի օտալարտա պու
լունտուղընտան՝ պիղի կէօրմէսի հիչ միւմքիւն
տէյիլ տիր, պէնտէնիզ հէր պիր շէյի կիւղէլ
սըրասընա քօյմուշում, հաթոտ փաշանըն ա
ղալարընտան չօր տօստ գազանմըշ իսէմտէ, կէ
նէ օնլարա էմնիյէգ էթմէյիւպ, արգա օտա
լարտա սաքին օլտուքլարընա տէ քանա հաթ
էթմէյերէք, իհթիմայէ բաէթէն՝ սղչամ դա
համընտա օնլարա վէրէճէյիմ շարապը պիր աղ
ղանիճէ վերտիքտէն մատտէ՝ իշինէտէ ուեու
տուճու, ամմա զարարսըղ պիր իլաճ քաթա
ճաղըմ »:

յէթնի տալէթ էյլէտի :

Ղանը կէօնիւլտէն էթմիշ օլտուղու տու-
վայի պիթիրտիքտէն սօղրա , այեաղա քալքա-
րագ , եիւրէկի տէրտ իլէ տօլու օլտուղու հաւ
տէ օտաւրնա չէքիլտի . քիլիսէտէն չըգտըղըն
տա չօգ աղըր տույտու , զիրա քէտէր վէ
տէրտլի վագիթլէրտէ օրատան աղ թէսէլլի
պուլմուշ տէյիլ իտի : Պու արա տրթըգ ագ-
չամըն ըջղը տէ փէնճիրէլէրին գափուլարը
արալարընտան իչէրու կիրէրէք՝ օտանըն թա-
վանընա քէօկէ պըրաւմարտա իքէն թօլէ-
նինտա կիյինիւպ , գըղընը տէ կիյաիրէրէք՝ աղըպ
եաթաղընա եաթաը.քի , պիր աղ ույեույեուպ
նիշան վերիլէճէք սահաթտա հաղըր օլտունլար :

Նէ վագըթ քի գալէնին սահաթը կէճէ օն
պիր պուշուղընը վուրտու իսէ , Հանըմ գը-
ղընը օյանտըրըպ , իքիսի պիրտէն թէքրար տու-
վայեա տուրտուլար , նիալարընը պիթիրտիք-
տէն սօղրա՝ թօլէնինտա գուլագ վէրէրէք
տուվարտան եօգարը ուղանըլն նէրաթիլէնին
սէսինի սլտը , պիր աղ սօղրա տէ փէնճիրէնին
էօնիւնէ ուղուն տէյէնէկին պօշընտա տաղ-
ը պէագ մէնտիլին սաղանմասընը կէօրտիւ .
հէման փէնճիրէյի աչտը , պօհճատընը աչաղըեա
աթտը , վէ գըղը իլիւն տուվտար էթտիքտէն
սօղրա , օնու գուլճաքըպուպ ապա պիր սէս
չըգարթմարսըղըն՝ եաթաշ եաթաշ օ ուղուն
նէրտիլէնտէն աչաղըեա էնտի էնմէտի՝ էլի-
նի Յախըա ուղաթտը :

ու ֆէտաքեարըղընա թէսլիմ էտէրէք թէվէ-
քէլլի օլուրըմ, իմտի շիւֆէ էթմէյինիդ, տէ-
տիյինիդ վագիթտէ ալէստէ հաղըր ոյուլու-
նաճաղըմ տըր ո :

Յակոբ Հանըմըն իսկեաթընը ալորղը պիր-
լէ, չարչափուք օրատան ուղագլանտը քի, օլ-
մաեա քի Փաշա ալտէթ էտէրէք քէնտիսինի
օրատա կէօրիւսյ շուփէլէնսին : Յակոբ կիթ-
տիքտէն սօղա թիւղէնինտա Մտէլինաեա աղ-
նաթտը տէր ագապ գաչաճագլարընը, պու-
քիւշիւճիւկ դըղ պիլէ քէնտու ֆէրասէթի
աղիմէսինտէն քէշֆ էտիեօր իտի քի, պուհտան
սողըա գալէտէ գալմալարը՝ գարշուլարընա
պիր չօգ մուխաթարա չըգարա պիլիր :

Թիւղէնինտա Հանըմ եաղմա օլունուր ի-
քէն՝ ճէմի դէնկինլիկէրինտէն մահրոււմէ գա-
լուս, օ արատա իւղէրինտէ պուլլանան պիր
չիֆթ պիլէզիկ (գօլ պաղը) վէ պիր քաչ առէթ
եիւղիւկտէն մաատէ պիր շէյի մալ օլարաք
գալմատըղընտան՝ ոլունլարը վէ չամաչըր իլէ
րուպալարընը կէօթիւրիւլէ պիլլինիւր պիր պօհ-
ճա էյլէտի, վէ քէնտի նէյինի տէ օ պօհճանըն
իւղէրինէ պաղլամայի ունութմատը, պու չալ-
կըյի օրատա պրոպաբամաղ իտի, զիրա գօճասը
էվէնտիյինտէ, օնու քէնտիսինէ հէտիյէ էթմիշ
իտի : Պու թէտարիքլէրի կէօրտիւքտէն սօղա,
դըղընը ալարագ քիլիսէյէ կիթտի, օրատա
տիղէրի իւղէրինէ կէլէրէք հաղըրլանմըշ օլ-
տուղու եօլճուլուղու իջիւն սէմանըն հիմա-

տիրիւս , գայրդը տէ եիւզ իւստիւնէ տէվերտի
քի , գայրդ տէվերիւմի՝ քէնտիլէր սուտա ուօ-
ղուլմուշ աղնաշըլսըն . էօլէտէ աղնաշըլս ,
չայտա սօղուլմուշար տըր տէյի՝ տէօրթ պիր
եանա եայըրտը , վէ ինանտըլար :

Գայրդտան չըգար չըգմաղ . Հանըմ էլպիտէ-
լէրինի տէյիշիւ՝ թէպտիլի գըեաֆէթ օլտու .
Յսիրք իսէ ասլա վազըթ գայս էթմէյերէք օն-
լարը տաղա տօղըու եիւրիւթտիւ . “Եւսղըմ քի
չօդ տըգգաթ իլէ եիւրիւյէլիմ քի՝ Ելիմօ իզի-
միզի սլուլամասըն . պուհտան գաթի նաղար՝
ստայիմ՝ օրման վէ ինսիզ եէրլէրուէն կիտէճէիզ .
պիրազ իլէրի վտըտըղըմըղտա սօհճամտա օլան
ղու վտրա մախսու սօլանրու պալարըմը չըգարու պ
կիլինէրէք , ճիւլար քէօլլէրտէն սիզէ եէյէճէք
թէտարըգ էտէճէյիմ . պուրալարտա օլան սա-
քինէլէրին ճէմիսինի տէ թանըտըղըմտան՝ աս-
լա զտհմէթ չէքմէյիլ . տգշամա ետթտճաղը-
նըզ մահալլի տէ շիմտիտէն տիւշիւնմիւլիմ .
էօնիւմիւզէ չըղաճագ իլք չիթթիկտէ րահաթ
էտէպիլլըսինիլ . անճագ քէնտի քէնտինիզի
ասլա պիլտիրմէմէք իշիւն թէպտիլ հալտա
գատիմ՝ օլուն . օրաեա եէթիշտիլիմիլ պիլլէ ,
տէր հալ եաթագ օտանըղա չէքիլիւ թահա-
մընըղ տէ օրատա էթմէլիսինիլ քի , անսըղ-
տան պիրիսի կէլիւ սիզի թանըմասըն ո , տէ-
յերէք թէնպիհլէր էտէրէք՝ եօլուն զահմէ-
թիմտէն օնլարը էյլէնտիլիր իտի : Հանըմ պու
եօլճուլուգլարը քաչ կիւն սիւրէճէյինի աղ-

Կէճէ գայեթ գարանիւք խոի, այ վէ երւ-
տըղլար իֆրէթ պուլութլար իլէ էօրթիւլիւ իւ-
տիլէր : Յակօբ Հանրմտան պօհճայի ալարադ՝
քէնտիլէրինի տէ եաւաշճաճըգ չայըն քէնա-
րընա կէօթիւրտիւ : չայ իսէ օ արա ճօշմիւշ
տէհշէհթլու սէսլէր իլէ գալէնին թաշարընա
չարփըսըադ ագըս կիթմէքտէ խոի : Թէօլէ-
նինտա գըզը գուճաղընտա օլտուղը հալտէ՝
լիսանընտան պիլը սէօղ տաիի չըգարմայիսի
գուղու կիպի մէքքումէ թէվապիյէթ էյլէյէօր
խոի : գայըգ իսէ գարաեա եագըն պիր աղաճա
պաղը ալէստա հաղըր խոի : Յակօբ պուճըլ-
ըր գայըղըն իշինէ րահաթլանտըրարադ քէնտի-
սի տէ կիրտի, վէ գըչ իիինի չէօլիւս վէ տայ-
եանարաք գայըղը քընըտան աշտը վէ էմին էլ-
լէրի իլէ պաշլատը քիւրէկ չէքմէյէ : գայըգ
գալէտէն ուղաքլանտըգճաղ՝ զաւալը Հանրմըն
էիւրէկի քէտէրանէ թէֆէքքիւրլէր իլէ աօլ-
տու, կէօղլէրինտէն սէլ կիպի եաշ ագմաեա
պաշլատը, զերա սէօյիւկ քասէֆէթի՝ օ խոի քի,
պիր տահա օրալարը կէօրէմէյէճէք խոի, պու-
նուն իլէ պերապեր կինէ քէնտի քէնաիսինի
եարաաանըն էմրի իլահիյէսինէ թէսլիմ էտէ-
րէք թէսէլլի արամաքտա խոի :

Թէհլէքէսիղճէ չայըն օ պիր թարաֆընա
կէչաիլէր : Յակօբ տէր հալ Հանրմըն իղարը
իլէ ֆէրաճէսինի ալարադ չայըն քէնարընտա
օլան գամիշլէրին իւղէրինէ աթտը վէ սու
սիւրմիւշ կէթիրմիւշ թարղտա օնլարը եերլէշ

ծնւարըն հէր պիրի իւղէրինտէ պիրէր տէ՝ եւ մաս թաշ վարտոր . վէ կէօրիւյեօրում քի՝ սէնին օ փարլագ կէրտանլըղընտա օլան էլմաս թաշլարտան ղիյատէ փարլագ տըրլար . օ կէրտանլըղընր քի տիւշմանլար եաղմա խասալ իթաիքլէրինտէ նաֆիլէ աղտիալ սըղըլատըն , իշտէ օնտան չօք կիւղէլլէրի պուրաւտա պիւթիւն օթլարըն իւղէրինտէ կէօրինմէկտէ տիրլէր ։

— «Եւ եալմու ճուղաղըմ , տէտի թէպէնինտա . օթլարըն պաշընտա փարլաեանլար էլմաս տէյիլ տիրլէր . օնլար սու տամլարըր տըրքի , սէմատան օթլարըն իւղէրինէ աիւշերլէր , վէկիւնէշ իւղէրինէ եայըտըղընտա փարլարլար , պու սուեա ղըրաղը վէ եալութ չիյ տէրլէր ։

«Եւ վալիտէճիյէղիմ , նէ սէպէպտէն պուրանըն ինէկլէրինն չանկլարը պիղիմ թարաֆլարտաքի ինէկլէրին չանկլարընտան ղիատէ սէսլի վէ դայատելի տիրլէր ։ սօրտու չօճուդ ։

— «Եւ տաղլարընտա եայըլան ինէկլէրին չանկլարը պիղիմքիլէրտէն ղիատէ պէյիւկ վէ օնլարտան տահա էյի մատէնտէն եալիլմըշ օլտուքլարը իշիւն տիր ։ տէտի վալիտէսի ։

«Եւ վալիտէ , տիյնէ նէ տէյէճէյիմ , չանկ սէսինէ պէնղէր՝ ուղադտան թաթը սէտալէր իշիտիեօրում իսէտէ , օրալարտա ինէկլէր կէօրէմէն օրում , պու նէ օլմալը ։ տէտի Եւ տէլինա ։

— «Պու սէտաեա տէմ տէրլէր , գըղըմ . օ կինէ ինէկլէրին պօյիուլնտա օլան չանկլարըն սէ-

նամաք խթէտիյնստէն՝ Յակօբ տէտի քի ,
 «Թարիֆ էթտիյիմ տըգգաթ իլէ տէօրթ կիւնէ
 գատար տաղլարտան վէ օրմանլարտան կէշէրէք՝
 էօյլէ ինսիղ պիր մահալլէ եէթիշէճէյիղ քի ,
 օրատա հիշ պիր թարաֆտան գօրգուժուղ օլ
 մայարագ սաքին օլա պիլիրիլ : Ան իսմէթլու
 Հանըմըմ , պէն պու թարաֆլարը չօգտան պիլ
 տիյիմտէն՝ պանա թէքմիլէն ինանապիլիրսինիղ :

Սատագէթլու Յակօբ զուվար քրեաֆէ-
 թինտէ օնլարա գըլսփուղլուգ էտէրէք սալա
 պիր թէհլէքէ վէ զահմէթ չէքմէքսիղին , եօլ
 ճուլլգլարրնա տէօրթ կիւն թէքմիլ տէվամ
 էյլէտիլէր : Յակօբ հէր նէ գատար եէթմիշ
 եաշընտա պիր իհթիար խոի խէտէ , սատա
 գաթ վէ գայրէթի քէնտիսինէ քուվլէթ վէ
 րէրէք Ատէլինայի տայիմ գուճաղընտա կէօ
 թիւրիւր խոի , ղերա օ գըղճըղաղ քէնտի
 այեաղը իլէ օչէթին եօլլարտան եիւրիւմէնին
 գապիլի եօգ խոի , հաթտա Հանըմ պիլէ
 եայեան եիւրիւմէյէ ալըշմըշ օլմատըղընտան՝
 եօլճուլլուգլարընըն իքինճի ագշամըսը գայէթ
 եօրուլմուշ խոի վէ էրթէսի կիւնիւ կիտէպիլ
 լէճէլինէ ումուտը օլմատըղընտան՝ տուվաեա
 տուրուպ Ալահըն եարտըմընը տիլէտի : Պու
 տինտար հանըմըն , Ալահըն ինայէթի իւղէրինէ
 օլան իմանը , քէնտու քէնտիւսինի իրատէյի
 Պարիյէ թէսլիմ էտիշի , վէ պիր վագըթտան
 պերու չէքտիյի մէշաքքաթտան քէնտու քէն
 տիւսինի ճէֆաեա ալըշարըմասը , ճիամանի է-

ղեյեթերէ թահամիւլ էտէճէք գաւառ քէն-
տի քէնտիսինէ քուվլէթ վէ ճէսարէթ վէրէ
պիլերէր իտի :

Արւնէշ, կիտէճէքլէրի մահէլին եիւքսէք
տաղըն պաշընտան աշար աշմաղ, պիղիմ պու-
իւշ նէֆէր եօլճուլար սըգ պիր օրմանա եէ-
թիշտիլէր. գայրէթ էտիւպ պիրաղ տահա ի-
լէրէյինճէ՝ չէվլէսի աղաճլար իէ չէվիլմիշ
աղդ պիր մահալ պուլտուլար քի, օրատա պիր
ուլուլ փէլիտ աղաճը օրթատա օլուպ քէօլ-
կէսինի էթրաֆընա եպմքշ իտի. պու աղա-
ճըն պիր թարաֆընտա տէ եպլըն քայեա իւ-
ղէրինտէ գուտրէթտէն եափրլմա պիր խալլէճ
վար իտի քի, պագանա քէտէրամիղ պիր տէհ-
շէթ կէթիրիր իտի :

Յակոբ պուրատա տուրարագ՝ տէտի քի
«Արթըք պուրաճըդտա րահաթլանալմ. զի-
րա էկէր Ալահ իստէր իսէ, պուրատա տա-
քին օլուրուղ. Պունտան քըք սէնէ ագտէմ
կէյիկ ափար իքէն պուրաեա կէլտիք վէ թա-
համ էթտիք. կէրչի ինսիղ վէ քէտէրամիղ
պիր մահալ տըր ամմա, տիւշմանրարմըղ աւ-
լա պուրալարա կէլէմէյէճէքլէրինտէն, պուրա-
տա չօք էմին օլասլիլիրիղ. պուրասը էօյլէ պիր
մահալ տըր քի, զիքրի տալիս ունուտուլմըշ օ-
լան իքի առու Պէյլէրին պիրպիրլէրինէ սիլտհ
չէքէրէք պու խալլէֆն իւղէրինտէ էօլտիւք-
լէրի կիւնտէն պէրու, ճիվար էհալիլէրէ սիւ-
լէ պուրասը քէյէնու եօգ կիպի պիր մահալ

տասը սլոր քի, պուլ թարափըն տաղարընա
աբղ էտէրէք, պիղէ կէրի տէօնէրլէր պաշկա
պիր սէս կիպի ո տէտի Հանըմ,

Վ ալիտէ իլէ չօճուղընըն պու թարղուա էյ-
լէնմէլէրի իւղէրինէ կէլտի ինթիւսը Յակսը .
վէ օ կէճէյի օվաուա կէչիւրիւսը եափաճաղը
ղուլիպէ իչիւն լաղըմ օլանը թէտարիք էթմիչ
խտի Հանըմա տէտի քի, «\» իսմէթլու էֆէն-
տիմ, կէլտիմ իֆաուտէ էթմէյէ քի, սիգին իչիւն
սատէ կիւղէլ ամմա հափալարըն սովաւք վէ ի-
սիճաղընա տաե անըր մէրթէպէտէ պիր զուլիպէ
եափմայի թաափուր էթտիմ, պիղի միսաֆիր
էտէնին փէտէրի Վեորդ տա՝ պիղէ քիֆայէթ
էտէր տիրէք վէ թախտա պուլունուսը մի-
նասիպ պիր փահա իլէ պիղէ վերէճէք տիր .
օնտան մաաուա եափրտընա տէ եարտըմ էտէ-
ճէղինէ սէօզ վերտի . վէ իշտէ պէօլէ օլտուք-
տա, նիհայէթ իւչ կիւնէ դաուար հէր պիր
չէյ թէթմիլ օլա պիլիր ո :

Յակոբուն վաուր իւղէրէ՝ իւչիւնճիւ կիւն
ղուլիպէ թէթմիլ հաղըր օլտու . տիշարտան
հէր նէ դաուար կէօստէրիչլի տէյիլ խտի խէ-
տէ, րէսմի եադըլըքը օլուպ, րահաթըդ մէր-
քէղի սայրլան օ ճէսիմ վէ ուլու փէլիտ աղա-
ճընըն քէօլկէսի ալթընտա խտի . եանիւա օլ-
մանըն քաեալար իլէ չէվըլմիլ մահելըն օլ-
թա եէրինտէ խտի . պու ուլու փէլիտին եափ-
րադլար իլէ տօնանմըլ տալարընը պու զուլի-
պէնին իւղէրինէ կիրմիլ խտի . զանն էտէրտին

օլմուշ փետերինի տէ սագլաներս պէսլէյեօր
խտի , պուշլար տա՝ պիղիմ Վրմէնի աթալարը
մըզըն Նահապեհախան մէթհէ շայան ատէթլերի
միւսիւլլիւ միսաֆիրլէրի մէմնուն էթմէ իչիւն
հէր պիր գապիլ օլան իբրամ ու րայէթտէ
պուլունտըլար :

Պու միսաֆիրիէրվէր ատէմին Վարդա-
րիտ խամնտէ հէլի , սիւա , թէրէ եաղը , կէյիկ
էթինտէն փաստըրմա վէ պալ չըգարտը . պու
գապա՝ լաբին լեղիլ դահամլարը իչինէ գոյմաք
իչիւն տղաճտան եափըլմըզ գանաթալարտան
մատտէ պիր պաշղա գապլարը եօգ խտի . լա-
բին գոյէթտէն փաք վէ թէմիլ խտի . ղուլի-
սլէլէրի պէօյիւկ՝ Փագաթ պաեաղը աղաճտան
եափըլմըզ օլուպ՝ շէհիր էվլէրի կիպի պիչիմլի
վէ պօյեաղը աէյիլ խտի :

Վրտաճըզ պիր տեօվատան սօղրա՝ դահաւ
մա օթուրտուլար . Յակոբուն պիտիյի իհթի-
եար չօղան քի , Վեօրպ տէնիլէն կէնճ չօպանըն
փետերի օլուպ տէօրթ սէնէ տիր քի գարըսը
էօլիւպ պէքեար գարմըզ խտի , թէոլէնինտա-
նըն եանընտա օթուրուպ քէօյիւլէրէ մախ-
սուն թէվէքէլիճէ վէ միւտահանէսիլ լիսան ի-
լէ էվ իաարէսինին էնվաի քանունլարը իւղէ-
րինէ սէօյլէյերէք ծնու էյլէնտիրմէյէ չպըզըր
խտի : Վահամըն էտիքտէն սօղրա տափի ճիւմէ-
սի պիրլիկտէ ճանը կէօնիւլտէն եիւրէկտէն օ-
լարագ եիւկսէկ սէտա իլէ Վլահա թէշէքքիւր
սունուս տաղըլարըլար : թէօլէնինտա պիր օտա-

օլմուշտուր , օ չօպանք տէ անճադ շէջլէ տէր
խաթըր էտէպիլիյե օրըմքի , ալտա պիր թաս
սու խտէտիմ վէ ալտըմ իտի . խտէրսէնիդ սի-
ղի օնուն եանլնա կէօթիւրէյիմ :

— Եօրկունըղընտան ասըս գըմըլտանաճադ
հալըմ եօգ իսէտէ , սլու կէճէյի աչըդ եէրտէ
կէչիւրէճէք օլուր իսէք , էվլատըմ իլէ պիլիմ
էօմրիւմիւղիւ թէհլիքէյէ քօյմուշ օլաճաղըմըլ-
տան՝ տահա էյի տիր քի , օ տէտիյինիդ չօ-
պանըն ղուլիպէսինէ կիտէլիմ . հիչ օլմաղսա՝
օրատա եաղմուր , սովուք վէ բուղկեարտան
մուհաֆաղա օլմուշ օլուրուղ , տէտի թէպէ-
նինտա :

ՊԵՇԻՆՃԻ ՊԱՊ

ԶՕՊԱՆԸՆ ՂՈՒԼԻՊԵՍԻ

ՅԱԿՈԲ Թէպէնինտա իլէ Լտելնաի ա-
լարադ , օլտուգլարը մահալտան եարըմ սահաթ
գատար ուղապտա օլսն չօպանըն ղուլիպէսի-
նէ կէօթիւրտի . սլունըսր օրատա չօք էյի պիր
թարղտա գապուլ օլունաբադ , վադթըն միւ-
սաատէսինէ կէօրէ դահամ եէտիրաիլէր : Եվ
սահպիլ՝ Յակոբըն թանըտըղը չօպանըն էվլա-
ար իտի , վէ էվլն իքէն պիլէ՝ արթըք իհլիեար

քի՛ զուլիպէնին՝ տոմը աղաճ՝ եափրագլարը
իլէ տօնանմը տըր . քափու իլէ փէնճէրէլէրի
տափի եէշիլ պօյեա իլէ պօյեանմը օլտուղուն
տան՝ բէք խօշ կէ օրիւնիւր խօի կէօզէ :

Պու զուլիպէտէն անճագ պիր սահաթ
ուղագ, օլտուղ, ճագ ախտուածասը ե օլունտա պիր
քէօյ վար խօի . Յակոբ տայիմա օ քէօյէ կի
տէրէք՝ լաղըմ օլան եէյէճէկի օրատան սաթըն
ալըր խօի : Աիւնիւն պիրիսինտէ զուլիպէ-
նին տու վարլարընը իջերիտէն սիւպէթմէք
իշիւն պօյեալու քէղըտլար սաթըն ալարագ կէ-
թիրտի . քէզալք փէնճէրէլէրին իշինէ քօյ-
մագ իշիւն կիւղէլ չիշէկ սագօրլարը . նիհայէթ
պու մէքեանը կիւղեղէնտիրմէ իշիւն էլին
տէն կէլտիյի դատար չաղտը :

Իջերիյէ տօղրու՝ կիւշիւճէկ պիր աշ խանէ
եափմը խօի . օնուն եանը պաշընտա տափի
պիր աղաճ՝ գօվանը իշինտէ՝ քէնտիւնին եա-
թաճաղը մահալը հաղըր էթմիշ խօի :

Սատըրանէ Յակոբ զուլիպէնին հէր
պիր լէվաղիմէթիսի թէքմիլ էյէտի ամմա՝
քէնտիւսինտէ օլան վարալար տէ թէքմիլէն
թիւքէնտի . չիւնքի եպընըղըք խկէնճէսինի
զալլալը Հանըմա զնատէճէ կէօտտէրմէմէք իւ
շիւն , հիջ պիր շէյ էսիրկէմէյուպ՝ եաթաք
վէ սաիր էշեարար սաթուն ալմը խօի . արթըք
պաշտար թէօլէնինտանըն իշլէմէքտէ օլտու-
ղու՝ իշլէրի սաթարագ օնուն իլէ կէչինմէնին
եօլունու տիւղէլթմէյէ : Պիյ նէֆս քէնտիսի

եա չէք իլիւս, օրատա քէնտիւսի իլէ գըղը իչիւն
սամանտան եափըմըն պիր եաթագ պուլտու,
պունըր քէնտի գալէլէրինտէ զաիֆ վէ փէք
երմըսք եաթագըսրա պըշմըշ օլուս, տիւնեա
տա պէօլէ գապա եաթագ օլտու զունու խա
յեալ տախի էթմէմիչէր իտի իսէտէ, շու
զահմէթլու եօլծուլուգտան օ տէրէճէ եօրուլ
մուշ իտիլէր քի, պու սաման եաթաղընտա
րահամ պիր ույգու չէգերէք կէօղլէրինի աչ
տըղըսրընտա սապահ օլուս պարընընմըն իտի:

Լիլէլ Թէղէնինտա Հանըմ օյանտը քի
կիւնէշ փէնճէրէլէրին գափուլտըր արալա
րընտան իչէրու կիրէրէք օտաղարընը պարընըթ
միշ իտի, հալտէր գալըս փէնճէրէի աշտըղըն
տա՝ զարդիտէն էսէն պիր բուզկեար՝ օլտտա
օլան էնլայի չիչէկլէրին կիւզէլիմ գօգուլարընը
կէթիրուս օտսյի թամըր գօգու իլէ տօլտուր
մուշ իտի, եայըմսեա կիթմէքատ օլան ինէկ
լէրին չան սէպէրի, քէչիլէրին մէլէմէսի իլէ
ղուլիսէնին եագընընտա գապարըն իւզէրին
տէն ագան օ ճէսիմ վէ փարլագ սույեուն
հօշ չաղըսըն սէտասը քէնտիւսինէ պիր զէֆը
պաղըշլամագտա իտի:

Հանըմ իլէ Լտեղինա փէնճիրէնին էօնիւ
նէ օթուլտուլար վէ թապիեաթըն աճախպլէրի
իւզէրինէ պապարագ սէֆա էտէրլէր իտի.
«Լիս, պու սապահ՝ պագընըր քի նէ կիւ
ղէլ տիր, եա վալիտէմ, տէտի Լտեղինա:
Լէրտէ պիթէն օթըսը նէ կիւզէլ կէօրինիօրլար

«Երազ իշխերի սըրասընա կիրմիշ իբէն, Յա-
կոբըն իհթիարըղը վէ պուլունտուղու մու-
հարէպէլէրտէ չէքմիշ օլտուղու եօրկունլուքարը
քէնտիտինէ զտիֆլիկ վէրմիշ օլտուղունտան չօք
սիւրմէյիւպ էօլէճէլինի պէյան էթմէյէ պաշ-
լատը. պիր կէճէ տէտի քի. «Լա խամթ-
լու հանըմըմ, կիւնտէն կիւնէ քուվլէթ-
տէն տիւշտիւիմի աղնսեօրըմ. արթըք կէօ-
րիւնիւր քի պունտան զիյատէ եաշաեա-
մայեսաճաղըմ. պու տիւնեայի թէրք էյլէ-
մէքտէն տույաուղում աճը՝ պաշկա պիր շէյ
օլմայիւպ, անճագ սիզին շու հալընըղ պիւտի-
յիմ տիր. կէրշի պէնիմ սիզէ օլան խըղմէթ վէ
հիմսեէթիմ հէր նէ գատար խփտամը օլսա
տախի, կինէ թէհլիքէտէն խալի տէյիլիլ. Կը-
րիմօ հիսապուղ վէ չօք քուվլէթլու տօտալա-
րա մալիք տիր, էկէր սիզին նէրէաէ օլտուղը.
նըղ պիլէճէք օլուրսա, արթըք օ զէման օնուն
տէհչէթլի ինթիգամընտան քօրքմաք իլաղըմ
տըր. պու սէպէպտէն սիզէ իսթար էտէրիմ
քի, տըգգէթ իլէ քիմէր օլտուղընըղ կիզլէ-
յէսինիլ. վէ պու հէրքէշտէն ուղագ օլտու-
ղըմըլ մահալտա տախի խիմ ու շէօհրէթինիւ
զի տէյիլմէլի սինիլ» :

Վէտաքեար վէ սատագաթլու պու խըզ-
մէթքեարըն, վէ պու աղիլ ՏՈՒՏՈՒՆ շու
իկսարըարընը (Թէպէնինտա աղիմ թաաճիւպ
իլէ տիյնէյիւպ տէտի քի. «Մենին վէֆաթըն,
եա սէվիլիւլիւմ Յակոբ, շու վագթըմտա հա-

իշխենէնքերի մէսքիււր քէօյէ կէօթիւրիւպ սա-
թըպ՝ իշխենէճէգ էշիալար սաթուռն ալարադ
կէթիւրիպ պու թարզ իլէ խալլի միււտէթ պիր
իհթիւաճ չէգմէյերէք կէշինտիլէր :

Թէօլէնինտա պէրապէր կէթիւրմիշ օլտու-
ղու ճէսիմ գօլ պաղը իլէ եիւզիւկէրինի տախի
սաթտըլըպ , ծնւորըն փարասը իլէ լաղըմ օլտնլա-
րը տէ ալտըրըր խոի . պիւթիւն վարիյէթին
տէն ֆագէթ քէնտինին վէ գօճասընըն նշան
եիւզիւկէրինի ալը գօլուպ պաշկա պիր շէյ
պըրագմատը խէտէ , պու իքի եիւզիւկ քէն-
տիաի իշիւն ղիյ գըյմէթ վէ բահասըղ խոիլէր .
ղերա էվիլ օլտուղունըն օ մութըլ կիւնլէրինին
ղէքրինի պունլար սադլաեա պիլիլըլէր խոի :

Հանըմ հայրան օլունաճագ թարղտա նէյ
չալմագ պիլտիյինտէն՝ Նտելինաեա տէ տէրա
վէրէրէք էօկրէթտի խէտէ , պու վալիտէնին
էվլատը իշիւն էն պէօյիւկ գայրէթի իմանըն
կերչէքլիկէրի իշինտէ թէրպիյէ էտիւպ՝ ծնու
էյի պիր քրիստոնեայ պէօյիւթմէկ խոի : Հէր
փաղար կիւնլէրի գըղը իլէ Յակոբը պէրապէր
ալարագ եագըն պիր քէօյիւն քիլիսէսինէ կիւ
տէր Պատարագտա հաղըր պուլուհուրլար խոի .
պունլար իլէ աղ չօք թէսէլլի օլուր խոի խէ-
տէ , էհլինին վէ ֆաթընտան տօլայի կիրիֆտար
օլտուղու ալիմ եարալարըն աղըրլարըն տէր-
տինի տէրտլէշէրէք սէօյլէմէտէն պիրաղ թէսքին
էտէպիլլըր խոի . եաա բուսպար օլան օ սիւտհ
էլպիսիլէրի սաղա չըգարմատը :

հալոտէ Ագնէսի պէրապէր ալարագ աւճընն
էվինէ սէյրթտիյնտէ, զաւալը Յակոբը պիր
եաթագ իւզերինտէ սէրիմիշ չօք աղըր հալոտէ
քէֆսիզ պուլտու : Օւալալը իհթիեար էօլէ-
ճէք պիր հալոտէ իտի, զերա իւզերինէ էնմէ էն-
միշ՝ սէօլէմէյէ իգգիտարը տախի գալմամըշ ի-
տի . չարչափուք եագընտաքի քէօլէն վափաղ
էֆէնտիսինի կէթիրտիպ Սուրբ ՌԱՀԱԿ վէր-
տիրթտիլէր, վէ սօն նէֆէսինէ գաուար եանը
պաշընտան պրըլմատըար :

Յակոբ վէ ֆաթէթտի, վէ եիկիրմի տէօրթ
սահաթ սօղրա պու միւհթէրիմ իհթիեարըն
ճէնաղէսինի Սաթիլտանըն իլթիմասը իւզերի-
նէ՝ եագընտաքի քէօյէ նագըլ էտէրէք մէզա-
րիստանա տէֆն էյլէտիլէր : Սէ Օնուհն ճանը
իչիւն լաղում օլան ճէնաղէ տուվալարընը իճ-
րա էտէրէք տաղըլտըար : Սաթիլտանըն եիւ-
րէկի էսէֆլէ տօլտու վէ ազիզ տօստունուն վէ-
ֆաթը քէնտինէ չօք աճը վէրտի . զերա պու-
ղաթըն հէր ճիհէթլէ քէնտիսինէ ֆայտելի օլ-
տուղունու էյի թանըմըշ իտի . անճագ հէր
պիր շէյի Ալահըն իրատէսինէ թէսլիմ էթմիշ
օլտուղունտան, քէնտի թէսէլլի օլմատընը Ա-
լահըն էմրի տլէյէսինէ պըրագտը :

ղըր օլան ճիւմէ էսէֆ ու գէտերլէրիմին էն էքպէրի օլաճագ տըր . սնճագ զանն էտէրսէմ , սէն պու դահմինինտէ եանըլեօրսուն , չիւնքի պէն տուրմագօրղըն Ալլահա եալլարաճաղմ քի , պու թահամիւլ օլունմաղ միհնէթի օլսուն պէնտէն երրագլանտըրսըն , պունուն իլէ պերապէր նասահաթլարընը տէ իճրա էտէճէ զիմ տիրո : Պու կիւնտէն դարար վերալէր քի թէօլէնինտա՝ Սաթիլտա , վէ Ատէլինատէ՝ Աքնէս չաղըրլարնիար :

Սատագէթլու Յակոբուն վէֆաթընա տա յիր օլան տուլիուսը՝ աղ պիր վաղըլմտա թաա տիք օլունտու . զիրա օքէշֆտէն պիր քաչ կիւն սօղուա , իհթիեար Յակոբ ագչամ թահամընը էտիպ՝ տաղլարըն պաչընտա կէղինմէյէ չըգտը . օրատա անսըղէն քէֆինի պօղտուղընտա , օրալարա եագըն օլան պիր սովճընն դըղը քէն տիսինէ թէսատուֆ էտիւպ՝ պու հալընը կէօրէրէք հեման սէյիրտիւպ կիթաի վիտէրինէ հապէր վերտի քի , իհթիեար Յակոբ եօլիւ գէրինտէ քէֆսիլ եաթրեօր վէ հալը չօգ ֆէնա տըր : Աճը պու խապէրի ալտըղը պիլլէ եարտըմընա գօշուպ Յակոբը օլտուղու եերտէն գալտըրարագ քէնտի զուլպէսինէ կէօթիւրտիւ . օրատան Յակոբ Հանըմա հապէր կէօնտէրէրէք իրիճա էթաի քի , էօլմէղտէն էվ վէլ պիր սահա կէօրմէյէ աղղուսը օլտուղընտան , միւմքիւն իտէ եանընա պույուրսուն :

Պու հապէր Սաթիլտանա եէթիշտիյի

նի պիր հայեաթ ալըեօր զանն օլունուր իտի :
 Պիր սապահ շաֆաղըն օ աղիլը բլըղը օլ մու-
 ղտրանըն թաշ վէ աղաճլար իւղէրինէ եա-
 յըմագտա իքէն՝ քիլիսէ չանկը տախի վու-
 րուլարագ ատէթի իւղէրէ , սապահ սուվա-
 սը վագթը օլոուղունը հասկեր վէրիւր իտի .
 Պէննօ քէնտի մաղարասընտան չըգըսլ քիլիսէյէ
 կիրէրէք տիղլէրի իւղէրինէ կէլիւսլ տուվասը-
 նը սէօյլէյիւսլ , սլատէհու սլահճէյէ կիրէրէք
 տաղլարըն թէսալուր օլունմաղ կէօստէրիչ-
 լէրինէ կէօղ կէղտիրէրէք վէ Վապսլինին եա-
 րաթարգլէրինէ հէյրան օլարագ՝ նէյի էլինէ ա-
 լուսլ պիր իլահի սէօյլէտի , վէ կինէ եէրինէ ա-
 սարագ չըգտը մէքեանընա կիթտի :

Պու իճրաաթտան պիր քաչ տաքիքէ սօղ-
 րա՝ եագընտաքի գայեանըն սլաշընտան պիր
 տէլիգանլը չօպան իլէ կէլմէքուէ օլան պիր
 Պէյ կէօրիւնտիւ . էլպիսէլէրի գայէթ թէ-
 միլ իտի ամմա՝ թաճ ու զըիսը եօգ իտի , սլա-
 շընա պիրտէ կիւղէլ թիւլլէր իլէ տօնանմը
 շափագ կիյինմիշ իտի , սէլինէտէ գըլընճ գու-
 շանմը օլմայիւսլ , մըղըրաղընը եօլճու աստըր
 եէրինէ գուլանմագտա իտի :

« Լ՛ճապա Պապա Պէննօ տէտիրլէրի ճըղ-
 նաւարըն վէթանը սլու մը տըրո ո տէյի Պէյ ջօ-
 պանտան սիւալ էտէրէք , կէօղլէրինի դարչը-
 սընտա օլան կիւղէլ պինանըն իւղէրինէ տիգէ-
 րէք թաաճիւսլ իլէ սլագմագտա իտի : » Պու
 նէ կիւղէլ եափըմը ճգնաւոր մողարտըր տըր :

ԱԼԹԸՆՃԻ ՊԱՊ

ՍԱԼԻԿ ԱՊՏԱԼ

(Լայկին՝ ճգնաւոր :)

ՄԱԹԻԼՏԱՆԸՆ զուլիպէսինտէն պիրազ ուղագտա , տաղլարըն էն չէթին կէջիտլէրի իչինտէ գայեա վէ թիքէնլէր իլէ չէվլելմիշ պիր մահալտա պինա օլունմուշ ճգնուսուոր մաղարաւ սը իչինտէ Պէննօ իամի իլէ թանրլմը սալին պիր ճգնուսուոր սագին օլմագտա իտի , վէ ճըգնաւոր մաղարասընըն արգաթարաթընտատախի պիրտէ քիլիսէ վար իտի.քի , չանկ գուլէսինին պաշընտա եսլորդլը պիր խաչ օլուպ , աղաճլար արասընտան վարլամագտա իտի , Պու ճգնաւոր մաղարասընըն թաւլանը պուղտայ սափը իլէ էօրթիւմիշ օլուպ , էօնիւնտէ տէ չիչէկ լի վէ մէյվէլի պիր պահճէսի օլտուղունտան , օրատա հասըլ օլան էնվաի չիչէկ վէ սարմաշըգլար տուվար վէ փէնճիրէլէրինի տօնաթմըշլար իտի : Պահճէնին սաղ թարաթընտա՝ գայէթ մէյվէտար իքի ատէթ աղաճլար գարշը գարշըեա տիքիլի օլուպ՝ տլթլարընտա տէ օթտան եափլմը պիր խսկէմրի իլէ պիրտէ մասա վար իտի . պունլարըն թամ գարշըսընտա պիրտէ ճէսիմ պիր լէյլա աղսճը օլուպ , տալընտան պիր նէյ (եանիւա չալըը) ասըլը իտի : Ապըրթ պահար օլտուղունտան թապիյէն օրթալըգ չիւմէնլէ տօնանմը իտի , շէյլէ.քի՝ օրթալըգ եէւ

յի քի , ծնա օ դատար քաղաքէթ էտէյէ օր.
լար , կէրչի իսմինի չօգ իշիթմիշ իտիմ , անձագ
իշտէ իլք տէֆա տըր քի քէնտիսինի կէ օրիւե օ
րում . պէնիմ ծնա տայիր օլան թասաւլուրում
պաշկա իտի ամմա , թասաւլուր էթտիյիմ կիւ
պի տէյիլ իմիշ , ալընըղալթունու՛նուզու , օ դա
տար հէյրան օլունաձագ պիր շէյ տէյիլ տիր ո
տէտի սլու թէվլէքէլլի չօպան վէ թէքրար կէ
րի վէրտի :

Օլաւալը Պէյ նաֆիլէ եերտէ չալըշտը քի՝
ալթունուն նէ օլտուզունու վէ ծնուն գըյ
մէթինի պու տէլիգանըյա աղնտթսըն . օ աղ
նամատըգտան մատտէ , տէտի քի , պէն սէօղ
լէրինէ գանամամ : () դէման Պէյ տէտի ,
“ Պէն ալ պու ալթունը , իստէրսէն պունուն
իլէ իքի քէչի եագութ իքի գօյուն սաթն՝ ա
լապիլիրսին ” :

— “ Օլվգ էտիյօրսըն , տէտի չօպան , պիր
ատէմ տիվանէ օլմալը տըր քի , պու ուֆաձըգ
սիքքէյէ մուգապիլ իքի քէչի վէրսին եագութ
իքի գօյուն , պէնիմ զաննըմա կէ օրէ , սէնին պու
ալթունուն իլէ անձագ պիր չօպան տէյէնէկի
սաթըն ալընապիլիր ” :

“ () զլում , տէտի պէյ , սէն էջլէ զանն
էտիյօրսըն տմմա , պու ալթունտան չօգձա
էտինէնլէր քէնտի քէնտիլէրինի մութլու
սայեարըր . զերտ հէր պեր շէյ ալթուն իլէ
սաթըն ալընապիլիր ” :

— “ Ահ սէջլէյէ օրսունուզ , տէտի տէլիգանը

պիղիմ ճգնաւոր կերչէքտէն կիւղէլ պիր եէր սէչիս իդամէթ էթմիշ տիրո տէյերէք, եագլաշոր, վէքէսէսինի չոգարոյ գլուաւղունա խիթապէն տէտի.քի, «Վիւթէչէք.քիւրիւմսէն տէն, եւ տէլիգանը, քի ղիւատէ մուհապպէթ իլէ պանա գլուաւղըդ էթտին, զահմէթինէ մուգապէլ շու ալթունու գապուլ էթո: Վիրի մումալիւհին պէօյէ ճէօմէրո տավրանմաոր Ալպ տաղարընտան կէչէրէք կէճէյի պու չօ պանըն փէտէրի էվնտէ կէչիւրմիշ վէ միսա ֆիրլիկ մէսարիֆինէ պէտէլ տալա քէնտուսին տէն պիր շէյ ալմամըշ օլտուգլարընտան՝ իս տէտի քի պու վէսիլէ իլէ էօտէշսին:

Չօպան, «Նէ եափաեօրսուն էֆէնտիմ, պու կիպի ճիւղի պիր խըղմէթ իչին փարա մը դապուլ էտէյիմ, եօգ եօչ, պու օլմաեա ճագ իշ տիրո տէտի, վէ ալթունու Պէյին իւղէրինէ աթար իսէտէ, մերգում հէնուղ ալթուն կէօրմէմիշ օլտուղունտան՝ իւղէրինէ պադարագ թաաճիւպ էտիւպ տէտի, «Վիս, պունէ տիր.քի՝ կէօրիւեօրում, սարը ադճէ, պէն զանն էտէրիտիմ.քի, ֆագէթ դըրմըզ իլէ պէեաղ օլուրլար ադճէլէրո:

Պէյ տէտի.քի, «Ննաշըլան սէն ֆագէթ կիւմիւլ վէ պագըր ադճէլէրի կէօրմիւլ վէ օնլարը թանդեօրսուն սալթ, պու ալթուն տուր:

— Վիթուն մը տըր պուեուրուեօրսունաղ, էօյլէ իսէ միւսաատէ պուեուրունուղ.քի, պիր տէֆա տահա կէօրէյիմ, պու սւֆաճըգ շէ

ղէթլէր . գանաաթը , սըհհէթի վէ զամիր րա-
հաթլըղընը տէմէք իսթէյեօրլմ . Լոն մութլու
Փանիլէր , սիզ շէհրիլէրին եալան տօլան լէ-
վաղլմաթլարըն պիրիսինի տէ պիլմէղսինիզ .
վազաա ալթուռն տէհիր տէնիլէն շէյ անճագ
պու քէօլլւլէրին զուլիպէլէրինտէ պուլունա
պիլիւր . զերա պունլար շէհիրլէրին հէպ ատէթ-
լէրինտէն ուզագ տուրարագ , նէ ԼՆԹՈՒՆԸ
թանըեօրլար , վէ նէ տէ ծուռ արայեօրլար » :
Պատէհու չօպանա տէօնէրէք տէտի . « () լ-
լում սէնին քէլամլարըն գայէթ ադըլանէ օ-
լումպ , սէն տախի չօգ պէօլիւկ պիր ֆէյլէսօֆ-
սըն » :

Չօպան կիւճէնոթի ամմա՝ ասլա սէղտիրմէ-
յերէք , սէվինճլի ելւզ իլէ սօրտու քի , « Պա-
նա վէրտիյինիզ պու իսիմ , աճապա պէնիմ
պիլմէտիյիմ պիր հայլան իսմիմի տիր . եկէր
պանա թօգանըր պիր շէյ իսէ , իրիճա էտէ-
րիմ՝ կէրի ալընըզ . զերա » :

« Լօգ , եօգ , միւստէրիհ օլունուղ , օղլում ,
տէտի Պէյ . ֆիքրիմ ապլա սանա թօգանմադ
տէյիլ տիր . պու իսիմ սանա շէրրէֆ վէրիճի
պիր իսիմ տիր . տիյնէ նէ տէյօրում . սէն պէնի
պու ճգնաւորուն մաղարատընա գըլալուղլան
ման իլէ՝ պանա պէօլիւկ պիր խըղմէթ էթմիշ
օրտուն , վէ սէնին պու սէօհպէթլէրին պէնի
զիատէսի իլէ քէյֆլէթտի . պունուն իչիւն
պէն տախի իսթէտիմ քի՝ սէնի մէֆնուն էտէ-
ճէք պիր թալթիֆ էտէյիմ » :

էկէր պէտք իսէ , օ ալթուներդ պոնա վերինիդ , ղերա եագըն պիր դօմէուամուղ վար , զաւիսլը եսէֆինտէն քէֆսիղէնիւսինէ ույգու ույուեա պիլիեօր , նէ տէ թահամ եէյէ պիլիեօր . հէր տայիմ դաւպի դրըք վէ միւքէտտէր կէօրիւսնիեօր . պու ալթունու կէօթիւրիւս սնա վէրէյիմ . օնուն իլէ հայեաթ , ույգու , իշտահ վէ մէսերրէթ սաթըն ալսըն ։

Տէտի Պէյ , “ () ղում , պու տէտիքէրին շէյէր ալսըն սաթընը զաթլար տէյիլ տիրէր . ալթուն իլէ սայիր կիւղէլ վէ իւղղմը եշէտլար անձագ սաթըն ալապիլիսին ։

— “ Հը ” եթտի չօճուգ . “ Պիղէր քէնտիւմիղէ լաղմ օլան հէր պիր շէյէ մէկէր մալիք տէյիլմիիդ , քի սաթըն ալսլմ . պիղիմ օլա , պահճէ , պաղ , տաւար սիւրիւլէրի , վէ օրման պիղէ սօլ էքմէկ , էնվայի մէյվէ , դէպզէ , սիւտ , պալ , եուն , փանսուք , քէթէն վէ օտուն վերտիքէրի հալտէ՝ աղնամայեօրմ քի ինսան պունլարսան ղիտտէ տահա նէյէ իհթիւեաճը օլապիլի ։

Պէյ պու չօճուղուն շու տիրայէթի իլէ հագըն քէլամէրինի կէօրիւս եշիտէրէք՝ թաաճիւս էտուս քէնտի քէնտիսինէ տէտի քի , “ Ա՛խ , պու նէ մութլուլու ատէմտիր քի , պէշիքտէն դանահաթը պիր էօմիւրէ ալըշարագ՝ աւրըմըղն զահմէթլու հալարընտան պէ խապէր , շու կէնճ չաղընտա տիւնեանըն ֆագէթ թապիյի էյիլիլէրինի թանրէարագ , օնլարը իղ-

Արթըդ Պէյ չօսանաւիղին վէրուպ, բէնտիտի ճգնաւորուն մաղարասընա տօղըու իլէրլէյէրէք գափուսընա վարուպ՝ չանկը չալտը: Պէննօ տէր-հալ տիշարը չըգտը քի, պաշը եուվարլագ, սագալը գայէթ գապա վէ ուզանմըշ պիր ա-տէմ իտի: Պէյ պուենա եագլաշլուպ՝ «Վադ-թընըզ մուպարէք օլտուն տէտի»: Պէննօ ճէ-վապ վէրտի. «Ալլահ սէնի մուպարէքլէսին, եւ իզղէթլի գարիպ. նէ՞ սէպէպ իլէ պէօլէ եքքէնձէ պու մաղարայա թէշլիֆէ բաղպէթ պուեուրտունուզ. նէ՞ մինասիպէթլէր իլէ պէն միւսին Պէննօ սանա պիր խըզմէթ էտէ պիլիբլամ»:

«Փէտէր, տէտի Պէյ, սէֆալէթ պօյ-եուրտուրուզու պանա չօգ աղըր պամըշուր. եիւրէկիմ տէրալէր իչինտէ էզիլեօր. չօգ կէ-ձէ տիր քի կէօղլէրիմի ասլա գափայիւպ ու-յուեամամըշլմտըր: Օթթընըզն ֆապլիլէթլէրի իլէ տուվանըզն թէյսիլիլէրինի էշթմիշ օլ-տուղմտան, ֆիքրլմէ գօյաումքի, զիարէթի-նիզէ կէլիւպ՝ եարտըմընըզը րիճայ էտէյլմ. էկէր միւսատէ պուեուրուր իսէնիզ, պիրքաշ կիւն պուրտատ սէնին իլէ սիլիլկտէ էօմիւր կէ-չիլէձէզլիմ. իրիճա էտէրիմ, պու իլթիմասը-մը րէտտ էթմէ, զիրա պէնիմ կիպի պէտպազգ-ատէմ տայիմ թէսէլլու պուլաճագ վասիթա-լար արար»:

«Վախ, էկէր պէօլէ իսէ, տէտի Պէն-նօ. սէֆա կէլաին. հէր պիր սէֆիլ պէնիմ գարընտաշլմվէ եագլուտէ վատըմտըր, սէն զու-

— « Զօգ էյի , տէտի չօպան , պէնի մէմ նուն էթմէք իսթէրսէնիզ , պիր իլահի սէյլէյին , իլահի տիյնէմէքլիկ ալթունունուղտան տէ օ վէրտիյնիզ իսիմուն տէ չօգ զիատէ իգրամ վէ թալթիֆ օլմուշ օլուր պանա » :

« Պիր.բաչ իլահիէր պիլիրիմ , տէտի Պէյ , անճագ էիւրէկիմ Գասէվէթ իլէ տօլու օլ տուղընտան , հիչ պիր շէյ օգուէամամ . եա տօստում , սահիհտէն չօգ սէֆիլ վէ աճընտ՝ Զագ պիր աուէմիմ » :

— « Պէյլէ իսէ՝ եա պու ալթունլարըն նէյէ՝ եարաեօր.քի , մատէմ.քի սիղ.քէնտինիզլի ծնուն իլէ մութլու էտէմէյեօրսունուղ . նիչին ծնա թատրնըն օրսընըզ . Եօգ , Եօգ , պէն սիզլին ալ թունլարընրդտան չօգ զիատէ.քէնտի իլահիէլէրիմի սէվէրիմ . տայիմ իլահի օգուր վէ օ տէրէճէ սէվէրիմ.քի , ծնտան տույտուղում սէֆալի , սիզլին պիր.քէսէ տօլուսու ալթունլարընըզա պիլէ ապա տէյիլմէմ » :

Պէյ , ոլու Եիկիտին տույիւլարընա հէյրան Գալարագ , քէնտի մէմնունիյէթինի իպրազը իլէ պէրապէր ծնա տէտի.քի , « Պէն ճգնաւոր իլէ եալընըզ կէօրիւշմէք իսթէյեօրում . սէն կիթ կէրիտէ իըղմէթքեսարւմ իլէ օթուր պանա պէքլմէքտէ օլ » :

— « Վէք էյի , տէտի չօճուգ . անճագ պիլի զիյատէ պէքլէթտիրմէ , զիւրա օլա պիլըր.քի , պէնիմ իլէ սիւրիւմին թահամիւլինի գալիս էտէճէք Գատար կէճիբլիսին » :

չարապ ինսանըն եիւրեկինի աչար վէ հայեաթ
վէրիր . Ալլահըն իհսանլարընը ըհտտ էթմէ .
սաղլըղընըղա . սէվինճլի եիւրեկէր սաղ օլ-
սունլար . Ալլահ սաֆրալու եիւրեկէրի տէ
չաղ էյլէսին քի , օնլար տախի մութլու օլալար
կէթիր շու գատէհինի թօգա էտէլիմ » :

Պէյ եիւրեկինտէն պիր ախ չէքէրէք , եա-
ղըդ պաղըրուալ վէ տէօնիւպ Պէննօեա տէտի
« Ալլահ սաֆրալու եիւրեկէրի թէսէլլի պուլ-
ուրսուն . մէսրիւր էթսին վէ սէվինճլի եիւ-
րեկլիւրի տէ պէնիմ տէրալէրիմ կիպի տէրա-
լէրտէն էմին սագըսորն » :

Պապա Պէննօ Պէյին սէօհպէթինի քաթ է-
տէրէք , « Տէրտ տէտիյին , տէտի , զանն օլունոր
ղը գատար » ինսանս պէտպաղղըք տէյիլ տըք .
Ալլահ տալիհ պիր փէտէր տիր , քէնաու միւ-
րսորը ալիյէսի տայիմ հագգանիյէթ տիր . նէ
ղէման քի պիղէ պէլա կէլմէքլիյէ միւսաատէ
իտէր իտէ , պիղի իալահ էթմէք վէ ֆաղիլէթ ,
իչինտէ գալլիլէթտիրմէք իչիւն միւսաատէ էթ-
միշ օլուր , պուլնտան մատա պիղիմ քէտերլէրի-
միզ թապիյէթին էստիրտիյի բուզկեարլար կի-
պի կէչիճի շէյլէր տիրլէր . կիւնէշ տաիմա ըջըգ
վէրմէզ , բուզկեար իլէ ֆուրթունալար պու-
տիւնեա իչիւն Ալլահտան վերիլիր էյլիկէր
տիր : Պու գատէհին իչինտէ փարաեան շարա-
պըն իւզլիւմիւ փիշիպ եէթիշմէք իչիւն կիւ-
նէշէ տէ իհթիեաճը վար , եաղմուրատա , օ
նուն կիպի տէ մէսէրրէթ վէ քէտէր ինսան ի

նըն էթքի, փէտէրին տիր էլինի տանա ուղատան,
էլվէթ, ուղատորըմ էլիմի սանա, օ սէնի թէսէլ
լի էթմէք արդուսու իլէ . Պէննօ էլինտէն կէլէ-
նի տիրիղ էթմէյիպ սէնի մէսրուր էյլէմէյէ
չալըւաճադ տըր : Պու հագիրհանէտէ պու-
լունանըն ճէմիսի տէ սէնին տիր . կէլ շու-
էլմա աղաճլարընըն կէօլկէսի ալթընտա չայը-
լարըն իւզէրինտէ օթուր , զիրա եօրուլմուշ
օլմալըսըն , վէ շիֆէսիղ տէ աճ վէ սուսուզսուն ,
պէնտէ կիտէր պիրազ եէյէճէք թէտարիդ է-
տէրիմ : Պուրաասն էփէյիճէ ուղագ՝ պիր
ճէսիմ շիֆթլիկտէն հէր պիր լէվազիմաթըմը ալ-
մագտայըմ . նասըլ քի տէտիմ , մաղտրամտա
օլանլաշըն հէփիսիսի տէ գուլանա պիլիրսին .
պէն օ շիֆթլիէ կիտիպ , չափուճադ տէօնէր
կէլիրիմ :

Պուշլարը սէօյլէր իքէն , տօլապ կիպի պիր
եէրտէն պիր թօիրագ պարտագ , լքի դա-
տէհ , պիրաղ էքմէկ վէ պիր սէփէթ տէ մէյ
վէ չըգարուպ սօֆրանըն իւզէրինէ գօսու ,
վէ տէտի . « Իզգէթլու Պէյիմ , իչտէ շիմօլ-
լիք թէգմիլ վարիյէթիմ պուշլար տըր » :

— « Լիս . ես ազլիզ փէտէր , տէտի Պէյ ,
շու տագիգէտէ օ տէրէճէ քէտէրլիյիմ քի ,
եէյիպ իչմէք ասլա ֆիքրիմտէն կէչմէղ » :

« Իէտէրլէնմէք ասլա իլաղըմ տէյիլ տիր ,
տէտի Պապա Պէննօ . տայիմ տիւշիւնմէլիյիլ
քի , քէտէր վէրիճի ֆէլաքէթլէր տէ Լյահ-
տան կէլըր : Պուեուր Պէյիմ , ալ շու դատէհի .

Ֆէլադէթինի տէ կէօրտիւմ կէչիւրտիւմ. զալըմ
 պիր գուրչուն գօլումը փարափարչա էտէ-
 րէք, արթըգ պէնի ապէրլիքտէն մահրում
 էթտի. օ կիւնտէն պէրու Ֆիքիրէ կէլէն Ֆէլա-
 գէթլէրին ճիւմլէտիտէ պաշըմա կէլտի իսէտէ,
 պու կիւն Ղլահըն պանա իհսան պուեուր
 մուշ օլտուղու սաստէթլէրտէն զիւստէ, կէօն-
 տէրտիյի Ֆէլադէթ վէքէտէրլէր իչիւն միւ-
 թէշէքքիւրիւմ: Իգպալ ու ստատէթ հէր պիր
 ճէֆալարը ինսանա ունութաուրուր, ամմա Ֆէ-
 լադէթլէր պէնի թէքրարէն սալիհ հալըմա նայ-
 իլ էթտիրտի. էն էվլէլ զանն էտէյօրուտում
 քի, եիւրէկտէն պիր տահա կիւլէմէյէճէ-
 կիւմ. տիւնեա իւզէրինտէ արթըգ պէնիւմ ի-
 չիւն սէվլինճ վէրահաթըգ եօգտուր. փիւ-
 թիւն տիւնեա կէօլիւմտէն չըգմը իտի. կէլ-
 տիւմ պու եսողանի տաղա չէգիլտիւմ. վէ իշտէ
 պու թէհնա մաղարանըն իչինտէ, Ղլահ-
 րահաթըղըմը վէ եիւրէկիմին Ֆէրահիյէթինի
 պանա իհսան պուեուրտու. շիւգիւրլէր օլտուն
 քէնտու իհսանընա. պու տիւնեատա՝ հէր պիր
 պէլանըն սօնու խոյրը տըր. ինան սէօղիւմէ. ու-
 մուտ էթ, պինիւմ կիպի թէսէլլի օլուրսըն »:

«Ինանմադ չօգ կիւլճ տիւր պանա, եա ալիդ
 Վէտէր, տէտի Վէյ. էվլէթ ինանամում քի՝
 սէնին տէրալէրին պէնիւմ տէրալէրիւմ կիպի օլ-
 սունլոր. իմտի պէն չէգտիյիւմ սըգընթըլաբը
 վէ պէլալարը նագըլ էտէյիւմ սանա, վէ սէն
 քէս սիճիլինի »:

չիւն լաղըմը շէյէր տիրէր . սալին թա-
ղիյեթէր վէ մէհրամէթլու եիւկսէկ եիւրէկ-
էրէ ֆաղիէթին տույիւլարընը օյեանտըրմա-
եա անձագ օնլար իլաղըմ տըրլար : Ամա սու-
նէ տիր քի կէօրիւեօրում . կէօղէրինիլտէն
եա՜ ճար ագըեօր . . . սիզին շու քէտէրլերի-
նիլի իզղէթէրիմ . անձագ նասահաթ էտէ-
րիմ քի , տէրաինիլ նէ տէրէճէ թահամմիւլ-
սիլ իսէ տախի , եիւրէկինիլի փէք թուլթուս
մէրտճէսինէ տաեանասընը . ֆուրթունա-
նըն , եաղմուրքն վէ կէօկ կիւրլէմէքլիկ վա-
գըլթլարըն տայլմիւլ էվգաթ օլտուգլարընը
քիմաէ կէօրմիւլ մի տիր . պիր աղ սօղոս սու-
գարսըն քի կիւնէ չըգար վէ օրթաղդ այտըն
լանըր . սէնին իչիւն տախի չօգ տէ փարլադ
վէ մէսըուրիյեթլու կիւնէր կէլէճէք տիր :

Պէյ տէրունինտէն տէրին պիր ա՜ չեգէ-
րէք . « Լօգ , եօգ , վէ աղլա ր տէյիւսլ Գան
եա՜ իլէ տօլու կէօղէրինի կէօյէ սօղլու գալ-
տըրտը :

« Լէ իչիւն , եօգ եօգ տէօրսունուզ » Պէ-
յիմ , տէտի Պէննօ . օ գատար գալթի ումուտ օլ-
մանըղըն սէպէպինէ տիր , նասըլ քի՛ կէօրիւեօր-
սուն , պէն տախի էսմիւլմին իչինտէ չօգ ֆէլա-
գէթէր կէչիւրմիչիմ . պիր արաղդ մէրա պիր
աօքէր իտիմ . չօգ մուհարէպէլերտէ սուլուն
տում . սէօյիւկ մէմուրիյեթէր վէ իսկէն
ճէլէր չեգտիմ . օ կիսլի տէ չօգ գալէլերտէ ի-
գամէթ էթտիմ . էօմիւլն սէֆայէթինի տէ

սէօնտիւքտէն սօղոտ , Հօդ—Վօշի մէյտանըն-
տա աթէշ թալիմի էթտիյիմիզտէ , փէտէրին
սէնի պէօլիւկէրիմիլին արասընտա կէզտիրի
խտի . պիլ տախի չօգ սէվինճ սէտալարը իլէ
սէլամլար խտիք սէնի ր :

«Լա Բապպի , վագիթլար նամըլ տա կէչէր
իմիշ . շիմտի թէգմիլ պիր առէմ օլմուշըն :
Լիս , շու ինթիեար հալքմտա պիլէ տույմագտա
օլտուղըմ սէվինճի՝ սանա նագլ ու պէյան էթ-
մէյէ միւգթէտիր տէյիլիմ . պու նէ մութլու-
լուգ տըր պանա քի , մուհարէպէլէրտէ պիլէ
սէրասքէրլիկ էթմիշ օլան էֆէնտիմին , օ մէն
շուր առէմին մախտումի թէնէզիւլ խուպ
պանա կէլին վէ պէնտէ օնուն իլէ կէօրիւշէ-
յիմ ր :

Լտեւպէր Պէյ , աղիմ մուհապպէթ իլէ
ճգնաւորուն էլինի սըգարագ տէտի քի , «Վէնի
պունտան էվիլէ կէօրմիւշ օլտուղըմը տէր հա-
թըր էտէմէյէօրում . անճագ չօգ մէհունըմ
քի , փէտէրիմին ճէնկ արգատաշտընտան
պիրիսի իլէ՝ պու կիւն կէօրիւշմէյէ լայըգ օլ-
տում : Պու իգպալը թէսառուֆ , պաշմա
կէլմիշ օլան ֆէլագէթլէրի սանա նագլ ու
պէյան էյլէմէկ իլիւն՝ պանա պիր նէվի ճէ-
սարէթ տահա վէրտի . արթըգ նագլ էթմէ-
յէ պաշտայըմ ր :

«Վէտէրիմին վէ Վալիտէմին պիրտէն պիրէ
վէֆաթլարը պէնի եէթիմ պըրագտը խէտէ ,
պիր ալ սօղոտ չօճուգլուգլարընտան պէրու

« Լիլիթ Պէյիմ, տէրտէրինի նազըլ էթ պաննա վէ եիւրէկինի պիրտը բահաթլանորը . պէն չօգ արզու իլէ տիյնէմէյէ հաղըրըմ » , տէտի Պապա Պէննօ :

Պէյ նադլիյէթինէ շէօյլէ պաշլատը . « Պէն չօգ—Ռօշն Նտէլպէր պէյիմ . Վիւննա ար չօգ—Ռօշն պիրիճիկ էվլատը » :

« Նէ , պաղըրտը Պէննօ . սէն բահմէթլիկ չօգ—Ռօշի Պիյին էվլատը՝ մը սըն , էօյլէ իսէ պին տէֆա սէֆա կէլտին . սէնին Վէտէրին ասըլ զատէ վէ մէրտ պիր Պէյ իտի . քէնտիսինի էյի թանըրըմ . չիւնքի ՕնուՆ գօմանտասը ալթընտա չօգ խըղմէթ էթմիշիմ . Վէնտի գալէսի՝ Փատիշահարըն պաշընա գօնուլան թաճլար էմսալի՝ ինթիշամը պիր թարղտա , իւճէ պիր տաղըն պաշընտա եափըմըշ տըր . էթրաֆընտա օլան արտղիւէրին ճիւմլէսի , օրմանլար , տէրէլէր , թէփէլէր , վէլ հասըլ գալէնին պաշընտան ինսանըն կէօղլէրի հէր նէ գատար եէր կէօրէ սիլիր իսէ , օրալարը հէփ . քէնտի հիւքմի ալթընտա իտի : Բահմէթ օլտուՆ ճանընա , վալիտէն , կէրչէքտէն սալիհ վէ մէհրաւմէթլու պիր գատըն իտի . սէնի տախի , ես էֆէնտիզատէմ Նտէլպէր , չօգ տէֆա կէօրմիւշիմ ամմա , օ զեման ալթը եաշընտա քիւչիւկ վէ կիւզէլ պիր չօճուգ իտին . զանն էթմէմքի , ասքէրին իշինտէ պէնի կէօրմիւշ օլտուղընը ֆիգըրինէ կէթիրէսին . անճագ պէնիմ չօգ էյի խաթըրըմա կէլիր քի , հէր պարմուհարէպէտէն

փետեղիմ ինչ սատորգ տօստ պուլլունանն ()
 թան օրը Մբրման Պէյ, պէնի ալուպ քէնտի
 Գալէսինէ կէօթլուրաիւ . Գալէսի իսէ պէնիմ
 տօղմուշ օլտուղում Գալէտէն պիր քաչ կիւն
 լիւկ եօլ ուզագ իտի : () Բատա , պէնի պիր է-
 յի թէրպիէ իտուպ պիւլլիւ թաիւքտէն սօղ-
 րա , պէնի թէօլէնինսաա Գըղը ինչ էվէրտի ,
 աամատ էթտի . պիր Գըղ քի ֆաղլիէթի՝ կիւ-
 ղէլլէյինէ Գարըղըպ կիւնէշ կիպի փարլամաք-
 տա իտի , միւմքի ն տէյիլ տիր քի՝ օնսան եիւ-
 րէ կինին թէմիղլիյինի , էհլըրսղըղնը , տին-
 տարըղընը , թաթլուղընը զաթընըղա նագը-
 էտէ պիլէյիմ , էվէնտիքտէն սօղրա Գալէմիղէ
 կէլիպ սաքին օլտուք . զեվճէմ պաշլատը քէնտի
 ֆաղլիէթիքի իգթիղասընճա ճիւմէտէնտէ սէ-
 վիւմէյէ : Պիր սէնէ սօղրա կիւլէլ պիր էվլատա
 մալիպ օլտուք . իսմինէ Մտէլինա չաղըրտըգ .
 պու եվլատ կիւնտէն կիւնէ պէօյիւ եէրէք՝ պաշ-
 լատը կէօղլէրի պէնի թանըմաեա . մելաիքլերէ
 մախսուս օլան կիւլլումսէմէկ ինչ Գօլարընը պա-
 նա ուզատըր իտի : Պատպա , Վալիտէ սէօ-
 լէմէյէ միւգտէտիր օլուր օլմուղ , ալմանսըղտան
 պիր մուհարէպէ տիր ալըլար , վէ մէճպուր
 օլտում քէնտիլէրինի թէքք էտիւպ՝ ճէնկէ կիթ-
 մէյէ . Գապէթ էսէֆ ու քէտէր ինչ պիրիպիրիւ
 միգտէն այրըտըգ . կէրչի չօճուք պիր շէյ աղ-
 նամաղ իտի աամա , վալիտէսինին , սին օ սէվ
 կիւլլու էհլիւմ , պայրուպ Գուճաղընա տիւշ
 տիւր Կ :

Պու արատա Պէյին կէօղլէրինտէն սէլ կիպի
 ագան Գանըլ եաշարտան եանսագլարը ըսլան-
 տըղընտան , սէսինի քէսիպ մահրամասընը չը-
 Գարարագ կէօղլէնիւն եաշարընը սիլտի . վէ
 թէքրար նագլէթինին թէլինի էլէ ալարագ
 տէտի « Վուհարէպէ պիղիմ իշիւն սօն տէ-
 րէճէ ուղուսըղ կիթտի . տիւշմանըն չօղլու-
 ղու պիղի եէնտի . սըլթըք պաշլատըլար
 մէմալիքիմիգէ հիւճիւմ էթմէյէ . Գալէլէ-
 րիմիղի եըգտըլար . շէհիր վէ քէօյլէրիմիղի
 խարապ էտիպ՝ վէ աթէշէ վէրիպ եագտըլար :
 Հէր կիւն ալտըղըմըղ Գարա խապէրէր էհլիւմ վէ
 էվլատըմտան տօլայի օլան րահաթսըղըղըմը տէ-
 րէճէսիղար թըրտըգ լարընտան մէճպուր օլտում
 եալէլլէրիմտէն պիրինի ուխտաւոր քըրաֆէ-
 թինտէ թէպտիլ Հօգ—Սօշա կէօնտէրմէյէ .
 թէնպիհ էթտիմ քէնտիսինէ քի , չափուք կիթ-
 սին ֆամլիւամը պուլլուէն վէ նէ հալտա օլ-
 տուգլարընը աղնանուպ պանա հապէր կէթիր-
 սին : () կիթտի , պէն իսէ եիւրէկ չարիւնթըսը
 ինչ օղաշարագ ոլօշ եէրտէ ալտէթինէ պէք-
 լէտիմ . կիւն վէ այլար կէչտի , եալէրիմ կէրի
 տէօնմէտի . աալա պիր խապէրինի ալամատըմ .
 վէ հալէն տալի նէ օլտուղունու , նէրէտէ վալ-
 տըղընը պիլմէմ : Մթթըք ֆէհմ էտէ պիլլը-
 սին քի , նէ տէրէճէ րահաթսըղ օլտում . կիւն
 տիւղ աղչամա Գատար տիւշմանըն Գարըսըն-
 տա աթէշին իշինտէ մուհարէպէ էտիւպ , կէ-
 ճէյի տէ էսէֆ տէյրատընտա չալգանա չալ-

գանա ույգուսուղ կէջերիր խոիմ:

«Սուհարէպէ խիթամ պուլոու, քալէմէ ավտէթ էթտիմ. անճագ նէ կէօրէյիմ. ուղագ տան պագտըմ քի, գալէնին հիսարլարը եարըսընա գատար երգըմը. տիւշման հիւճիւմ էյլէտիյինտէ գալէնին չօդ եէրինի վէ էթրաֆընտա օլան քէօյլէրի եագմըշար. վաւալը քէօյլիւլէրի էվլէրին վէրանէլէրինտէ պիրէր զուլիպէտէ օթուրմուշ պուլոում. պէնի կէօրտիւլէրի կիպի, քէտէրլի պիր սէս չըգարարագ դարշու չըգտըլար. օնլարտան սօրուպ աղնատըմ քի, էհլիմ վէ էվլատըմ վէֆաթ էթմիշլէր տիր: Սայիլէթքեար վէ սատըգանէ էհլիմ տիւշմանա թէսլիմ օլմագ իսաէմէտիյինտէն, կէճէլէյին գալէնին տուվարը ալթընտաքի չայտան կէլիւպ գաջմագ իսթէյիւպ, էվլատը իլէ պէրապէր խային սուեա գօւրպան կիթմիշ տիր, էրթէսի կիւնիւ գայըգլարը տէվլիլմիշ, էլալիսէսինտէն պաղիսի սաղլար աւրասընտա իլիշմիշ գալմըշ կէօրմիւշլէր:

«Եթըմա պինիպ գալէմին իչէրիսինէ կիրտիյիւմտէ, էիւ րէկիմ փարա փարչա օլտու. էիւ զիւմ տէն աշտըմ սէլ կիպի սճը կէօղեաշլարը ագմագտա խոի, տլէլ խուսուս օ իարատլարը կէօղտէն կէջիրտիկիմ տէ չօճուգլուղումուն փարլագ վէ էվլիլիյիւմին թաթը կիւնլէրինի օրատա կէջիրիւպ, էհլիմ վէ էվլատըմ իլէ օրատա օթուրտուղումուա քէնտիւմի տիւնեանընէն մութըլսուենը զանն էտէյօր խոիմ: Հէյ վալիս

պուլ տիւնն ատու մուծլու լուգ եօգ իմիշ . իշ
տէ պու խարասպալար ծնա խապած տըր՝ տէր
խտիմ : Թէքմիլ կէճէյի եէրինտէն օյնամը պիր
տիրէյին իւղէրինտէ օթուրմա իլէ կէչիրտիմ .
աղլամատան եօրուլան պաշմը ալէֆլէրտէն
սիմ սիւաճ օլմուշ պիր տուվարա տանատըմ .
գան չանաղընա տէօնմիւշ կէօղէրիմ նաֆիլէ
եէրտէ ույգու արամագտա խտիլեր . նէրէտէ
տիր օ թաթլու ույգու . պէլքի պին տէֆա
պաշմը գալտորըս սիւաճ պուլու թլար իլէ
գապլանմը կէօլէ տօղլու պագտըմ . ճֆ օ
թուրտուղըմ եէր՝ պիր դէման ֆամիլէամա
մագսուս խաս քիւչիւկ պիր օտա խտի քի . գը
շըն ուղուն վէ սօվուգ կէճէլէրտէ՝ Թէոլէ
նինտամ իլէ տիղ տիղէ աթաշըն եանընտա
օթուրարագ տօտղարըմը իլէ կէօրիւ շիւպ
գօնուշուր խտիք :

« Պէն պու կէչմիշ հալըն թաթլու դիքրինի
հաթըրմա կէթիրտիղիմտէ պիր սըգը եաղմուր
եաղմագտա խտի , հէմէն ըիւղկեարլար խարապ
օլմուշ օլան տուվարլարըն արատընա կիրիւտ
տէհէթլու սէտալար չըգալըրլար խտի . Վիւ
թիւն գալէնին իշինտէ հալատան հըֆս օլու
նաճագ պիր մահհէլ գալմամը խտի . . . Մի . . .
գալէյի միւճէտտէտէն եափտըրտըղըմ միտիլի
քէօլիւլէրիմին էվլէրինի տէ թէգմիլէն եափ
տըրտըմ խտէտէ , հայիֆ քի կէօյիւմիւ պիր
տահա եափամատըմ , մուծլուլուղումէ օմըիւ
մին րահաթըղը օ կիւնտէն պէրու թէգմիլէն

եիւղիւկ եօգ . տէր հալ սէսի կէօթիւրիւս
վերտիմ . վէ եիւղիւկիմի խտէտիմ խտէ , Սը
թէն , հագսըղ վէ նիղաճը պիր ատէմ օլտուղըն
տան , օ աախի պէսին իչինտէ տիր տէյիւս , թէլ
պիսլիկ էտէրէք , կէրու վերմէկ խտէմէտի :

“Սէվիլիւկ զէվճէմ (Թէոլէնինտանըն մու
հասպէթի ղիբրի , պէնիմ իչիւն չօգ բահա
սըղ օլտուղընտան , գօլայլուք իլէ էլտէն չը
գարմագ խթէմէտիյիմտէն , եիւղիւյի ալմաեա
չալըչտրմ վէ նիղալաչտրմ , էօթէ պէրու տէր
իքէն պէյնիմիլտէ պիր գապկա տրը աչըլտը . Սը
թէն եիւղիւմէ պիր խանչէր սափլաեարագ
պէնի եէրէ սէրտի . աահա եարամ սաղալմու
տան քէնտիսի պրըագտը դաչտը . մուախիսէ
րէն տույտում քի , օ խային վէ թամահի նա
մուսսըղ տիւշման գապիթիւրին պիրիսինտէն
րըչլաթ եէյիէրէք եիւղիւկիւմիւլ չալըպօնավէր
մէյէ սէօղ վէրմիշ . անճագ հալէ աղնաեամա
տրմ քի , նէ սէպէպ իլէ եապանճի պիր ա
տէմ պիր չօգ վարա սարֆ էտէրէք , պէնտէն
մատէ հիչ պիր քիմսէնին ինտինտէ իհթիպա
րը օլմաեան պիր եիւղիւկի էլտէ էյլէօն” :

Մտէլպէր , նագլէթիւնի պու վէճ իլէ պի
թիրիւս , կէօլլէրինիէթրաֆա կէզաիրտիյինտէ ,
ճիւնաւորուն մողարասընըն դափուսու էօնիւն
տէքի աղաճտան ասըլը օլան նէյի կէօրտիւ . “Իչ
տէ պիր չալիլըքի , տէտի , (Թէոլէնինտանըն ղիգ
րինի պտնա թէքրարլար , օ պու չալիլըյի չօգ սէ
վէր իտի , վէ հայրան օլունուր թարղտա չա

գայիսյ օլուսյ կիթտի, վէ կէրու տէճնէճէյինէ տէ ասլա ումուսոււմ եօյ սլըր ու :

Պէյ տահա նազլիյէթինի թէգմիլ էթմէ միշ իբէն, Պէննօ «Պանա սէօյլէ, եիւղիւնտէ կէօրիւլէն տուղըն եարասը նէրէտէն տիր, վէ նէ սէպէպտէն օլտու ու տէտի :

Լտէլպէր ճէվապ էթտի քի, « Պու տաղ, գայէթ էսէֆլի պիր վուգուաթըն զիքրլինի կէթիրիր . օրսոււմուզտա, քէնտու խարէղիւ թապիէթի, զէնկին օլմագլըգ իչիւն ֆէվքէլ ատէ ալչագլըգլար գուլլանմասը քիմէտէն սէվիլմէքլէքտէն քէնտիւոինի մահրոււմ գըլմըշ պիր միրալայըմըզ վար իտի . պիր ագշամ պիր քաշ գասիթէր իլէ պիրլէշիւպ, օ կիւնիւ գաղանմըշ օլտուղումը ֆութուաթըն իւղէրինէ սէվի ներէք շարաս իչէր իբէն, մումաիլէն խային քի, իսմի Սըթէն իտի, խաստէն լագըրտըտընը փարմաղըմտա օլան նիքեաշ եիւղիւիմին իւղէրինէ կէթիրտի, օ եիւղիւկիւ քի, կէճէ կիւնտիղ ասլա փարմաղըմտան չըգարմաղ իտիմ : Սըթէն սէօյլէտի քի, ասլա տուեուրմաեարադ եիկիրմի տէօրթ սահաթ իչինտէ փարմաղըմտան ալա պիլիր . պէն ասլա ինանսումաղըմտան պէս թութտուգ, ինանսումաղըմը էրթէսի սապահ իճրա օլմուշ պիթմիշ կէօրոււմ :

«Եաղըլմաղ իսէմ, Սըթէն գատէհիմէ ու եուշտուրընը պիր իլաճ գօյարագ պէնի ու եութմուշ վէ եիւղիւկիմի փարմաղըմտան ալմըշ տըր . սապահտան օյեանտըմ պագտըմ քի,

ար խախտելով թափառող սէրտերը մէջ ինչ որ անհասկացաւ իրարմ , իշխողներն եւրեքներն քննախնայեց ճշմարտութիւնը : Պաշտօնը կը կոչուի խաթարման արար , եւ ինչնմէ զոտէն եւ ի վեր , պիտի սաւազան , քննախնայեց սեւեռի իւր նշան իշխողներն կը զգեն պիտի ահմէտ ետէրէք , կեօթիւրտիւմ քննախնայեց թափառող եւ թափառող , ազգամ իւր տիւ մուհասպարեթիւ պիտի կը իւր իւր պանա ահալի քի , « Պաշտօնը լուրջաբար , պաշտաստան վերա տիւն իշխողներն կեօթիւրտիւմ իւր զգենք զօ մուհ խաթար , սօրմուհար , կեւ պէն սանա պիտի թափառմ վերէն յիմ քի , եւրեքներն ապա սօրմասն » : Պաշտօնը իւր զգենք սեւեռի զօ իւր իշխողներն իւր զգենք թափառող եւ թափառող զոտէ զպարիմ զան պէյիթիւրի սեօթիւրտի » :

Պէննո , « Իշխող խաթար խաթար սօրմուհ ունը » պէն տէ գեմար իշխող իւր նշան իւր սանա ետրտրմ ետէրիմ » տէտի , վէ չօք իւր թափառ եւ թափառ :

Լուրջաբար , ճգնաւորուն խաթարման կեւ իշխող իւր սօրմուհ սպաշտարդնատա , Պէննո տախի նշան չալոր :

Տաղտա պիթէն իշխողներն ,
 Քի չափ տրոհեօ ետրտրմ ,
 Իւր իշխող վար գայեթ աղիւ ,
 Քի էնի ըրդ տրոլար , սեւեռիւ ,
 Քըլար զնտան թափառ ետրտրմ ,
 Պաշտարմա կեյիթիւրիւր :

Պէն փեշկէշ եթմէ իստէր իսէմ .

Պու իւջ չիչէկտէն սունարըմ :

Սալիհլիյէ թաթլը նըշան ,

Պէազ չիչէկ օլմուշ հէման .

Բադլըն իհսանընը կէօստէրմէյէ ,

Գօդուսու քաֆի տիր գայէ .

Եէշիլ եէշիլ եափրագլարտան ,

Եէնի չըգան գոնճալարտան ,

Թագտիմ էտէր կիւղէլ գուրպան ,

Մադպուլ օլսուն եարատանտան :

Ֆադլիյէթլու ճգնաւ որ պու պէյիթտէն դայ-
էթ մէմնուն օլուպ , Ատէլպէրէ իրիճա եթտի
քի օ կէճէյի քէնտու մաղարասընտա կէջիւ-
սին . “ Այարըն , տէտի , պէն սանա դըլսովուզ-
լուք ետէրիմ . սէնի իստէտիյին եէրէ գաուար
կէօթիւրիւրիւմ ” : Պէյ պու իլթիմասընը դա-
պուլ էտէրէք , պէրսապէր կէթիւրմիշ օլտուղու
տէլիւքանղու չօպանա իղն վէրիւպ եէրինէ
կէօնտէրտի :

ԵԵՏԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՉՕՊԱՆ ԳԸԶԾԸՂԱԶ

ՅԱՎՈՐՈՒՆ Վէժաթընտան սօլլա , պէտ-
պաղէ Սաթիլտանըն կէշինմէք մինասիպէթիւրի
կիւն կիւնէ քէնաիլերինի տիւղիւնմէյէ պը-

րադտըլար, զերա օ սատըք իհթիար պու մեհ-
 րամէթէ շահան տուլ գարընըն գօլայ վէ
 ֆայտէսի չօգ՝ տիքիլէճէկ խայլի իշլէր պուլ-
 մահա չաըջուպ, վէ ճիվարտա օլան իալգըն չօ-
 ղու օնուն սինինէ վէ պուլընուշընա մէպնի՝
 քէնտիսինէ մէհրամէթ վէ հիւրմէթ էտիւպ
 պօշ պրրագմազար իտի, պու ճիհէթլէ պա-
 ղի տէֆա հանըմըն օ գատար չօգ տիքիշի օ-
 լուր իտի քի, փէք չօգ կէճէ ուղուն վագիտ ույ-
 քուսըզ գալարագ տիքիշ տիքմէյէ մէճպուր
 օլուր իտի: Պունտան մատտէ ճիվարտա պու-
 լունան մէհրամէթլու հանըմլար պու ֆէտա-
 լքեար իհթիարըն իճիրասընա մէպնի՝ քէնտի-
 լէրինի պիր չօգ նաֆաքա կէօնտէրիլէր իտի:
 Յակօր վէֆաթ էթտիքտէն սօղոա պու նա-
 ֆաքալարըն ճիւմէսինտէն տէ մահրու մէ
 դալտըլար, արթըք կէրէք իշ վէ կէրէքի հասն՝
 պիր շէյ պուլամաղ օլտուգլարընտան՝ եիւզ
 իւստիւնէ գալտըլար:

Հէր ճիհէթտէն զարուրիյէթտէ օլուպ,
 Սթիլտանըն գասէվէթի արթարագ սահէ-
 թի պէտէնի արթըք թահամիւլ էտէմէզ օ-
 լուպ, օ տէրէճէ պօղուլտու քի, ասասըզ եիւ-
 րիւյէմէզ օլտու, նիհայէթ փիւթիւն գուվլէթ-
 տէն տիւշիւպ՝ պիր քաչ հաֆտա իաստա
 եաթտը: Պիրտէն՝ պիրէ պապի եէրլէրտէն պիր
 քաչ ուֆաճըգ եարտըմլար եէթիշիւպ, պիրազ
 կէօղլէրինի աշտըգլարընտան, եաթաղընտան
 գալգուպ եաս րուպալարընը կէյլինտի, սիւահ

պիր թիւլէ պիւրիւնիւս , պիր տէյենէկէ տա
 եանարագ . զուլիպէտէն տիշարեա չըգըսյ
 չիմէնլի պիր եէրտէ օթուրուս տիքիշ սէլէ-
 սինի տէ եանընա ալոր , վէ « Լա Բապպիմո .
 տէյիս , սիւա հէօրթիւսինի գալտըրուս եաշիւ
 լէ տօլմուշ կէօզլէրինի էթրաֆա կէզտիրտի .
 « Եւ գատար վագիթ օլտու քի՝ պու եէշիւ ա
 զաճլարըն եափրոգըրընը անճագ զուլիպէմին
 կիւլիւճէք փէնճիրէլէրինտէն կէօրիւեօր իւ
 տիմ . մահուտ եաթաղըմըն իշինտէ կէշիրտիւ
 յիմ շու ուղուն հաֆտալարը նէ զահմէթլու
 կէօրտիւմ . պու կիւն նէ գատար մութլուեում
 քի , շու սաղ վէ սէրին հավայի գօզլամաեա
 նաիլ օլտում : Ելիւքիւրլէր օլտուն սանա , եւ
 Բապ , քի էօմրիւմիւ թէքրար պանա վէր-
 մէյէ ինայէթ էթտին իսէտէ . տուեուեօրմ
 քի , տահա չօգ զալֆիմ . . . »

Տիքիշինի էլէ ալտրագ իշլէմէք իստէտի իւ
 սէտէ , պագտը քի տիքէճէք գուվլէթի եօգ ,
 եիւրէկինտէն տէհշէթլու պիր օֆ չէգէրէք՝
 տէտի . « Սիւնքիւնսիլ տիր , էտէմէմ . կէօզ-
 լէրիմ չաթալ կէօրիւեօր , էլլէրիմ թիթրէյեօր .
 պիր իյնէի սապլաեաճագ գուտրէթիմ գալմամը .
 օլանճամըղը տիւնքի կիւն եէտիք թիւքէթ
 տիք . շու սահաթտա էկէր պիր փարչա էքմէք
 եէյեճէք օլուրսամ . շիւփիսիլ գուվլէթլէնիր իւ
 տիմո . Սիր տէֆա տահա իշինի էլէ ալոր իւ
 սէտէ , էլլէրի թիթրէտիյինտէն եէրէ տիւշ
 տիւ . թէքրար օֆ չէգէրէք . « Սիւնքիւնսիլ

պիղէ նէ քիֆայէ էտէճէք տիրոյ :

Վալիտէսի ճէվապ էթտի քի , զարարը
էօգ տըր . պունլարը տէ պունլմանը՝ օլսա
խտին , նէ ետիաճագ խտիք . Մապպինին իհսանը՝
հէր նէ գատար տա աղ օլտա , կինէ քէնտիսի
նէ թէշէքքիւր էթմէլիլոյ :

Աքնէս վալիտէսինին եիւղիւնէ պապտըղն
տա , ֆարգընա վարտը քի աղամատուն կէօղէ-
րի շիշմիշ խտիլէր . վալիտէսինի էօիէրէք տէտի .
« Կինէ աղամըջօրն , գայրու սղամա . աղա-
տըղնր կէօրաիւքճէղ չօգ աճընընօրըմ , ափս ,
աման իրիճա էտէրիւմ պիր տահա աղամա » :

« Վիլին օլ , եա էվլատըմ , աղամա . վէ իշ
տէ կէօրիւնօրսըն քի , կիւլիւնօրըմ » տէտի
վալիտէսի :

Չօճուդ տէօնիւպ տէտի . « Վիվէթ կիւլէօր-
տուն , ֆապաթ եիւրէկտէն կիւլմէյնօրսուն » : Այս
եա Մապ , նասըլտէ սղմուշ վէ սարարմշտըր , գօր-
գուէօրըմ քի եէնիտէն քէֆսիղ օլմասըն . « Վա-
լիտէմ , օգատար քէտէր էթմէ . էտէրիտէն՝ պէն-
տէ աճընարապ քէֆսիլ օլուրըմ . զիրա պէն
սէնին պու հալընը կէօրաիւքճէղ եանըփ թու-
թուշուէօրում » :

« Քէտէր էթմէ , եա էվլատըմ , իշտէ կէ-
թիրտիկին էլմալարըն պիր քաչ թանէսի-
նի եէտիւմ . պիրաղ գուվիվէթ ալտըմ . գալանը
տէ ալ սէն եէ գըղըմ » տէտի Սաթիլտա :

Աքնէս , « Փ , խայիր , վալիտէմ . պէն պիր
դանէսինի պիլէ եէմէմ , ճիւմէսինի տէ սէն

տիր, եւ՝ Ալլահըմ. եա պէն նէ եախաճայրմ. պու հալիլէ պէն վէ դըպըմ նաւըլ եաշումալը-յըղ. շու գըր վէ եասրանի եէրտէ աճըմըղսան էօլէճէքմիյիղ. եա Վապպիմ Ալլահ Դ պաղըր-տը աճը պիր սէս իլէ : «Աճապա պիղի ու-նութտուն մը. տըթըք պիղի դայըմանաւ ճագմըսըն. ան, պարէ թէսէլլի ումուտլարըն. տան օլտուն պիղլէրի մահրում պըրագմա . . . Դ : Պունկարը սէօլէլի թէքըսըէն օթուրտու վէ պաշընը էլինէ տաեաուարագ սէլ կիպի կէօղ եաշը տէօդմէյէ պաշլատը. «Քէֆսիղ. հայիֆ, ճանըմ թէնտէն տիւշմիւշ կիպի պիր հալտա-իմ. թահամիւլ օլունմաղ պիր աղըրըդ եիւրէ-կիմի էղիյեօր Դ տէտի :

Պու արաուտս Ագնէս էլինտէ պիր քիչիւկ սէփէթ՝ սէյրատերէք կէլտի վալիտէսինին եա-նընա վէ տէտի.քի. «Հայիֆ, եա՛ սէֆիլ վա-լիտէմ. սէփէթիմ պօշ տէօնիւեօրում. չօդ գա-փուլար վուրարագ նաֆիլէ եէրտէ սաուագա իւ-տէտիմ. պանա պիր փարչա գուրու էքմէկ տախի վէրէն օլմաուը. օ տղիղ իհթիար Յակոբ էօ-լէլտէն պերու օնուն հաթըրնը արաեան ա-տէմէր՝ շիմտի չօդ թէպտիլ օլմուշար տըր. պու տաղլարըն իչինտէ հէփիմիզ տախի մէօհ-թաճըղ. քէնտու քէնտիւմիղի իոարէ էտէ-մէյեօրըղ, տէյերէք ճէվապ վիրիյօրլար : Կե-րու կէլիր իքէն, եօլտա պիր քաշ տանէ եասրան էլմասը պուլտում. պունտան մաատէ պիր շէյ կէթիրմէտիմ. հէյ վան, պու պիր դուշ էլմա

եւեմէլիսին . զիրա պէն տճ՝ օլմատըգտան մա-
ատէ , օ գատար տէ քէտէրլիյիմ քի՝ հիչ պիր
չէյ եւէյեւեմէմո տէտի :

Չօծու զըն պու սէօզիւնտէն Մաթիլտանըն
եիւրէկի գայէթ օյնաեարագ , գըզընը գու-
ճագլայիպ սէվինճ իլէ սըգտը . պատէ հու օնա
հմր էթտի քի , կիթսին զուլիպէտէ օլան
էլպիսէ վէ սայիր հէր նէ քի վարըսա՝ ճիւմլէ-
սինի կէթիրսին : Այնէսի պու իըզմէթէ թա-
ին էթմէտէն պիրինճի մահսէտի՝ պիր քաչ
տուքիքէ քէնտիւսինտէն արալայըպ աղլամասը-
նը կէօստէրմէմէք իտի , զիրա աղլամամագ
միւմքիւնսիզ իտի : Չափուք կիթտիյի պիրլէ
Մաթիլտա «Այս տէտի . նէ տէրէճէ պէտպաղ-
դըմ . նէ՞ վագըթա գատար պու գըզըղաղը սէ-
ֆայէթտէ կէօրէճէյիմ . օֆ , չօգ չէթին տիր
էքմէկ տիլէմէրլիյէ մէճպուր օլմագ , վէ զիա-
տէ չէթին տիր տիլէնիպ՝ պիր չէյ ալամամաք
... : Պէն պու մէսքեանը թէրք էտէրէք , էվ-
լատըմ իլէ պէրապէր կիտիւպ պունտան զիա-
տէ չէնլիքլի վէ միսաֆիրփէրվէր պիր մա-
հալ արամալըյըմ , չէօլէ պիր մահալքի , տիւշ-
մանտան տէ պիր ֆէսֆէսէմ օլմասըն . ես մէհ-
րամէթլու թանղըմ . սէն պէնիմ մու հաֆրզըմ
օլ , վէ պէնի օնլարըն էլլինտէն գուրթար » :

Այնէս կէճիգմէյիւպ վալիտէսինին հանը-
նա տէօնտիւ . պիր էլինտէ ևօլճուլուգ պոհ-
ճալալընը , տիկէր էլինէ տէ նէյի թուլմըշ
կէլտիինտէ վալիտէսի տէտի քի . « Այլ տէվ-

կիւլլիւ զըղմ, պուրաւարը տրթըգ թերք է
տէլիմ, զիրա պուռնտան զիյատէ պուրածըգտա
գալաճադ օլուր իսէք, զաննըմ աճըգտան
էօլէճէյիզ տիր, անճադ եօլա չըգմազտան էվ
վէլ իլըզըմ տըր քի Ալահա նիյազ էտէրէք,
էէօրիւմէյէ գուլվէթ վէ քէնտի գրլավուգ
լըղընը տիլէյէլիմ» :

() անտէ էվլատ ու վալիտէ, տիզ իւս
տիւնէ կէլէրէք շու տուվայի օգուտուլար .
« Հէր պիր շէյէ գատիր Ալահ, էյի վէ մէհ
րամէթլու Փէտէր, միւթէշէքքիւրիզ քի, սէն
եարաթտըղըն պու էօլչիւսիւզ տիւնեանըն իւ
չինտէն պիր քէօլէ տէ պիղէ իհսան էտէրէք,
պիզի հէր պիր շէյտէն մահրում գըլմատըն :
| ութֆ էյլէ, եա Մապ, թէքրար պիզի մուհա
ֆազա պույուր, ասորմիարրիըղը միսաֆիրիէր
վէր պիր մահալէ տօղլուլթ, գարչըմըզա մէր
համէթլու ատէմէր չըգար, վէ պիզի տիւ շ
մանըմըզտան իսէլաս էյլէ » :

Պու նիյազտան սօղըա, Վաթիլտա էվլա
տընըն էլինտէն թութարադ այեազա գալգ
տը կիթմէյէ իսէտէ, իքի ատըմ ալըր ալ
մազ պիր մէթին գայանըն իւզէրինէ տիւչիւոյ
գալուր : Աքնէս պու հալը կէօրաիւյի պիրլէ,
ուժուտսըզըգ էսէրի սայըլլան աճը պիր ֆիւ
ղան չըգարուպ, « Աման վալիտէճիյիմ, վալի
տէճիյիմ» պաղըրչտը, վէ էօլմէ տէյի եալ
վարմանա պաշլատը :

Վաթիլտա պիր տրա կէօղէրինի աչըպ պիր

Տէյիլմի քի սիւէր Րապալի ,
Քէնտի գուլըն կէօղ եաշընը ։

Ագնէս սուլ պէյիթէ հէյրան օլարագ , եա-
վաշաճըք վալիոնէսինէ տէտի քի , « Իշիտի
եօրմուսուն վալիտէմ . տիյնէ , սրագ , նէ կիւ-
ղէլ տիր շու պէյիթին քէլամլարը ։ »

— « Իյվլէթ , տէտի Սաթիլուա . զոնն է-
տէրսին քի , սուլ թէսէլլիլի քէլամլար պիզ-
լէրէ գուլվլէթ վէրմէք իչիւն՝ սէմատան է-
նիեօր ։ »

Սէտա կիթտիգձէզ եագլաշարագ՝ պէյիթ
տէվամ օլունմագուա խոի .

“ Եւ չիչէկլէրի եարատան ,
Նէ կիւղէլ տէ քարպի վէրմիշ ,
կիւնէշ ծնարը եագլորղընտա ,
Թէքրալ քարպի տիրիլթտիրիր ։ ”

“ Հալատա կիտիպ կէլմէքտէ օլան ,
Գուշար սիւրիւսիւնէ պագ .
Նէ կիւղէլ սէնալար օգուրլար ,
Եէրի վէ կէօյի եարստան ։ ”

“ Իյվլէթ , տէտի Ագնէս , Փէսէր Ալաս
քի , օ ուֆտաճըք գուշարըն պիլէ իհթիաճը-
րընը կէօրիւր վէ թէգմիլէն գայըրըն ծնարը ,
պիզի ծնարատան չօգ զիյատէ սէվմէքտէ օլ-
տուղընտան . պիզի հայ հայ , գայըրըն , պէօյլէ
տէյիլ մի , վալիտէ ։ ”

աղ ագլը պաշտնա կելմիշ կիսի կէօրիւնտիւ իւսէտէ , ֆելապէթինին գըսրէթի կէնիշճէ պիր կէօզ եաշը տէօքտիւրտիւ քէնտիւսինէ . աղլաւարագ « Լազըդո պաղըրըր իտի : « Տահապու կիւն կիսի , քէնտի քէնտիմի գոււլվէթ տէն տիւշմիւշ վէ ումուտսուղ կէօրմէմիշ իտիմո . տէր իտի : « Լ'գնէսիմ , սէվկիւլլիւ Լ'գնէսիմ , սէնտէ պէնիմ իլէ տուվա էյլէ Լ'լահա քի , ծնուն թագտիրի իւղէրինէ օլան ումուտումտան պու թէհլիքէտէն տօլայի՝ վաղ կէշմէյէյիմո :

Սթիլտանըն կէօղէրի թէքրար գանլը եաշլար իլէ տօլարագ , պունտան զիյատէ պիր շէյ սէյլէյէմէյիպ եօրուլմուշ պաշընը քաեաեա եասլատսարագ , թէքրարէն պայըլմագ իւղէրինէ օլտուղընը Լ'գնէս կէօրիւնճէ , եանընա սէյիրտիպ գուճագլատը վէ ֆիղանլար էտէլէք տէտի քի . « Լ'ճապա պուրտոա ապա պիլէ եարտըմ էտէն եօգ մը տըր . եա՛ Լ'ապլիմ Լ'լահ , սէն պիլիմ եարտըլմըղա եէթիշո :

Օլաւալը գըղճըղաղ , տէր հալ աիղ իւղէրինէ կէլիւպ , էլլէրի իլէ պագըլընը սէմաեա տօղըու գալտըրըպ , վալիտէսի իլիւն սըտգը փիւթիւն տուվա էտէրիքէն , անսըղէն ուղագտան թաթլու պիր սէս իշիթտի , քի շուսէօղէրտէն իսրարէթ իտի :

« Սէյլէ նէ տիր , պու քէտէրին ,
Պէնդինպէթին սօլիւնլուղուն .

հալէ սէօյլէշմէքտէ իքէն, պիր չօպան գըղը
տըր կէօղէրինէ իլիշտի . պու գըղ դայա-
լարն արասընտա վէ օթլարն իլինտէ պիր շէյ
արայարագ թալաշ իլէ տէյօր իտի . « Եւրու-
ճուղսղըմ աճապա նէրէտէ սագլանմը տըր .
ալէմտէ պիր չուգուրա տիւշմէմիշ օլտա իտի .
իշտէ խայլի վագըթ նաֆիլէ արատըմ օնու .
պէն տահա պու տաղլարտա պու դատար ու-
ղագ կիթմիշ տէյիլ իտիմ . Տըղ դէթ իլէ աէօրթ
թարաֆընա կէօղ կէղտիրէրէք սիւրիւսիւնէ
տէօնմէ իլիւն եագըն պիր հօլ արամագտա
իքէն, անսըղան Սաթիլտա իլէ Լգնէս կէօղիւ-
նէ իլիշտիլէր . « Լման Լլահ, պուրատա եա-
պանճըլար կէօրիւեօրում, դաշաեըմ տէտի .

— « Եօգ, եօգ, դաշմա պիղոէն, չօպան գը-
ղըմ . տէտի Սաթիլտա թաթը պիր սէս ի-
լէ . գօրգմա, վէ էկէր միւմքիւն իսէ, պիլէ եար-
տըմա եէթիշ, զիրա պիղ մէհրամէթէ շահան
Ֆագըրըղ . »

— « Եւ Սապպիմ, տէտի չօպան գըղը, մէհ-
րամէթէ շահան Ֆագիրմիսինիլ սիղ . չտիւք
սէօյլէյինիլ նէ իլէ սիղէ մուալէնէթ էաէպի-
լիրիմ . »

Լգնէս չարչափուք ճէվապ վէրտիքի, վա-
լիտէսի տիւն ագշամտան պէրու աճ տըր . վէ
իքի իւշ տանէ եասլանի էլմատան մատաէ պիր
շէյ եէմէմիշտիր . »

« () Եւ, չօգ մէսըուըմքի, դահվէալթըմը
հէնուղ եէմէմիշիմ . տէտի մէհրամէթիլ

— “Հելպէթ օնա նէ շիւփհէ՛, սէվկիւլլիւ գըզլմհ. տէտի Սաթիլտա. “Պուչսորն եէյ-
 եէճէյինի տիւշիւնիւ պ վէրէն, պիզիմ տէ եէյ-
 եէճէյիմիզի իհսան է տէր, վէ ասլա պիզի եիւղ-
 տէն պըրագմազդ”:

Պէյիթին սէսի տահա զեյատէ եագլաշտը.
 պու զէվսլլըար պէյիթին զերտէ պէյան փար-
 չասընը գայէթ աղնաշըլըր թարզտա իշիթ-
 տիլէր:

“Լթըգ աղլամա տէրտինի,

Ումուտունը Ալահա վէր.

Օ սէնի չօգ խօշ գայըրըր,

Ասլա ունու թմազ օ սէնի”:

“Փէք սահիհ տիր, վալիտէմհ. պաղըրտը
 Լգնէս, վէ թալաշ իլէ էլ չարփարագ վէ սէ-
 վինէրէք. “Թըրիգը պէնիմ սէօղէրիմի սէօյլէ-
 եօր. սէվկիւլլիւ վալիտէմ իշիթտին միհ տէ-
 տի վէ վալիտէսինի էօփմէյէ պաշլատը. էլի
 իլէ օնուն կէօղ եաշլարընը սիլէրէք պիր տահա
 աղլամամասընը նիյաղ էյլէտի:

— “Լչօգ, աղիզիմ Լգնէս, տէտի Հանըմ,
 միւստէրին օլ, պիր տահա աղլամաեաճաղըմ.
 պէն իթիգաթսըղըղըմտան փիւշման օլտում,
 արթըգ տույեուեօրըմքի, Լլահ պիլինմէզ
 պիր թարզտա պէնի թէսէլլի պուեուրըյեօր.
 օնտան էօթիւրիւ չօգ գուվիլէթլէնտիմհ:

Լվլատ ու վալիտէ պու մէսէլէ իւղէրինէ

չօղան գրող . վէ էլինտէքի զէնալիլն աչարագ ,
իշինտէն էքմէկ , պիր պարտագ , վէ պիր թօխ-
րագ չանագ չըգարըպ՝ « Պուեուրնն եէյին
պու էքմէյի » տէտի . վէ « Իշտէ սիղէ դօ-
եուեն սիւտի տէ » : Պուենու սէօյլէյէրէք լէյե-
նէ սիւտ տօլտուրտու . « Պու սիւտտէն տէ
իշինիլ , չօգ թաթլը տըր . իշտէ սիղէ եէմիշ
տախի . շիւփէսիլ կիւշիւկ գըղճըղաղ եէմիշ
չօգ սէվմէյիտիր : Ալլընը , եւ սէվկիւլլիւլէ-
րիւմ , ալլընը . իշտէ սիղէ տահա էքմէկ » :

Ամուտսըզ օլտուգլտըր հալտէ՝ անսըլէն
էօնէրինէ չըգան գահվէալթըյը Մաթիլտա
վէ Ագնէա չօգ իշտահ իլէ ետիլէր : Պա-
տէհու Մաթիլտա պու չօղան գըղճըղաղըն է-
լինտէն թուլթարագ՝ տէտի . « Միւթէշէք-
քիւրիւմ սէնտէն , աղիլ էվլատըմ . սէն պիղիւմ
իշինն պիր մէլաիքէսին . Ալլահ ֆէլաքէթլէրի-
մին սօն տէրէճէսինտէ սէնի պանա կէօնտէ-
րիեօր . սէն պէնիւմ էօմրիւմիւ թէհլիգէտէն
գուրթարտըն . զիրա սէն օլմասա իտին , պիղ
աճըմըղտան էօլէճէգ իտիք » :

Գրող չօղան շու սիւալը իլէ պու թէշէք-
քիւրլէրէ իսիթամ վէրտի . « Պու ինսիլ վէ չէօլ
պիր մահայտէ նաւըլ օլտու քի պու լուստուսուղ
տէտի . հէր քէշտէն ուղագ պու զուլթալտէ
նամըլ եաշատընը , պէնիւմ իլէ պէրապէր կէլին
պէն սիղէ էյի ատամլար քէօյլէրինէ կէթիւ-
րէյիւմ . օ առէմլէր ապա սիղի սէֆիլ պըրագ-
մաղլար » :

— « Հէյ վահի , աղիլիւմ , տէտի Մաթիլտա .
չօգ գաիֆիւմ . նասըլ եիւրիւճէլիւմ . պիր
քաչ հաֆտա քէֆսիլ եաթարըղմտան . ապա
տէրմանըմ գալմատը . եօլճուլուգ էտէմէմ » :

— « Աճընսաճագ հալ , տէտի գըղ չօղան .
եւ նամըլ էտէլիւմ . հէր կիւն սիղէ եէյէճէք
կէթիւմէք իտէօրում ամմա , էվիմիլ պուրա-
տան հէմ չօգ ուղագ տըր . հէմաէ պիլ տախի
ֆուգարէյիլ » :

— « Միւստէրիհ օլուենը , սէվկիւլլիւլ զը-
ղըմ , տէտի Մաթիլտա . շիմտիլք Ալլահ ինս-
կէթ էթտի պանա . պուստան պէօյլէ տախի
շիւփէսիլ քէնտի եարտըմնտան պիղի մահ-
րում էթմէյէճէք տիր . սէնին իգրամընտան է-
վէյիճէ քուվլէթլէնտիւմ : Ալլահ քի , պիր գա-
տէհ սու վէրէնի իւճրէթսիլ պըրագմաեօր ,
պիղէ վէրաիյին սիւտ վէ էքմէկ իշինն տէ
սանա իւճրէթ վէրէճէք տիր » :

— « Իվլէթ » տէյէրէք , Ագնէա տախի վա-
լտէսինինն սէօղիւնիւ թաստիլք էտիւպ , « Պէն
տախի միւթէշէքքիւրիւմ սէնտէն , եւ մէհրա-
մէթլու չօղան գըղը . անճագ էսէֆ էտէյի օ-
րըմ քի , շիմտի սէն տէ աճըգաճագտըն . պիւ
ղիւմ սէպէպիմիլ իլէ գալիֆէալթընտան մահ-
րում օլտու » :

— « Եօգ , մանի տէյիլ տիր , տէտի գըղ չօ-
ղան . պէն իտէր իտիւմ քի , զիտտէ էի պիր
շէյիւմ օլաիտի տէ՝ օնու տախի սիղէ վէրէյի-
տիւմ . իրիճա էտէրիւմ պուստան իշինն պիր տա-

հա սէօյէմէյինիդ ։

— « Թէքրար միւթէչէքքիւրիւմսէնտէն տէյի
թէքրարլատը Մաթիլտա . սիւտիւն վիւճու
տիմէ գոււվիւթ վերտիյի կիպի , օգուտուղուն
պէյիթ տախի տէրտլի ճանըմը սաղալթտը . զանն
էթտիւմքի , օ սէօղլէրին պիղի թէսէլլի էյլէ
մէք իչլւն սէմատան էնտիլէր ։

— « Պու պէյիթի չօդ պէյէնտինիզ մի , տէ
տի չօպան գըղը . պէն պաշկա չօգ պէյիթլէր
պիլլիրիւմ . ծնլար տախի պունուէն կիպի կիւղէլ
տիրլէր . պէնիւմ էն պէօյիւկ մէսէրրէթիւմ պէյ
իթ օգումագ վէ իլահիլէր տիյնէմէք տիր . չօգ
տէֆա պիր եէնի պէյիթ էօկրէնմէք իչլւն պիր
գուղու վէրմիչիւմ ։

Մաթիլտա քէնտու մէմնուէնիյէթինի պու
եէնի տօստուէնա իպրազ էյլէմէյէ պիր մինա
սիպէթ պուլտուղունտան մէմնուէն օլարագ , Ա
նէսէ էմը էյլէտի քի , նէյի ալլու էյի պիր
գայտէ չալըն . Անէս իսէ նէյի չօգ էյի
թալիւմ էթմիչ օլտուղունտան , անիտէ վա
լիտէսինին էմրինէ իթաաթէն՝ կիւղէլ պիր
մուգատտէմէ էտէրէք , չու կիւղէլ պէյիթի օ
գուտու ։

() րմանլարտա քէօրիէ գուղու ,
Սէրուէսթլիքտէն մէմնուէն մէսրուր .
Եաիրագլարըն քէօրիէսինտէ ,
Օյնաեարագ փարնը տօեար .
Օնուէն կիպի , պու ալէմտէ .

Ուսուցիչը օ թըֆը չօճուգ ,

Սալթ վալիսէսի ինտինտէ .

Պուրս պիլիւր ըհաթ էօմիւր :

Գուզըլ քէնտի եէմին պուլուր ,

Չօճուգ քէնտի եէյէճեկին թանըր .

Էօլիւր իսէ Ալլահտան տըր ,

Էճէլ ծնա թաթը կէլիւր :

« Լ'իս , պու նէ եիւրէկ եագըճը՝ կիւղէլ
պէյիթ տիր , պաղըրտը չօպան գըզըղաղ ,
վէ նասըլ տէ թաթը տըր ծնուն սէտասը .
պէն առա պէօլէ տիր պէյիթ իշիթմէմիշ ի-
տիմ , պիլիմ չօպանլար սյույնուղ , գալալ վէ
թուլում թանպուրալարտան մատաւ՝ պաշկա
չալկը սիլմէղէր : Լ'ման , պէնիմ իլէ կէլ . սէն
պէօլէ կիւղէլ շէյլէր սիլաիկճէղ , չօգ գօլայճա
սէնին վէ վալիտէնին նաֆադասընը պուլա պիւ
լիւսին , սէնին շու սէֆիլ հալինէ մէհրամէթ էթ-
մէսէլէր տաիի , շու օգուտուլըն պէյիթլէրէ
հէյրան օլարագ , հիւսնիւ իրիղալարը իլէ սանա
էքմէկ , սիւտ , թէրէ եաղը , եումուրթա , քէ-
թէն վէ եիւն վէրէճէգլէրինի պէն թահուտ
էտէրիմ : Կէլ , կէլ , պէնիմ իլէ կէլ » :

— « Իվլատըմ , տէտի Սաթիլուա , կիւղէլ
պիր թէտալիւ տիր սյուլ քի , Ալլահ ֆիգրինէ
պըրագընօր : Իվլէթ , եա սէվկիւլում Լ'քնէս ,
կիթ պուլնլարըն գափուլարընտա օգու , նէյ
չալ վէ օ վէսիլէ իլէ նաֆադամըլը թէտա-
լիք էթ » :

չիւն մէծսուր տըր հերքեշին էօնիւնաւ չալլալ
 պէյիթ օդու մայա , կէրջի վալիտէսինէ օլան մու-
 հապպէթի տէքքէարիտի, վէ օնա եարտըմ էթմէ
 իչիւն էլինտէն կէլէնի էթմէյէ հազըր իտի իսէ-
 աէ , պլիւր իտի քի , մէծսուր օլտուղու պու
 խըղմէթտէ չօէ չէթին վէ աճը պիր խըղմէթ
 տիր , պուենուն իչիւն կլտէճէգլէրի մահալէ
 եագլաշտըգճա քուվլէթի քէսիլմէքտէ իտի .
 չօպան գըղճըղսղ իսէ կէրի տէօնալւքտէ՝ ի-
 քի գայեանըն աբաճընտա զայ էթմիշ օլտուղու
 գուզոյու պուլուպ գուճաղընտա կէօթիւր
 մէքաէ իքէն , գօրգապ արգաստաշընըն տախի
 ֆէսֆէսէլէրինի աէֆ էտուպ օնա եիւրէկ վէր-
 մէքաէ իտի՝ Նիհայէթ գէվալլը Վդնէս կէօղէրինի
 սէմանա տօղու գալաղըլպ , սօն տէրէճէ աճ
 օլան սէֆիլէ վալիտէսինին թաավերինի ֆիւբրինէ
 կէթիրիպ , տէրունի եիւրէկտէն Վլահա նիաղ
 էյլէտի քի , պու չէքիլմէղ պէլալարըն իլինտէ
 քէնտի եիւրէկինէ ճանընա գուվլէթ վէրսին :
 Տէր հալ եիւրէկի պիր գուվլէթ քէսպ էտէրէք՝
 ճէսարէթլէնտի վէ գավիյէն քարէր վէրտի քի ,
 Վլահըն եարտըմը իլէ հէր պիր ճէֆաէր չէքէ-
 րէք , վալիտէսինի օ սէֆիլ հալտան գուրթարըն :

Պու թէֆէքքիւրլէր իլէ Վդնէս չօպան գըղ-
 ճըղաղըն մայէթինտէ օլարագ կիւղէլ պիր օ-
 վանա եագլաշտը , պու օվանըն հէր պիր թա-
 րաֆը եէշիլիկ իլէ միւղէյէն թէֆէճիլլէր ի-
 լէ չէվլիլմիշ իտի . չուրաստա պուրաստա տաղը-
 նըգ զուլիպլէր վար իտի . պունըրըն պիր քու-

— « Իշխելթ , սէվկիււլիւ վալիտէմ , տէտի
 Ագնէս . էմրինիդէ իթաաթ էտէրիմ . սանա եէ-
 յէճէք կէթիրմէ իշիւն՝ հալըն այեադ , չա-
 լըլարա պասարադ , տիւնէանըն պիր ուճուն-
 տան օ պիր ուճունա տէք կիտէրիմ » :

Իմտի գարէր վերտիլէր քի , Ագնէս չօպան
 գըղը իլէ պերապէր կիթսին . վէ նէյ չալըպ
 սէյիթ օգուհարադ սատապա թօիլասըն : Ի-
 սէֆ ու մաթէմ իլէ էվլտտ վէ վալիտէ պիրի-
 պիրլէրինտէն այրըլարըր . Սաթիլոա սէվտիյի
 գըղըն արգասընտան պադ մապտա խտի , թա քի
 Ագնէս տաղըն պաշընա չըգարապ մէշէ աղաճ-
 լարընըն արգասընա կէշիւպ կէօրիւնմէղ օլտու .
 Սաթիլտա տէ տիւշիւնիւպ սլու այրըլըպ պիր
 քաչ կիւն իշիւն օլտուղունու հաթըրնա պըպ
 պիր աղ թէսէլլի պուլտու :

ՍԵՔՒԶԻՆՃԻ ՊԱՊ

ԱԳՆԵՍԻՆ ՏԻԼԷՆՄԵՍԻ

ԱԳՆԵՍ նէյինի գօլթուղընտ վաւարապ ,
 գըղ չօպանըն եանը պըրա եիւրիւմէքտէ խտի տմ
 մա՝ գայէթ էսէֆ իլէ . քէնտինին տէրէճէսիդ
 մահճուպըլ զու քի , ինտանըսրտան ուղադ եա-
 չամասընըն սէմէրիտի խտի , քէնտինի վէք չօգ
 ինճիտմէքտէ խտի : Ղէսարէթի եօդ Ֆիք-
 րինէ կէթիրմէյէ քի , եէյէճէկ թալլամադ ի-

նի պիթիրտիբտէն սողրա , տողրուճա շու
թարաֆտա օլան իբի աաէթ չընարլարըն օր-
թաարնտան կէչ . օրատա պիր դուլիպէ պու-
լաճապոըն . օ դուլիպէնին եէչիլիկէր իլէ աօ-
նանմըշ եօրլնտան կէչէրէք տողրու պիդիմ դու-
լիպէյէ կէլիւսին . պէն օրատա սէնի պէգլէ-
րիմ . Ալահա սըմարլատըք . բէհաու սէնի
գայըսըն » :

Աէ դէման բի չօսրան գըղճըղաղ այրըղուպ
ուղապլանտը , Ագնէս աէ նէյինէ տիւղէն վէ-
րերէք հաղըրընմատա տրաչատը իսէտէ , եիւ-
րէկի գայէթ թիթիրէմէքտէ իսի . «\| ախ պէօյլէ
իսէ էքմէկ պուլմա իլիւն մէկէր չալըպ չաղըրմա-
լըյըմ : () ֆ , պու օ տէրէճէ աղըր տըր . բի , օգու-
եաճաղըմ եէրտէ աղըստամ ճոսիղ տիր . անճագ
պէօյլէ տէյիլ տիր . ֆուգարէլիյիմիղ իլիւն ու-
թանմամալըյըլ . ֆուգարէլիկ օ դէման այիպ
օլուր . բի , պիղ ֆուգարէլիյէ շտեան օլմուշ օ-
լուրուղ , նասըլ . բի լայպսըղըրի իլէ դէնկինիկ
աէ , շէրէֆ տէյիլ տիր . պէօյլէ օլտուղու հալ-
տէ ճէսարէթլու օլտիմ » տէյերէք չիֆթիլին
գապիուտու էօնիւնէ օթուրտու , վէ նէյինի չա-
լըպ . բէհաի պէյիթինի սէօյլէմէյէ օգումանեա
տրաչատը :

Ագնէս օգուր օգումաղ չիֆթիլին օտա-
լարընըն պիր փէնճիրէսի աչլուր . վէ էյի ալյ-
նէմէկ իլին չիֆթիկ սահլապինին իւշ նէֆէր
կիւլտէն լաթիֆ կիւղէլ էվլատարը փէն-
ճիրէնին էօնիւնտէ տիլլիլիլէր . վալիտէլէրի ի-

չը թէփեղէրին սրաշնտա ետփըմը խաի, սու ղուլիպէլը դայեթ ալշադ ետփըմը վէ տամ լարը իսէ եասը սալ թաշ իլէ տէօշնմիշ ի աի .քի, դըշա ֆուրթունաեա տաեանորնար . պու ղուլիպէլէրին սրաղըսընըն պաճալարը բըր մըղը եէշիլ պօեանմը խաիլէր . իշինին սէեաղ տու վարարնտա տէ աաէպէ սաիր կիւղէլ րէ սիմ վէ ֆայիաէմէնտ կիւղէլ նասիհաթլար իլէ միւղէյէն խաիլէր (1) :

Իշ սու ղուլիպէլէրին սըրասընտա սրաղ վէ պահճէլէր իլէ չէփիլմիշ պիր կիւղէլ չիֆթլիկ օլուս, գափուսունուն էօնիւնաէքի քէօրկէլի չիտար աղաճընըն ալթընտա տէ չիֆթլիկին սա հիպի սլր քերէվէա իլէ պիրտէ մասա գուր տուրմուշ խաի :

Չօսան գըղը տէտի.քի, «Շ ու չիֆթլիկ կէօ րիւեօրմուսուն, Ադնէս . սու չիֆթլիկ սու թարաֆըն էն էյի աաէմէրինին սադին օլուս ղու մահէլ տիր . հէփիսնաէն էվիլէ կիթ օ դա վունուն էօնիւնաէ . սէօլէ սէնին օ կիւղէլ պէյիթինի . սէն ինտնըրմ.քի , չօդ էյի գապու լիյեէթ սուլաճագսըն , վէ ծնտան ճէսարէթ լէնէրէք սէրպէսթճէ սրաշիա դափուլարա տա խի կիտէ պիլէճէգսին . սէնսէ սու գուղուեու վալիտէմէ կէօթիւրէյիմ, զիրա օ արթըդ դա յիպ օրմուշ պիլըր խաի , չիմաի կէօրիւնճէդ չօդ սէվինէճէդ տիր : Մէն օրատա խըղմէթիւ

(1) Պու աաէթ ալսէվիյէ Չուլցիլիլիլին վէ Ապտան աաղընտա սադին օլմըրըն ղուլիպէլէրինտէ սուլաւտար :

բէօյլիւ խաթուն վէ իշերի կիթտի. պիր տա-
գիդէ սօղրա Գէորգ, Վարդուհի վէ Վիլէթ
աշաղու էնիւս պու գըզըղաղըն էթրաֆը-
նը չէվիրէրէք, աման պիր գըտաճըգ պէյիթ
տահա օդու պիդէ տէյիս Եալաշարըսը. «Վ-
ման պիր պաշղա իլահի տահա». տէրէր խաի:
«Վիւղէլ պէյիթ սէօյլէ վէ գայտէլի օլտուն, ա-
ման». տէտիլէր:

Մենէս պու սէվիլիր չօճուգլարըն արդու-
լարընս կէօրէ պաշկա պիր էյի պէյթ տահա
օդուտու:

Զիթթիկ սահլալինին էվաալարը արթըգ
սէվինճլէրինտէն Հօփ Հմի սըպրայեարադ, «Եա-
շտարճն. Եաշտարճն սըպըրարադ, միւթէլէք-
բիւրիդ, սէվիլիւ Եապանճը գըգ» տէտիլէր:

Պու սըրատա վալիտէլէրի տըլաճտան Ետիլը-
մըլ թէմիզ պիր գապա ասմա Ետիրաղընըն իւղէ-
րինէ պիր աղ էքմէկ իլէ թաղէ թէրէ Եաղը գը-
մուշ օլտուղը հալտէ կէթիրիս, «Իշտէ սէվ-
կիւլիւ գըղըմ, Եէ պու թաղէ թէրէ Եաղընը,
տահա չիմտի չըգարտըմ», տէտի Մենէսէ:

—«Չօգ էյի Եիւրէկինիլ վար, Չանըմ, տէ-
տի Մենէս, () տէրէճէ մէմսունըմ սէւտէնքի,
հագըլ Ետէմէմ», Վէ պիր փարչա էքմէկ գօլիա-
լըս իւղէրինէ թէրէ Եաղը գօյարադ իշտահ
իլէ Եէտի. վէ պապի գալանը Եէմէկ խտէմէտի:

—«Գըղըմ, նէ իշիւն Եէմէյեօրըն, տէտի
ճիթթիկ սահլալինին Եհլի Չէ, չիւփէսիլ Եիւ-
րիւմէտէն ղիատէճէ Եօրուլուս վէ տճըլ վըլ

սէ տըշ դաւիտեան չըդարագ Մօնէոն թէշէք-
քիւր սունմասը իլէ պէրապէր տըգզէթ իլէ
տէ նէյ չալանը պիր էյիճէ կէօղտէն կէշլըիւ
տէտի . «Լյա՛ Բապուլ , պու գրգճըլաղ նաճըլ-
տէ պիղիմ պու պաղարա կէլէ պիլմէշ . էլպիսէ-
սինտէն աշիքեար կէօրիւնիյօր քի , գարիպ աիր
օնուն կիպի տէ դօրգագ վէ նաղիգ հալը պիլաի-
րիյօր քի , էյի վէ ասըղատէ պիր ֆիամիլեա-
տան սլըր . չօգ իհթիմալ քի , ասըղտտէ տէ
օլմուշ օլտուն » :

Քէնտուլ քէնտիւսինէ պու թէֆէքքիւրլէրի
էթտիքտէն սօղրա , Մօնէոն եաղլաշարագ
թաթըլ պիր թարգտա օնա տէտի . «Մէնի Մէ-
լահ միւպարէքլէսին , սէվկիւլիւ էվատըմ՝ 1) . սէ-
սին մէլայիք սէսինէ պէնգէյեօր . սէն տաիսի
պու թաթըլուղուն վէ էհլիըրղճա մահճիւսլու-
ղուն իլէ մէլայիքսին . օգուտուղուն պէիթէ
հէյրան օլտում . օնա մուգապիլ աճապա տա-
նա նէ՞ էտէպիլիւրիմ » :

Մօնէս , պու էյի եիւրէկլի խաթունըն իալ-
րագ էյլէտիի ինտանիյէթտէն թէքմիլէն ճէսա-
րէթ ալարագ , թէքպիյէլի պիր նէս իլէ ճէ-
վտոյ վէրտի . «Մի չօգ տճըմ . Մլահ աշգընա
օլտուն պանա պիր աղ սիւտ իլէ էքմէկ իհտան
պուեուրուն » :

— «Չօգ էյի , սէվկիւլի գըղըմ . շիմոի սէնի
մէմիուն էտէրիմ , աղաճըգ պէքլէ » . տէտի

(1) Հիւլիտիւ վէ թիւօլիտաղարընտա սագին էտէնլէրին
հէր վաղիթ վէրտիքլի սէլում ուր :

տրր . . . : Չալ խմոր , գըղըմ , տէտի Մգնէսէ , վէ պղտիյին պէյթըրին էն էյիսինաէն պիր պէյթ օգու պիղէ պագայիմ :

«Պղտիյիմ պէյթըրտէն էն էյիսինի մի օգուկայիմ , սօրտու Մգնէս . էօյէ իսէ սիղէ սիւմպիւլին պէյթինի օգուկայիմ . տէտի :

«Պաշտ պագալըմ , էմր էթտի պապա Պէննօ ճգնաւօր . սիւնպիւլին իլահիյէսինի օգուքի , օտա սէնին սալն վէ պի գուսուր օլտուլունս պիր նիշանէ օլուր չիչէկ տիր » :

Տէր հալ Մգնէս նէյի տըպ , թէքրար պիր տպ չալտրպտան սօղտա , տահա օգումաւ ետ պաշումսդտան , Պէննօ օնուն չալիլը չօգ ութալըգըլ թարդտա թուլթուղընը կէօլէրէք թաւաճիւպ էտիպ տէտի . « Սահիհէն պուսուն էօրէնի՛ չօգ ալա տրր , կէօրիւնիյօրքի , էյի պիր հօճաեա մալիքէ իթմիշ » :

Մգնէս ճէվապ վէրմէյերէք , շու պէսթէյի օգումայա պաշտը :

Տաղտա պիթէն չիչէկէրտէն ,
 Գի Բապ տրր հէվ եարատան .
 Իւչ չիչէկ վար գայէթ իւստիւն ,
 Երքեանը տըլար սէվլիեր :

Ղըղար օնտան թաճ էօրսիւնլեր ,
 Պաշարընա սիւս էթսինլեր .
 Պէն պերկիւղար խտէրիսէմ ,
 Պու իւչ չիչէկտէն էտէրիմ :

օլմալըսըն » :

— « Սիւթէշէքիւրիւմ, էփէ, յիճէ և էտիմ, պաշա ըուսխ:սթ վէրիրսէնիզ արթանընը տա վալիտէմէ կէօթիւրմէկ խտէյօրլմ » տէտի Նգնէս:

Պոլ աբա չիթթիկ սահիպիսին էհլի. քէնտու էվլատլարընա տէօնիւպ՝ տէտի. « Պագընըզ եալիուլարըմ, սու գըզ վալիտէսինի օ գատար սէվիյօր. քի, քէնտիսի աճ օլտուղու հալտէ վերտիղիմ եէմէին թէքմիլինի եէմէյիւպ, վալիտէսինէ սագլատօր, ես էվլատլարըմ, սիզ տէ սու վալիտէփէրվէր գըզտան էօրիւնէկ ալընըզ, . . . »
« Եէ սէն գըզըմ, եէ, սէն. քէնտի քէնտինի սըգմա, պէն վալիտէն իչիւն էլնտէքի. քիւֆէնի էքմէկ, թէրէ եաղը վէ մէյլէ իլէ տօլտուրուլում. քի, սէրապէր կէօթիւրէսին վալիտէնէ » տէտի :

Պոնլար սու լագըրիտը. ոա իրէն, մուգաստէմ ղերրինի կէչմիշ օլտուղումուլ՝ Պասպա Պէննօ ճըգնաւոր կէլտի, վէ. քէնտի ատէթի իւղըէ չօճուգլարա ուֆագ սիւրէթլէր հէտիյէ էյլէտի. օնլար իտէ սէվինճ իլէ գասուլ էյլէյէրէք, էլնի էօփմէքտէ իրէն, ճգնաւոր Նգնէսի կէօրիւպ, չիթթիկ սահիպիսին էհլինէ տէտի :

« Պոլ կիւչիւկ գըզ. քիմ տիր, սու նէյ չալար պիր գըզ » պէնպէյօր » : Սօղա պիրապ տահա տըգգէթ իլէ պագարագ, « Ես Սէմա վէ փէտէր Նլլաճ, տէտի քէնտու. քէնտինէ, նասըլ աէ մէլայիք կիպի կիւպէլ պիր գըզ տըր. նէ՞ տէ թաթլու վէ էհլըրը սլթաթլը վար

Պէննօ նէ զէման քի օ կիւն ստապահ Աւտելլէր Պէյտէն իշխմիշ օլտուղու պէյթին պու վարչատընը իշխմաի իտէ, տէրէճէսիղ թաւ ճիւպ էթաի. զիրա Վտելլէր քէնտիսինի ի նանտըրմըշ իտի քի, պու պէյթին, միւթէվէֆ ֆա էհլինաէն մաատէ հիշ պիր քիմսէ պիլմէզ, պուլնտան տօրայի պաշաւոր շիւփհէլէնմէյէ քի, ածապա պու նէյ չարան դըլ միրիմուլմաիլէ հին դըղմըն տըր, անճագ սօղրա սիւալ էտէ, բէք թահթիգ էթաի քի, քէնտիսի Վգնէս վէ վալտէսի տէ Սաթիլտա չաղըրըր իմիշ, վէ տաղըն պաշնտա պիր ուֆաւճըզ զուլի պէտէն պաշղա պաշղա վէթանլարը օլտուղընը պիլմէյօր, վալտէսի իտէ իշլէյէճէզ իշի դաւ մայիւպ ածընտան սէֆիլէ օլուպ քէֆսիղ օլտուղու կիւնէ տէկին, իշ իլէ կէլինմէքտէ օլտուղընը սէպլէտիյինտէն, Պէննօ էվիլէքի շիւփհէսինի պիր թէքաֆ էտէրէք աիւշիւնտի քի, պու Սաթիլտա տէնիլէն հանըմ քի, քէնտու դըղնա պու պէյթին էօիրէթմիշ տիր, օլապիլիր քի Վտելլէրին էհլի թէօլէնինտա հանըմըն սապըզ տօսալարընտան պիրիտի օլմուշ օլտուն:

Պուլնուն իշիւն քէնտու քէնտիսինէ քարէր վէրտի քի, վապըթ կէլիւմէյէրէք Վգնէսի վէ չօ պոն դըղմըն պէրապէր ալարապ կիտիպ պէպաղզ Սաթիլտաի պուլուպ կէօրսիւն, էվիլէա շու նուն իշիւն քի, օ գարընըն մէօհթաւ օլտուղու շէյլէրէ եարսըմ էթսին, իքինճի, պէլքի միւտա ֆիրի օլան պէյի թէսէլի էտէճէք պիր մալիմալթ

ալապիլսին: Չիֆթիլի սահիպինին էհլինէ եաւ վալարը քի, օլ կիւն մաղարաւընտա դապուլէթ միշ օլտուղու միւսաֆիր իշիւն պիր թաւուզ վէ սայիր եէմէքլէր հաղըր էտէրէք, գօճասը իլէ մաղարապա կէօնտէրսին, պու սրիարըրը էթալիքտէն սօղրա, Պէննօ Վգնէս իլէ չօպան դըղմըն պէրապէր ալարապ եօլա տիւշ տիւ, եօլտա ճգնաւ սր պիր տիւղիւյէ Վգնէստէն սիւվալար էտէր իտի. մագսէտի աղնամագ ի տի քի, պու Սաթիլտա տէնիլէն գարը քիմ տիր, անճագ զալալը չօճուզ վալտէսինին սահիհաէն քիմ օլտուղընը պիլմէտիյինտէն, պիր մալիմալթ վէրմէյէ դատըր տէյիլ իտի:

() կիւն պապա Պէննօնուն մաղարապա կիրմէսինին եիկիրմի պէլինճի սէնէսինին երպաշըսը օլտուղու իշիւն, օ կիւն օ թարաֆ էհալիսինին ճիւմ լէսինէ տէ Պայրամ կիպի պիր կիւն իտի: Վէն տիտի պու սէֆիլ դարընա թէսէլլի վէ եարալմ կէօթիւլմէքտէ օլտուն, էհալի տէ մաղսապա տօղու կիտէրէք շիւլիլէր իլէ օրայի տօ նաարպ զիյնէթինի իճիրա էթմէք իւղէրէ ի տիլէր:

ՏՕՒՌՈՒԶՈՒՆՃՈՒ ՊԱՊ

ՀԱՆՈՄԱՆ ԹԱՆՈՒՄԱՆ

Հիշ պիր վապըթ Սաթիլտա, պու կիւնքի կիպի ուղուն վէ քէտէրլի պիր կիւն կէլիւմէ

տրդտը : Քէնտի քէնտիսինի թէսէլլի էթմէ
իլին պաշտտը թաթը սէտա իլէ պիր պէ-
յիթ օգուժանեա :

Ս'աթիլտա տահա իլահիէսինի թէգմիլ էթ-
մէտէն , Պասպա Պէննօ պիր գայա արգասընտան
տիշարը չըգըս' պիր ազ տուրտու քի , Հանը-
մա պիր էյիճէ տըգգէթ էթսին : Ս'աթիլտա
ճգնաւորը կէօրիւս' գօրդարագ պաղըրտը , « Եւ
Բասպի , նէ՞ կէօրիւեօրում , պիր եապանճը վար
տըր . ճգնաւորա պէնղէյեօր » : Լըթըգ Պէննօ
պունտուն իւղէրինէ եանընա եագլաշարագ , իհ-
թիրում իլէ սէլամլատը վէ տէտի . « Լըսհ
սագլասըն սէնի , եա՛ զատէ Հանըմ . եալընըղ
օլտուղըն հարոէ սանա եագլըն կէլտիյիմէ աֆ
էթ » :

— « Իլաղըմ տրդ քի՛ պէն սէնտէն աֆ տիլէ-
եէյիմ , եա՛ միւհթէրէմ փէտէր քի , շամաթա-
լարըմ իլէ զաթընըղ թաճիղ էթտիմ , պուրա-
տա եալընըգճա էօմիւր կէշիրտիյիմ իլին աա-
լա ատէմ կէօրմէտիյիմտէն թաաճիւսլ էթտիմ .
ղիրա պիղ պուրաճըգաա պաղի եապան քէշէսի
ապլաեան ալճը վէ գուղուսուհը գայիսլ էթմիշ
օլտն գըղ չօպանըարտան մաատէ ինսան կէօ-
րէմէղիտիք :

« Եւ ծնըարըն ճիւմէսի տէ պանա սէօղ վէր-
միլչէր իտի քի , պէնիմ պու սաքլն օլտուղըմ երի
պիր քիմսէյէ սէօլէմէսինլէր , անճագ պու սա-
պահ պիր չօպան գըղճըղաղ կէլտի , էվլաալմը ծնա
գաթարագ քէնտիսինէ եալլարտըմ քի , շա-

միշ խոխ : Աճնէստէն այրըւարդընա չօգ քէտէր էտէր խոխ . զիրա հէր պիր շէյտէն մաճրում օլաւար ֆազէթ պիր թանէճիկ էվլետը իլէ թէսէլլի օլմադտա խոխ . պունտան էօթիւրիւ պուն կիւն տախի տայետնըմաղ պիր հալտէ րա հաթարղ խոխ :

Քէնտի քէնտիւսինէ . « Այա սէմալլի Վէտէր , տէրխոխ . եա էյլիկքեանի թանըր . սէն քի պէնիմ պիր տանէճիդ ումուտումալն վէ պէնիմ ոտղլայանըմալն . ինաէթ էթ , էվլասըմը էսիրկէ , թէհլէքէլէրատէն ոտղլա քի , ծա պիր քէտէր վուգու պուլմասըն . սէն ծուս սէլամէթ իլէ պանա թէքրար իհսան պույուր » :

Պու գրաս տուվատան սօղրա , զուլիպէսինտէն տիշարրեա չըգրպ . էլլնտէ չիչէկտէն էօրիւլմէ պիր թաճ թուլթարադ , տօղրու օ սէվտիյի աղաճըն եանընա կիթտի , օ աղաճըն քի . իւզէրինտէ էհլինին խամիի եազմը օլտուղունտան , գըղը Աճնէս հէր կիւն օ աղաճը չիչէկէր իլէ տօնատըր խոխ . անճագ պուն կիւն Աճնէս օլմատըղընտան . քէնտիւսի պուն հըղմէթի իւզէրինէ ալարագ՝ մէսքիւր թաճը աղաճըն իւզէրինէ վաղ էթտի վէ տօնաթտը . էվլէթ տօնաթտը օ աղաճը քի , էհլինին մէղարը եէրինէ ինթիխաղ էյլէմիշ խոխ , պիր քի՝ ծուս տէրէճէսիդ սէվմիշ . վէ հէր ան ծուսն իվիւն կէօզ եաչարը տէօքմէքտէ խոխ : Պու խըղմէթի քէնտիսի էտա էթտի ամմա , ֆիքրինտէ տէ չօգ քէտէր տույուրուճու շէյլէր օյեան :

տիր շէյխ՝ Գալմամըշ տըր , էսէֆի տէրուն իլէ՝
կէօրիւնօրլմ քի , պու էվլաամըղաղմ , պու
տաղարտա պէօլիւլիւպ , օ թէրպիլէտէն մահ
րումէ գալընօր , օ քի քէնտիսինէ իպթիզա տըր
Լյա՝ միւհթէրէմ փէտէր , սէն պանա , ագըլը
պիր ատէմ կէօրիւնիօրսուն . վէ զանն էտէրիմ քի ,
սէն տալիմ պու սէֆիլ հալտէ պէօլիւմիւշ օլմա
մաղսըն . սէօղիւն վէ տալիսնըչն կէօստէրիւօր
քի , սէնսաէ պէնիմ կիպի վագթի իլէ տաղզա
տէլէր իլէ եաշամըշսըն . քիմ պիլիր պէլքի սէ
ֆիլ էվլատըմըն հալընը իսլահ էթմէ իլիւն ,
սէնի Լյա՝ պանա կէօնտէրաի » :

— “ Լյիլլէթ , տէտի Պէննօ . պէն տալի օ
ֆիքիր իլէ պուրաեա կէլտիմ . գըղընը կէօրաիւմ .
մէլայիք կիպի կիւղէլ տիր . ծնուն օ սէֆիլ
հալը՝ հագըգէթէն եիւրէկիմի ալթ իւսթ էյ
լէտի » :

— “ Սէն գըղըմը նէրէտէ կէօրտիւն » , տէյի
սօրտու Սաթիլտա . աճապա ծնա պիր քէտէր
օլմուշ մը » :

— “ Լյօգ , ալէմ իւղուէ օլմայըն . տէտի Պէննօ .
օ գըղճըղաղ չօպան քի , պու տապահ ծնա
գըրսվուղ օլտու , կինէ ծնուն իլէ պէրապէր պիր
չէյրէկ սահաթա փառաբ ոսղ վէ սալիմ պուրա
եա կէլիլէր : Պէրապէր իտիք , պէն ծնարտան
իլէրի կէլտիմ , չիւնքի իտտէտիմ քի սէնին իւ
լէ թէհնաճա սէօլէշէյիմ . կէլնմէնիղ իլիւն
էվլատըն էօլէ պիր վէսիլէ պուլմուշ տըր քի ,
իհթիմալ քի սօղա քէնտիսինէ չօգ քէտէրլի օլա

Եագրն քէօյէ գըլալու զլաւըն, ֆէգաթ ունութ տում սէօյէմէյէ քի, պէնտէն տօլաի բիմնէյէ մալիւմաթ վէրմէսին, աճտպ պու կիղլի մահէլի օ մը սանա թարիֆ էթտի ։

— «Ի՛նչմին օլ, ես՝ ասը զատէ Հանըմ, տէտի Պէննօ, պէն սանա զարար վէրմէք էֆքեարը իլէ պուրաեա կէլմէմիլիմ ։

— «Սատէմ քի էօյլէ իսէ, խըրգան իլէ ասանը պիր թարաֆա գօյուպ, պուլեուր օթուր, տէտի Հանըմ ճգնաւոր ։

Պէննօ, ծնուն պու տալէթինի գապուլ էտէրէք, չայըրն իւղերինէ օթուրուպ, Սաթիլտաեա տէտի քի, « Հաստա պիր եիւրէկի սաղալթմա իչիւն պուրաեա կէլտիմ, Հանըմ ։

— «Ի՛կէր, պէնիմ եիւրէկիմ իչիւն տէյեօլ սան, իգրար էտէրիմ քի, չօգ խաստա տըր, վէ ծնուն եարասը օ գատար տէրին տիր քի, անճագ ծնու Ալահ սաղալտա պիլըր ։ Արթըգ պէնիմ իչիւն պու տիւնեատա թէսէլի վէ ումուտ գալմամը տըր, սահաթ պէ սահաթ աճէլէ պէգլէյէրէք, պիր լօգմա գուրու էքմէյէ հասրէթ չէգմէքտէյիմ, էկէր եանընդտա վար իսէ, իրիճա էտէրիմ պանա պիր փարչա վէրին ։

— «Ի՛կէր սէնի աճըտան, սալթ աճըղըն իսէ, չօգ գօլպ իմիշ սէնի մէմնուն էթմէք ։ տէտի ճգնաւոր ։

— «Պաշիա պիր տէրտ տահա պէնի սըգըլ տըլըյօր ։ տէտի Սաթիլտա, պիր էվլատըմ վար տըր, վէ տիւնեա իւղերինտէ ծնտան մաստա

տէ սանա նագըլ էտէրիմ, սէնտէն ապա պիր շէյ սագըամամ :

— « Եւփէսիդ սիղին ֆէլսքէթինիդ պէցիւկ պիր շէյ օլմալը տըրքի, պու ինսիդ մահալտէ սաքին օլմաղա մէճպուր օլմէլչուռնուդ, պէն տախի պէցիւկ արղու իլէ նագըլէթինիդ տիյ-նէյէճէյիմ » տէտի ճգնաւոր :

Սաթիլտա նագըլէթինի շէցլէ պաշատը : « Պէն () դոն տը Լքըրմոնտ Պէյին պիր թանէ ճիկ էվլատըյըմ, իսմիմ տախի Սաթիլտա օլ մայեուս, Թէպէնինտա տըր » :

Սէպիւր, ճգնաւոր քէնտի քէնտինէ, թա ճիպլու պիր սէս քոգարըպ, « Լա Րաս, թա քէնտիսի իսիչ » տէտի :

Սաթիլտա իսէ, ճգնաւորուն թաճիւսլինի կէօրէրէք դօրգաու, վէ թիթիլէյէրէք քէսիկ պիր սէտա իլէ Պէննօէա սօրտու քի, « Նէտիր պու թաաճիւսլինիդին սէպէպի, ես փէտէր, ա ճապա իսմիմ մի սէպէպ վէրտի. սէնտէ մի տիւլմանըմին չաշուոր սըն, եօգ, ես միւհթէ-րէմ փէտէր, պունա ինտնամամ » :

— « Եօգ, էլէմ էթմէ վէ թէէմին օլ ես զատէ Զանըմ, տէտի Պէննօ, պէն ապա քիմսէյէ տիւլ-ման տէյիլիմ, վէ նատըլ օլա պիլիք քի պիր պէա պաղդ վախտէյէ տիւլման օլա պիլիլիմ. առ ճագ դըղըն պանա տէմիչ օլտուղու իսմինիդ Սաթիլտա, չիմաի Թէպէնինտա տէտիլինտէ թաաճիւսլ էթտիմ » :

— « Պունա ապա թաաճիւսլ էթմէ, ես փէտէր,

պիլեր : Պէնիմ ասըլըստէ վէ ճէօմէրտ պիր
 տօստուժ վար քի, էօմրիւնստէ Ֆագէթ պիր էվ-
 րատէ մասլը իբէն, օ տախի վէֆաթ էթմիշ օւ-
 սուղընտան, պիր ճան էվլատընա միւհթաճ տըր.
 նէ զէման քի գըղընըղը կէօրտիւմիտէ, ֆիքրիմէ
 կէլաի.քի, գըղընը ծնա ճան էվլատը վէրտիրէյիմ :
 Լիւլիւճիւկ Լ'գնէսին եագըջըղը տուրուշու,
 օնուճն մէլաիքանէ թաթըլըղը, հա քէզա սէսի
 վէ նէյ չալմատա օլան մինասիպէթի օ տօստու-
 մըն մէհրամէթ ու մուհասպէթինի ճէլպ էտէ
 պիլերլէր. սլունլարտան մատաա էվլատընըղըն
 պիլիպ օգուտուղու պիր իլահի օնուճն եիւրէկինէ
 տէրէճէսիզ թէհսիր էտէճէք տիր, վէ սլու գըղ
 տօստուժա ճան էվլատը օլուր իտէ, տօստու-
 մըն տէրսլէրի տէ հաֆիֆլէնէճէգ : Լ'գնէս տա-
 խի քէնտու եէնի փէտէրի եանընտա էյի պիր
 հալ քէսպ էտէճէգ, վէ պէլքի սէն տախի : Լ'ն-
 ճափ հէր պիր շէյտէն էվլէլ սէն հանկը ֆա-
 մլէատտան օլտուղունը, վէ սլու ֆէլաքէթինին
 սէպէսլէրինի սլանա պիլտիրմէլիսին. էմնիյէթ
 էթ ինան պէնիմափ սաջըօրմա, դատէ Հանըմ.
 հաթընա կէթիր.քի, սէնին լիէ սէօլէշէն պիր
 իհթիար օլուպ, սիղէ թէքմիլ պիր փէտէր մու-
 հասպէթի իպրազ էտիյէօր : Լ'լահ քի պէնի
 կէօրիյէօր, էֆրէալըմըն խալիսէթինի տէ թա-
 նըր :

— «Վհոնըրըմ» եւ միւհթէրէմ փէտէր, տէ-
 աի Մաթիլտա, սիղէ օլան էմնիէթիմ թամ
 ալը. պաշըմա կէլէն ֆէլաքէթլէրին ճէմիսինի

«Եւ աղիղեմ Հանըմ, ֆէհմ էտէրմիտին քի, պէն նէ պէջիւկ սէվլին՝ տուլյան օրում, սանա պէան էթմէմ իլէ քի, արթըգ սէնին աէրո վէ մէշագգաթըն կիւնէրի թէքմիլ օլմուշ տըր: Կըրիմօ տը Տիւրքուա տէնիլէն վէ սէնի գօլալա եան ատէմ վէֆաթ էթմիշ տիր, վէ տէյիլ քի էճէլի իլէ, իլէ քէնտու խըրս ու գարեղնէ գուրսյան օլարագ, ղիրա քէնտի գաղէպինէ ֆէտա՝ օլան պիր շախսըն պիրսաէրի քէնտի իլէ գուշ վէլը, էալւալ ֆէնալըղընըն հագլը միւքեաֆաթընը քէնտիաինէ վերաիրտի: Անճագ սէնին էհլինէ՝ կէլնիտիքուէ, հայաթտա զանն էտէճէք սահիհ սէպէսլէրիմ վար տըր: Տիւլունտիւքճէղ պանա ինանմագ կէլիյե օր քի, էվիլէթ օ սահա հայաթտա տըր, տուլմուշ օլտուղուն օ գարա խապէր սէնի գօլալայեան օ ալշագ ատէմին ֆէնէնի տիր գըեաս էտիյե օրում տէտի:»

Պէհուտէ եէրուէ, Սաթիլտա, էհլինին, քէնտու ասկէրլէրինտէն պիրի իլէ պսակ եիւղիւ կինի կէօնտէրմիշ օլտուղընը ղըքր խոուալ վէ սէջլէր խտի: Պապա Պէննօ, ճէվապ էթաի քի, ինսանլար չօգ տէֆա քէնտի զալլըմգլարընը պաշա չոգարմագ իլուն՝ պունտան ղիատէ ֆէնտըր տիւլիւնմիւշէր տիր քի, քէնտիլէրլինին ճանաւարի արղուլարընը տօյեուրսունլար, վէ իհթիմալ տըր, տէր խտի, օ պսակ եիւղիւ պիր տէսիսէ իլէ Ապէլպէր պէյտէն չալմըշ օլտուն քի, սախթէ վէֆաթընը թաստիգ էթսին:

Սաթիլտա պու լագըրտըլարը տիյնէտիգ:

տէտի Մաթիլտա . սէպէսլի օ տըր . բի , օ տա-
խի էսրարըմա էկեա՜հ տէյիլ վէ իսմիմի պիլմէդ :
Տիյնէ նագլիյէթիմի . հէր պիր շէյի աղնարսըն :

Արթըգ Մաթիլտա պաշլատըր Ատէլպէր
իլէ էվէնտիյինտէն թա քէնտու էհթիյեար վէ
սատըգ Յակոբ ուշաղընըն վէֆաթընա տէք
պաշընա կէլէնլէրի տըգգէթ իլէ տիյնէմէքտէ
ղան խգնաւորա նագըլ էթմէյէ , վէ սէօհպէ-
թինէ շէցլէ իրիթամ վէրաի . “ () տատըգ ու-
շաղըմ էօրտիւքտէն սօղըա , պէն իլէ դըղըմ սօն
տէրէճէ սէֆալէթ իլէ եաշաեօրըդ . անճագ
սէմանըն հէօքմիւ քատէրի մուգատտէս տիր .
էյի տիր սալիհ վէ ֆագըր օլմագ , նիճէ քի ղէն-
կին վէ կիւնահ քեար օլմագ :

Վ է պու նագլիյէթ խայրըամիդ Պասա Պէն-
նօնուն եիւրէկինի չօգ աճըթտըր , վէ աղլամսօդ-
սըղըն տիյնէյէմէտի , քէնտի քէնտիսինէ տէր
խի . “ Այա Մապլիմ Ալլահ , նէ տէրէճէ շաղ
օլաճագլար դարը վէ գօճայ , նէ վագըթ քի պիւ
րի պիրլէրինէ գալսւշուրլար խէ , ծելար քի պիւ
րի պիրլէրինի հալէ էօլմիւշ զանն էսէքքէն ,
ժիմաի պու տիւնեատա պուլուշաճագլար տըր :
Ասսըլ տէ քէտէրլիլէրի թէսէլլի էթմէք պիլիւ-
սին , եա ինտանըսըն սէմավի Փէտէրի . ինայէթ ,
էթ , Ալլահ , սէն պունըարա դուվլէթ վէր քի-
պու սէվլինճլի հապէրի տույտու դլարընտա էօ
միւրճէ պիր քէտէրէ օղլամասընլար վէ էօլմէ-
թիլիլէր :

Պատէհու Մաթիլտաեա աէօնիւսլ տէտի

ճէ, միւս գէտտէր սըֆաթը՝ ու մուս վէ մութ-
լուլուգը ընդը իլէ նուրլանըս, զանն էտէր-
սին քի վիւճիւտի փիւթիւն տիրելու, վէ ու-
մուլմազ պիր ընդ օնուն Ֆիքրինի աչոր ,
սէվիւլիւ զէվճինին պէլքի հայաթտա օլտու-
ղունա տայիր օլան՝ ֆադաթ պիր զաննը , պիր
իհթիմալը , կէրչէկլիյին անճադ քէօկէսի, օնա
եհնի պիր հայաթ պաղըչլատըրը , օնուն ի-
չիւն՝ սէվինճիլէ պեաղա դալդարադ՝ պաղըրը :

“Եւ, տինտար ճգնաւոր , կէրչէք մի՛ պէ-
նի դօվալանէն էօլտիւ . . . զէվճէմ պէլքի
սաղ մը տըր տէտին . . . : Ելտհընը սէվէր
խէն , պանա եարտըմ էթ քի , պուրալար-
տան չըգըս կիտէրէք , տիւնեանըն օ պիր ու-
ճունա դատար օլտուն սէվիւլիւմ Ետէլպէ-
րի արաեայըմ ” :

“Կապա Պէննօնէ զէման կէօրտիւքի Հանըմ՝
զանն էթտիկի դատար ալթիւսթ օլմայիւսէօլէ
սէվինճիլ պիր հապէր իշիթմէյէ հաղըրըղը վար
տըր , դարէր վերտի քի , կէլէճէք վագըթտա
կէօրէճէյի մութլուլուղուն կէրչէկլիյինի , տա-
հա աչըդ թարղտա օնա թօգանտըրսըն , պունուն
իշիւն շու քէլամէրի տէ արթըրտը , “Վօ-
ճան , Ետէլպէր տը Հօդ-Աօշ անըրըր իտի տէ-
տին , պու խիմ պանա եասանճը տէյիլ տիր ,
օնու իլէ պիղ պիր օրտուտա իտիք , սօն մու-
հարէպէտէ թէլէֆ օլան զապիթլէրին ճէմի-
սինի տէ թանըրըմ , Ետէլպէր օնլարըն տա-
խիվնտէ տէյիլ տիր : Հօդ-Աօշ դալէսինի

տիւշմանը Եագորացւոյն սօղոս թէքրար
Եափրտը . մուհարէպէտէն իբր սէնէ սօղոս
պիր տէֆա օրտւարտան կէչտիմ, Էփվէլքմ
տէն զիատէ եիւքսէկ վէ զիյնէթլու կէօրաիւմ
գուլէսինի, վէ պու գալէնին պաշկա պիր էլէ
կէչտիյինի ապա իշիթմէտիմ, սահիպսիդ գա
լան էյեալէթլէրի Բմիէրաթօր շունա պունա
իհան էյլէտիյինտէ, պէն օրատա խտիմ, էյի
պիլիւրիմ.քի, Հօդ—Վօշ էյեալէթի օ տէֆաէր
տէ տոսիլ տէյիլ խտի . պիղիմ կիւնիւմիդտէ
պունտան զիատէ տէհէթլու վուգուաթլար
օլմուշ տը, սէն քէնտու իւղէրինէ քէշֆ խտէ
պիլիւրսին . իշտէ հէր քէշ տէ, սէնի էօլմուշ պի
լիյեօր, ամմա տէն հայեաթտասըն, սանա վու
գու պունլան շէյ պաշկասընատա վուգու պուն
լա պիլիւր” :

“Այո տինտար ճգնաւոր, տէտի Վաթիլտա,
մութլագա պիր շէյ պիլիյեօրսուն՝ ամմա թէք
միլ սէօլէմէք խտաէմէյեօրսուն, սէօլէ, իրիճա
էտէրիմ, սէօլէ՛, տույկուլարլմ պանա հապէր
վէրիյօրլար քի, Ատէլպէր էօլմուշ տէյիլ տիր :
Վէշէն քէֆսիլլիյիմտէ, Ալահտան սօղոս, գը
ղըմ իլէ պէրապէր պիլիճիկ տիւշիւնձէմ օ խտի
պիրի պիրիմիղէ գալուշմագլղ պանա էօլէ եա
ղըն կէօրիւնիյեօր խտի.քի, հէր սասպահ օյեան
տըղըմ զէման, քէնտու քէնտիւմէ տէր խտիմ,
—արթըք պու կիւն ծնու կէօրէճէկիմ, վէ
պէլքի տէ պիր իբր սահաթտան —, ապա տիւ
շիւնմէղ խտիմ.քի, էօլիւմ էպէտիլիկ գափու

լարրնր էօնիւմէ աչա պղեր, վազթըն իլէ էպէ-
տիւրիյն, Եանիյեա սյու վէ օ սլր տիւնեա-
նրն արասընտա օլան ուղսգըրգըր սյանա նա-
մայիւմ իտիլէր. Եկէր գօծամը թէքրար կէօր-
մէկիկ պախտընա նայիլ օլամ, վէ Եկէր շու-
թագիգէտէ օլա պիլսէ, Եիւրէկիմտէ օլան ահ-
տըն թէքմիլ օլոուղունա սայաճաղըմ, տէյիլ
քի սլաշկա պիր շէյէ, անձագ շու ֆարգ իլէ
քի, պլրիպլրիմիլգէ գալուշաճաղըմը մահալ
իլէ օլան մինասիպէթլէր, հայեալ Եթտիյիմին
սլաշկա չէշիտլէրի օլմուշ օլաճագըր: Լի-
վիթ, սյու տիւնեատա կէօրէպլիլէճէյիմ պէն
օնու, տէյիլ քի օ սլր տիւնեատա. օէօյլէ, պէօյլէ
իսէ, Եալվարըրմ անա, սէօյլէ, պէնտէն պլր
շէյ սագըլամա: Պու սէօզլէրտէն սօղլա թէու-
լէնիտա, միւհթէրէմ ճընաւորուն էլինտէն
թուլթուպ գալի պիր տույիու իլէ քէնտու Ել-
լէրի իլինտէ սըգարագ, Եիւղիւնէ տօղու պա-
գըպ տէտի. «Սէօյլէ սյանա, Լտէլպէրիմ հա-
լէ սաղ վէ հայեաթտա տըր, Եօյլէ աէյիլ մի»:

Պապա Պէննօ ճէվապ էթտի. «Լիլղէմ Հա-
նըմ, կէօրիւօրում քի, Եպէտիլիկ Եօմիւնէ իմա-
նը օլմագ, սլր տիլէհլինին Եումուշագ վէ
ղաիֆ Եիւրէկիկի սլիլ գուլվէթլէտիյեօր, Եիւ-
րէկիմ տէրէճէսիլ թէփրէնիյեօր: Պէօյլէ օլտու-
ղու՝ հալտէ՝ սէրպէսթ սէօյլէյէյիմ, Եվիլթ, Լ-
տէլպէր հայաթտա տըր, վէ սէնտէ պու կիւն
օնու կէօրէ պիլէճէգսին»:

Թէպէնիտա պունու իլիթտիի կիպի,

տիլ իւղէրինէ կէլիպ, իքի էլինի սէմաւա սօզ-
րու գալտըրարագ, սէվինճ իլէ սլաղըրտը.
«Թէշէքքիւր Ետէրիմ սէնտէն, Եա մէհրամէթ-
լի վէ քէրէմքեանի Լլահ քի, պէնիմ կէօզ
Եաչարըմը վէ սըթզը փիւթիւն տուվալարըմը
թա քէնտի աղիլ թախթընա գատար Եիւկսէլ-
տիս՝ պապուլա շաեան սյուեուրմուշտուն. մէ-
մուլիմտէն չօգ զիտաէ չտիուգ գալուշաուրը-
Եօրսուն պիլղէրի. Եվիլթ, սէն գալուշտուրը-
Եօրսուն, Սէն, Եոն Եէթիմ վէ տուլարըն փէ-
տէրի, քէտէրլիլէրին գուլվէթլի մուհաֆըրը:
Լիլղէ պիր սէֆալէթտէ պուլլունույիօր իտիլքի
քէնտի քէնտիմիլի սէնին մէհրամէթինտէն մահ-
րում սանրեօր իտիլք. սէֆալէթլիմիլին սօն տէ-
րէճէսինտէ սէնին փէտէրանի էլինի պիլղէ սօզ-
րու ուղատարագ, պիլղի մուլթուլուղա տալթի
պուեուրուԵօրսըն»:

«Լիլթ, տէտի Պէննօ, չօգ սէֆա Լի-
լահ աղլիւշան հաղլէթլէրի, թէէսսիւֆ կէօզ
Եաչարընը, պէօյլէճէ սէվինճ կէօզ Եաչա-
րընա թէպտիլ Ետէր»:

Թէպէնիտա տահա տուվապըր թէքմիլ
Եթմէտէն, Լգնէս չօպան գըղճըղալ իլէ կէ-
տի Եէթիլի: Վալիտէսի գըղճըր կէօրաիւիկի
սլի սէվինճ իլէ ալեաղա գալգըպ օնա տօղու-
սէյիրտէրէք գուճագըլայեուպ սլաղըրտը. «Լի-
նէս, Եա պէնիմ սէվիւլիւլ զըղմ, մէսրուր օր
սէվին, տիլ չէօգ վէ Լլահա թէշէքքիւր Եթ.
Ելէրինի, կէօզլէրինի վէ Եիւրէկիկի սէմաւա

լինի վախտեմտին էսիրկէմէյէսին . . . : Սէն
պէնիմ նիազլարլըմը գասուլ էթտին , պէն սէ-
ֆիլի մուրատընա էրսիրտին . իմտի թէքմիլ
էօմրիւմիւն իլինտէ տանա հէր նէ գասուր թէ-
շէքքիւր սուհսամ աղ տըր » :

Պատէհու եաջը կէօղէրի իլէ վախտէսիւ
նին գուճաղընա սէյիրտիսլ տէտի . « Պու նէ
թաաճիւսլ օլաճագ շէյ , սէվինճիմուէն օյնաերսլ
սըջըրայեաճաղըմ եէրտէ , քէտէրլի պիր աաէմ
կիսլի աղլամսլ իստէյեօրում . . . : Վիլմէյեօր
իտիմքի , ինսան ուվինճիմուէն տէ աղլսր իմիջ» :

Թէոյէնինտա արթըգ աճէլէ էտիյեօր իտի
քի , չարչսփուք պու քէտէրսմիլ մահալը թէրք
էտէրէք , կիթսին քէնտի էհլինի պուլսուն .
անճագ կէօրիււօր իտիքի , Վսալա Վէննօ չա-
յիրին իւղէրինէ եասլանմըշ վէ ապլա պիր լա-
գըրտը էթմէյերէք , Վգնէսին եէրէ պըրսագմըշ
օլտուղու նէյ էլինտէ , պիր թարաֆտան օ պիր
թարաֆա չէվիւրիւսլ աիւղէն վէրուսլ չալ-
մսք արղուսընտա իտի : Թէոյէնինտա օնուն
պու ֆիւթուրսուղ հալընա թահամիւլ էաէմէ-
յերէք տէտի . « Նէ օթուրույեօրսուն , ես
խայըրլը փէտէր . պըրսնլ էլինտէրի նէյի , գարգ-
պէնի պիր ան էվիլէ էհլիմէ կէօթիւր . վէր
տիլին պու մէսէրրէթ հապէր պիլիրսին քի
մէմիւլ օլունմսլ թարգտա պէնի տիլիլթ-
տի : Վիլլէթ , չիմտի էյի աղնաեօրլմքի , պիր
եասլան քէլիսի կիսլի , էն եիւկսէկ տաղլսրտան
պիլէ սըջըրայըսլ կիթմէյէ միւգտէտիրիմ . օ նէյի

սօղը ու գալորը, զիրա փէտէրին. քի, պիղ չօդ-
տան էօլմիւշ պիլիյեօր խօիք, սուհա հայեաթ-
տա խմիչ, վէ պոլ կիւն օնու կէօրէճէգիմիշիւ
. . . : () խ, մէմնուն օլ, հէր պիր շէյէ գասորը
Մլահա, վէ սիրիքսէ շիւքիւր վէրեքիմ օլ
քէրէմքեանի փէտէր Մլահա Դ :

Հանկը գալէմ միւգտէտիր օլս պիլիր աճա-
սլա, պոլ նաղիկ եիւրէկլի էվլատըն՝ թասաճիւ-
պինի վէ սէվլինճինի նագլ ու պէյեան էթմէյէ,
նէ դէման քի պոլ սէվլինճի վէ ումուլմօղ պոլ
հավատիսի իշիթտի խէ : «Նա վալտէմ, պա-
ղըրտը, նէ՞ սէօյլէյեօրսուն. սահիհէն փէտէ-
րիմ հայեաթտա՞ մը տըր. ներէ՛տէ տիր շիմտի,
կէօստէր սլանա քի գուճագլաիւրմ օնու : Մլա,
վալիտէմ, էօլչիւ սիւղ սէվլինճիմտէն արթըդ լա-
գըրտը էտէմէղ օլտում . . . : Նէ՞ գատար
մէմնուն օլայրմ սէնին շու շաղըղընլ կէօրէրէք,
պէնտէ սանա հէմմէսըուր օլտրագ. հայիֆ պոլ
գատար սէնէտէն պէրի աղլտերպ սըղամա-
տան մաստէ պիր շէյին եօդ խի Դ :

Չօճուք ալթիւստիղի իլէ պերասէր, կինէ
տիղ իւղէրինէ կէլէրէք. «Նա սէվկիւլիւ վէ
ղանի Մլահ, սանա նիհայէթօիղ ջիւքիւր էտէ-
րիմ. քի, էյիկքեանի վալիտէմին եիւրէկինէ սէ-
վլինճ վէ մուլթուլուդ իհաան ոլաւեուրսուն.
չօդ տէֆա օնուն սղամասընր կէօրէրէք,
գայեանըն իւղէրինէ գուտրէթտէն եափըմըշ
օլան խալալէֆն էօնիւնէ անամտան կիղլի տիղ
չէօդէրէք իրիճիւր սունար խիմ քի, թէսէլ

գրգռմա վէր . խորգան իլէ ասանը ալ . պուէուը
կիտելիմ չափուգ եւթիշէլիմ» :

— « Իրիճա էտերիմ , պըրագ պէնի քի պու
նէյի պիր քաչ տագիպէ էլիմաէ թութանըմ ,
տէսի Պէննօ : Պու նէյ պէնիմ կէօղիւմէ մու
գտտուէս պիր շէյ տիր . չիւնքի Նաճ պուէնուն
վասիթէսի իլէ քէնուի գուտրէթինի կէօտտեր
տի պիղէ : Սէմանըն մուգատտերի ճիլվէլէրինի
տէրին պիր ինթիրամ իլէ էօկրէնմէլիյիլ . պու
ուֆաճըգ օտուէնտան եափըմըշ նէյսիլ սէնին
պու կիղլի մահէլին պիլինէմէյէճէգ խոի , սիղի
պու ֆիրար հալընըղտան գուրթարմագ շէրէ-
ֆինէ պէն տախի նաիլ օլամաեաճագ խոիմ . վէ
ասլա պիլմէյէճէգ խոիմ քի , Նտէլպէր պէյին
ղէվճիսի հալէ սաղ վէ հայեաթտա տըր , վէ
պու ինսիղ օրմանըն իլինտէ սաքին տիր . զիրա
էկէր սէն պու նէյէ մալիքէ օլմուշ օլմասա ի
տին , Նգնէսէ տէ էօկրէտէմէյէճէգ խոին ,
էօկրէնէմէտիյի հալտէ տէ՝ սէնին վէ քէնուի-
սինին նաֆագասընը թէտարիգ էթմէ իլիւն՝
տաղլարտաքի զուլիպէլէրին էօնիւնտէ օնու
չալըպ օգումագ ճէսարէթի օնուն ֆիքրի-
նէ տօղլամաեաճագ խոի : Պու սասլահ էհլին
պիր պէյիթ օգուտու քի , օ պէյիթի սէն օնա
էօկրէթմիշին . պիր աղ սօղրա գըղըն նէյ
չալըպ օ պէյիթին պիր փարչասընը օգուտու
ղընտա , տէրէճէսիլ թաաճիւս էթտիմ . սի-
ղին թաղտըղընը սախթէ խիմլէրի էլիտէրէք
ֆէսֆէսէլէնտիմ . վէ աղ դալտը՝ նիյէթիմի տէյ-

իշտիրէճէզ խախտ պունտան տախի էօկրէ՛նմէլլիզ
 քի, սահհիհլիկի կիգէմէք չօգ մուխաթարալը
 շէյ տիր. անձադ համտու շիւքիւրէր օլտուն
 Ալլահա քի, սիլին քիմ օլտուղունուղու ֆագիր
 սյու նէյ վէ օ պէյիթ սէպէպլինտէն սյանսա թա-
 նրթոր: Պու նէյ իլէ Ագնէսին օգուտուղու օ
 պէյիթ, մէհրամէթսիզ պիր տիւշմանըն՝ պիրի
 պիրլէրինտէն տըրալըդ դէվճու դէվճէյի, թէ-
 քրար պիրի պիրլէրինէ դափուշտուրտու: Հագ-
 թաալա սյու նէյին վասիթէսի իլէ պիր պիսուչ
 չօճուղու քէնտի փէտէրինէ թէսլիմ էտիյեօր.
 ճիւմէ շէյէ դատիր պիր ԱԼԼԱՀԱ թէշէքքիւր-
 լէր սունմագսըղըն պէն սյու նէյի էլիմտէն պլ-
 րագամամ վէ սյուրսատան կիոէմէմ. էվլէթ օ
 Ալլահա քի, օտուն իլէ մատէն փարչասընտան
 սէսիհսան էտէրէք, պիր մագամ տիւղտիւրիւր:
 Պէօլէ օլտուղու հալտէ՝ ծնուն շէրրէֆինէ օ
 լարագ պիր պէյիթ օգուէալըմ քի, ծնուն վա-
 սիթասի իլէ՝ նաուլ քի տէտլմ, սիզի մութլու
 էտիյեօր: () անտէ տինտար իիթիյեարնէյ իլէ
 պիր մուգատտէմէ էյէտիյինաէ, թէոլէնինտա
 իլէ Ատէլինա տախի պիրլիկտէ օլսրագ՝ աթի-
 տէքի սէյիթի օգուտուլար:

Աէֆա ու ճէֆալէրտէ, ես՝ ատէմ,
 Ալլահա շիւքիւր վէր,
 Կէօնտէրաիյի ֆէլոքէթէ տախի չօգ
 տա շիւքիւր վէր.
 Օ տանա միւքեսֆաթ էթմէ իլուն

տիւնսնաւ թի , ափանսը կիթմէլերինտէն
Պէյին էօմրիւնէ թէտէր կէլմէք ինթիմայը
վար , զիրա նասըլ թի , անսըլ թէտէրտէն , պէջ
լէտէ անսըլ սէվինճտէն չօդ տէֆա ֆիւճ
ճէթէն վէֆաթ վուգու պուլուր , դարէր վէր
տի թի , զէվճիտի իլէ գըղընը պիրտէն պիրէ հու
ղուրունա չըգարմասըն , տօլրու եօլտան չըգուր ,
չիֆթիկտէն մաղարայա կիտէն ճատտէյէ
կիրտի . օրատա Հանրմա բիճա էթտի թի ,
պիր աղ վագրթ օրատա կիտէնիպ պէգլէսին ,
թա թի լաղըմ օլաճաղը վագրթ թէնտիւսինէ
պէյան օլունա :

ՕՆՈՒՆՃՈՒ ՊԱՊ

ԱՏԵԼՊԵՐ ԻԼԵ ԹԻՈԼԵՆԻՆՏԱ ՎԵ ԳԸԶԸ
ԱՏԵԼԻՆԱՆԸՆ ԳԱՎՈՒՇՄԱԼԱՐԸ

Պոս արա թէջիւն էհալիլէրի ճգնաւո
րուն մաղարաթընաա ճէմ օլարաթ , բիլիսէ իլէ
մաղարանըն դափուլարընը , զէյթուն տաղարը ,
թէֆնէ եափրադարը վէ էնփայի չիլէկ թաճ
լոր իլէ տօնաթմըչար խաի : Ատէպէր պէյ
տախի Սարգար իսմինտէ եալէրի իլէ պէրապէր
պունըրաա չօմանգա էյլէտիյինտէն զէյնէթ չօդ
կիւղէլ կէօրիւնիւր նիղամը թարղտա տօնան
մըլ խաի :

Պէյ խաէ պու իրզմէթի պիթիրիպ , խաղը

սէնի թէճրիւսէ էտէր ,
 Սէնի չափուք ճէֆալարոտան սէվինճէ
 թէպտիլ էտէր :

Հուպուպաթ իլէ իւզիւմ էյի եէ-
 թիշսին տէյեու ,
 Հէր կիւն սլիր տէրէճէ հաու օլմադ օ-
 լամազ .

Նաղիկ չիչէկ աչըմանտ եադլաշընճադ ,
 Սաարահլարը խարաի իստէր վէ ալըր :
 Կէճէլէր հէր նէ գաստար զիթ

գարանլըգ օլտա ,
 Ելլտըղար օ գաստար փարլադ բշդ-
 լու օլուր .

Ֆուրթունա շէսիտ օլուրսա , սլիղտէ
 ումուտ չոգ օլուր .

Զիրա Ալաիմիսէմա եէտի բէնկ իլէ տիլէ
 քէֆալէթ վերուր :

Պունտան սօղրա Պապա Պէննօ թէտէ-
 նինտայի , Ատէլինտի վէ չօպան գրգճրղաղընր ա-
 լարադ ճգնաւորըրէ մաղարասընա տօլըու եօլ-
 րէվան օլտու . հադիգէթէն մէսսերրէթ սլուն-
 լարա ֆէվքէլ աստէ գուվիլէթ վերմիշ խաի . տէր-
 հալ տաղըն թէփէսինէ չըգտըար բի , օրատան
 արթըր օրմանտաքի աղաճլարըն արարարընտան
 կէօրիւնիւր խաի ճգնաւորուն քիլիսէ սինին դան-
 գախատուներ :

Պու տաղըն պաշընտա տուրարադ , միւհ-
 թէրէմ փէտէր , սլիր աղ թէֆէքքիւրէ վարլա

պուլ տօնտօնմայր սէնին իշիւն հաղըրլամը օլ,
ղկուա էօմրիւնին էն թաթլը վէ էն կիւզէլ
կիւնիւնիւ զիյնէթլէմիշ օլուրսուն » :

Պասլա Պէննօ, պատէհու Լ'տէլինայր եա-
նընա չաղըրլալ էլինաէն թու.թաու. վէ տէտի.
«Վիվիւլիւ գըղըմ, կիթ շիմտի շու աղաճլարրն
արդասընա կիղէն, սանա իշարէթ էթտիյիմ
պիրլէ ՄԻՆԿԵԼԻՆԻ պէյիթինի պաշա օգուամա-
եա . էյի հաթըրնտա սուգլա եօլտա սանա էթ-
տիյիմ թէնպիհլէրի » :

— « Չօգ էյի, ես ֆաղիլէթլու Պասլա » տէ-
տի գըղ. վէ կիթտի թարիֆ օլունան եէրտէ
կիղէնտի :

Պատէհու Պէննօ եիւքսէկ պիր սէս իլէ՝ « Լ-
տէլպէր պէյ, նէրէտէսին . պուեուր կէլ, եա-
նըմա կէլ » պաղըրտըղընտա, պէյ տէրհալ սէ-
յիրտիւս էօլէ պիր եանընա կէլտի.քի, զանն
էսէրսին ուչտու :

Երազլալայ՝ «Վէֆա կէլտին, Պասլա Պէննօ,
պու սապահ կիթտիյին եօլա պագա պագա
եօրուլտում, սէնի կէթրմէտիմ. աճապա սրաշիա
եօլտա՞ն մը կիթտին » . տէտի :

Պէննօ ճէվասլ էթտի . « Վիվէթ, պագի էլ-
ղէմ իշիւր իշիւն մէճպուր օլտում կիթտիյիմ
եօլտան տէօնմէմէյէ . զանն խտէրսէմ, օրատան
տէօնմէյէճեղիմի տալսի սանա տէմիշ խտիմ » :

Պէյ տէտի . « Լ'իս, պապալըգ, պիլէմէսին
քի, սէնսիզ պու կիւն կէչիրտիյիմ վագըթ պու-
նա նէ՞ գատտը ուզուն վէ թահմիւլիզ կէօրիւն »

վապիթտէ Պապա Պէննոնուն ալիտէթինէ պէգլէ-
 մէքտէն օսանուս, մէրզ ում եապէրի իլէ պերա-
 պէր մաղարայա կիրմէքտէ օլսուն, Պապա Պէննօ
 տաիի օ արատա եագըն պիր թէփէտէն գըղ իլէ
 պերապէր էնմէքտէ իտի . աճէլէ ատըմ յաւարապ
 իլէրլէյիպ ճէմասթա եագլաշտըգտա , փար-
 մաղընը աղղընա կէօթիւրէրէք իշարէթ էթտի
 քի , քիմսէ սէս չըգարմասըն . վէ տէօրթ էթ-
 րաֆընա պագարագ Պէյի արաեօր իտի . հա-
 ղըրլըգլարը կէօրիւնճէ , քէնտի քէնտիսինէ տէ-
 տի . « Լ՛իս նէ՞ կէօրիւեօրոում . պու ղիյնէթլէր
 պու հաղըրլըգլարըն մաանէսի նէ՞ տիր . աճա-
 պա պէնիմ իլլուն մի օլա , եօգսամ : Լ՛իլ
 վէթ , պէնիմ էյլիկ պիլէն էյի գօմշուլարըմ իլէ
 էթրաֆ քէօյլէր էհալիսի , մութլագա պու կիւն
 պու տաղտա սապին օլմամըն թում եիկիրմի պէ-
 շինճի սէնսի օլտուղընը ունութմաեարագ կէլ-
 միշ վէ պու տօնանմայը հաղըր էթմիշ տիրլէր
 քի , երլ պաշըմը թէպրիգ էթսինլէր : Լ՛յ , էյի
 վէ տինտար ատէմլէր . պու կիւն պանա հա-
 ղըրլանմիշ օլտուղընըղ մէսէրրէթին պին գաթը-
 նը Լ՛լա՛հ սիղէ էօտէսին . ամմա պէօյլէ նիլամ
 լը թարղտա տօնատըրլը Ֆաքէթ օ քէօյլիւ ա-
 տէմլէրին . իշի տէյիլ տիր . պունուն իչինտէ Լ՛-
 տէլալէրին վարմաղը վարտըր : Լ՛ա՛ Լ՛տէլալէր ,
 սէն պանա թաաճիւս վէրլիճի պիր իշ հաղըր-
 լամագ իտէմիշսին ամմա , պէն սանա ծնտան
 փէք չօգ ղիատէ պիր թաաճիւսիլէթ հաղըրլա-
 մըլըմ քի , հայեսալ տաիի էտէմէղսին . սէն

“Առա՛ ճ՛, սուս ճ՛ տէ՛ տիյնէ՛ . տէտի .
Պրտէ՛ Ատէլինա օգումանա պաշտար .

“Տաղտա պիթէն չիչկէրտէն ,
“Քի բարպի տիր , եարատան ,
“Իւչ չիչկ վար գայէթ իւստիւն ” :

• • • • •

Ատէլպէր օթուրտուղու եերտէ թաշա տէօն
միւշ կիպի օլտու . զսնն էտէր խոին քի , այ
եադլարը եերտէն պիթմիշ տիր . զիրա թէվրէ
նիր հալը գալմամը խոի . պադըքնը աղաճ
լարա տօղու գալարըրալ , սէս կէլէն թարա
Ֆա տէմէք խտէրիմ . պէյիթի թէքմիլ օլտու
ղը կիպի , Պէյ տէ այեաղա գալգարագ ոլաղըր
սը . “Լա՛ քէսլիր Ալլահ , պու իշիտիլէն պէյի
թի թէոլէնինտանըն պէյիթի տիր . օնուն գայ
տէսի վէ տէ՛ տէեէսլիլիրիմ օնուն սէսի , վէ
պէլքի տէ օնուն սէսինտէնտէ թաթլը : Աճապա
կէօղ եաշարըմը սիլմէ իշին թէոլէնինտա մէ
ղարընտան կերի միտէօնիւեօր . ես՛ Պապա , աճա
պա ճգնուսորհանէնտէ սագին օլմուշ մէլայիգլէր
մի վար . ես՛ աղիլ ճգնուսոր , սէն Ալլահա նի
եաղ էթտի՞ն մի քի , պէնի թէսէլլիհ էթմէ
իշին քէնտի մէլայիգլէրինտէն պիրինի պու
րաեա կէօնտէրսին . իրիճա էտէրիմ , կէօստէր
պանա . օ պանա նէմալիւմ օլան շէյի քի , սէ
տասը եիւրէկիմին հէր պիր թէլլէրինէ ագ
սի սէստա էյլէտի :

Պունու սէյլէ եէրէք տալլանտը քի , սէյիլ

տի, զերա պու եխկսէք թաշարըն վէ աղաճ-
լարըն գէօլկէլէրի օվայեա եայլարագ միւքէու-
տէր պիր սօվուգ փէյտահ էթախքլէրի, զա-
թէն պէնտէ օլան քէտէրլէրի արթըրտըրար .
վէլհասըյ, սէն կիտէլի պէրու փիւթիւն էֆքեա-
րըմ կէչմիշ վագթըմտա վուգու պուլան ֆէլա-
քէթլէրիմիս էսէֆլէրի իւզէրինէ տէօնտիւ :
Հէյ վախ, արթըգ մութըլուլուզուն կիւնէշի պէ-
նիմ իշիւն չօգ ալ վադըթ փարլատըր, էօմրիւմին
շիշէկլի վագթը տահա դուշուք օլմագտան
ապչամ էզանը կէլտի եէթիշտի, ախնեա իւ-
ղէրինտէ եափեալընըզ դալտըմ, եա՛ Պսոպ, էվ
վէթ սէֆիլ պիր ճգնաւորտան պիլէ զեռատէ եա-
լընըզ դալտըմ նիհայէթ հէր պիր շէյմի
գայիպ էթմիշիմ, օֆ հէր պիր շէյմի » :

Լիւրէկի գալգմըշ պուշլարը սէօլէեերէք
չօճուգ կիպի աղլաեըպ ֆիրեաա իսէն Պէյ
օթուրտու . վէ պաշընը էլինէ եասըստարագ է-
սէֆիլ տիւշիւնճէլէրէ տալտըր իսէ, Պէննօ ար-
թըգ սապըր էթմէյէրէք, « Վ՛յ պէյիմ, տե-
տի թաթըլու պիր սէս իլէ . ճէսարէթլէն .
հէլպէթ սէնի թէսէլիհ էտէճէգ պիր վասի-
թամ օլա պիլըր » : Պիր տէ պիր նիշան դալտըր-
տըղը պիլլէ, Լտէլինա օլտուղու եէրտէն նէյլին
սէսինի չըգարտըղընտա . Լտէլպէր թաաճիւպի
աղլմէ սրաշընը դալտըրու պ պաղըրտըր :

« Եա՛ սէմա, պու նէ՞ տիր քի, իշիտիյեօլմ,
պու նէ՞ դայտէլի թաթըլու սէտա տըր » : Պա-
պա Պէննօ փարմաղընը աղղընա կէօթիւրերէք,

տիպ աղաճլարոն արդաստնա՝ սէս կէլէն եէրէ
կիթսին, լաքին քէնտիսինի Պէննօ թութուու,
վէ տէտի. «Տուր սէյիմ. Բապարի (Թաալէնին
միւճիւղաթընը շիմտի կէօրէճէգսին, օ՝ զանն
էթտիին մէլայիքտէն զնատէ՝ սէնի թէսէյլիհ
էտէճէդ տիր» :

Պապա Պէննօ, սիրնիշան տահա էթտիյի կիւ
սի, Լտէլինա աղաճլարոն արդաստնաւորն տըշարը
չըգտը. Պէննօ տէր հալ էլինտէն թութարադ
Լտէլյէրին եաննա կէթլրտի վէ տէտի.
«Պէյիմ, պու սապահ սիրդիմ տաղարոն՝ էն
ինսիդ վէ կիրկմէդ մահալէրինտէ արու գըգճըղա-
ղա թէսատուֆ էթտիմ. . . » : Պէյ, Պէննօ
նրն սէօհալէթինի դաթ էտէրէք արդգէթլի տիր
պագըչ իլէ պու գըգը քէչֆ էտիպ՝ սրաղըւ
տը. «Պու նէ՞ միւճիւղաթ տըր. (Թէոլէնինտանըն
թամ թատլլրի տիր. շիւֆէսիւլ (Թէոլէնինտա
տախի չօճուգըղընտա պունա պէնղէր խտի» :
պատէհու Լտէլինաեա եազլաշարադ տէտի.
«Թիթիքէմէ, էվաւորմ, թիթիքէմէ. գօրդ-
մա, սէօլէ պանա, սէն քիմ սին, վէ պու պէյի
թի սանա քիմ էօլրէթտի» :

«Պէն քէնտի վալտէմտէն էօլրէնմիլիմ,
սէնին գըղըն ըմ» : տէտի գըղճըղադ :

«Պէննօ, մէկէքքի պու միւմիլմ մի տիր,
օֆ, ինանտամէօրում պէն պու իլէ. աճապա
պու տէհէթլու շապա իլէ, պէնի ալտաթմադ
մը իստէօրումն. մէհրամէթ էթ, եա պապա. .
. . » : Դէօլէ պոնա, եա սէվիլիւլէ էվաւորմ,

աւորն նէ՞ տիր. վալտէնէ նէ՞ թէսմիյէ օլու
նուր» :

«Պէնիմ խամ Լտէլինա տըր. վալտէմին
խամ տէ (Թէոլէնինտա» :

«Լա՛ Բապ, եա սէմա, Լտէլինա սէվ
կիւլիւ էվաւորմըն խամ տիր, (Թէոլէնինտա տախի
պէնիմ գէվճիմին խամ. Պէննօ, Պէննօ, սէվին
ճիմտէն ագլամը շաշըրլէօրում. պիմէյէօրմ քի
օյեանըգ մընըմ, եօգսամ ույգու տա բուեա
մը կէօրիյէօրում. . . : Լալանճը հոյեալ, գա-
ղիպ բուեա, մէկէր միւմիլմն մի տիր, էօլիւ-
լէր մէզարարընտան կէրի կէլիլիլէր» :

Լտէլինա պագտը քի փէտէրի ինանտա-
եօր, նէյինի կէօտէրէրէք տէտի. «Պագ պու-
նա փէտէրիմ. թանրեօրմու սուն պունու» :

Պէյ ալդգէթ իլէ նէյի կէօղտէն կէլիլիլէրէք
պաղըրոր. «Լա՛ սէվտիյիմ նէյ. էվիլէթ, թա-
նրորմ պունու. չօգ վագիթտէն պէրու կէօ-
րիւլմէմիշ էսկի վէ սաւորդ պիր տօթ իլպի
պէնի շագէթտի պու նէյ. էվիլէթ, նիշանդան
տըղմ գէման, ախ, օ մութլու կիւնիլէրտէ
պու նէյի (Թէոլէնինտաեա հէտիյէ էթտիմ.
իշտէ իքիմիղն տէ իսիմէրի պունու իւղէրին
տէ եաղըմիլ տըր. ԱՏԵԼ ՊԵՐՏԻՆ ԱՉԻՉԵՄ
ԹԵՌԱՆԵՆԻՏԱԵԱ ՀԵՏԻՑԻ : Լա՛ Լտէլինա. էվ
վէթ սէն պէնիմ գըղմ իմիշտին. կէլ քի, սէ-
նի էիւրէկիմին իւղէրինէ սըգըտըրայիմ. սէն
տահա վալտէնին գուճաղընտա տիր պիլարէ
չօճուգ իքէն, պէն մուհարէպէյէ կիթտիմ.

Պատրա Պէննօ պէն քէնտիւսինի օ կիւղէլ
եիւրէկլի սատըքէմ (Թէոլէնինտաի կէօրմէկ իս-
տէրիմ) ։

Պատրա Պէննօ ճէվապ էթտի . « Շէլէ եիւրէ-
կին չարփըմագ տան րահաթլանսըն . էհլին տա-
խի սէնին կիպի սէնի կէօրմէյէ աճէլէ էտիւսյ՝
րահաթսըղտըր . սէն օ սէվկիւլիւ վէ մուհասպ-
պէթլի աղիղէ զաթա զիատէ եիւրէկ օյ-
նտթմասը վէրմէտէն սսագըն . աճէլէ էթմէյ
իլէ՝ պիրէշմէկ մութլուլուղընտան սիգ.քէնտիւ-
նիղի մահրում էյլէմէյին . օ տախի սէնի էօթիւշ
ամնըն օր իմիշ , սէնաէ օնու . շիմտի սէն օնու
օ պիր տիւնեատտան կէլմիշ կիպի կէօրէճէքսին .
պա իոււսուս շու տահաթտա քի , էսէֆ վէ
սէվինճտէն զիատէ էօրսէլէնմիշ տիր » ։

Լտէլպէր պու սէօղլէրի աթլա տիյնէմէք
խտէմէյէ օր իտի . « Իրիճա էտէրիմ սէօյլէ
պանա . էհլիմ շիմտի նէրետէ տիր . պիր տա-
գիգէ պիլէ սարֆ էթմէյէրէք քէնտիսինէ
կիտիպ պուլմագ իստէրիմ . հայտէ կիտէլիմ
պուլլալմ օնու » . տէր տուրուր իտի ։

— « Լլահլընը սէվլէրսէն րահաթ տուր . վէ
աղըճըգ պանա տիյնէ . տօսուլարըմտան պիրիաի-
նի կէօնտէրտիմ քի , կիթսին աթա պինտիրիպ
կէթիրսին , պիրաղ սապը էթ » . տէտի Պապա
Պէննօ ։

Պուշլար պու միւճատէլէտէ իքէն , ուղադ-
տան տալուլ զուրնա չալտրագ , քէօյլիւլէ-
րէ մախսուս օլան էհէնի իլէ պիր դալապսլըգ

չիմտի նստել տէ պէօյիւմիւշ, սէչիւմիւշ, կիւղէլ
լէնմիշտին . պիր փէտէր իչիւն պու նէ՞ մուծ
ուլու գ . . . : Նճագ սէօյէ պանա , վալիտէն
նէրէտէ՞ տիր . կէրչէկ սամղ մը տրր ր :

— « Վիվէթ , ես սէվկիւլիւ փէտէրիւմ , սաղ
տրր ր :

— « Նէ տէտին , վալիտէն սամղ մը տրր . . . ր
պաղըրտը Նտէլպէր վէ սէվկիւլիւնտէն սըջըրա
մաեա պաշատը : « Շիմտի նէրէտէ տիր . կէլ
չափուք կիտիպ պուլալմ օնու . . . : Նհլմ
հալա հայեաթոա մը իմիշ , ես իհասնքեանի
թւանդըր , սէնտէն նէ՞ տէրէճէ միւթէչէքքիւր
օլմալըլմ : Նտէլիւա , Նտէլիւա , ես սէվկիւլիւ
գըղըմ , չափուք , սէօյէ պանա , շիմտի վալի
տէն նէրէտէ տիր . . . ր :

Պէննօ տէօնիւ պ տէտի , « Մահաթ օլ Պէյիւմ ,
վէ զանն էթմէ քի , կէնճիլիւնտէ սէվկիւլիւ
օլան տրգատաշըն շիմտի տէ օ վազըթքի կի
պի կիւղէլ վէ կէնճ տիր . եազըգ , տէրտ վէ
մէշաքքաթ օնուն կիւլ եիւղէրինի սօլտուրմուշ
լար տրր . ստնա օլան մուհապպէթի իլէ սա
տաքէթինի մուհաֆագա էթմէք իչիւն մէճ
պուր օլմուշ տրր պու թարաֆըն եապան եէր
լէրինտէ եաշամաեա . ս տախի թահամիւլ օլու
նամաղ սէֆալէթլէ աղըր վէ թէհլիքէլի պիր
քէֆսիլլիքուէն տահա եէնի չըգմըշ օլոուղուն
սան , ինանմամ քի թանրեապիլէսին ր :

— « Վ իճուտուն կիւղէլլիյի իլէ եիւղէրին
գըրմըղըղը պօշ վէ կէնճի շէյլէր տիր , ես

Պէ՛յ սատորգ ետալէրի իլէ գահրաման կիպի տէր հալ տաղըն պաշընա չոգըպ եիւզ աւորմ աշաղընա էնէր էնմէզ (Թէօղէնինտայի իսթիսպալ էթտի . վէ կէօրտի քի , չիֆթլիկ սա հիպինին էհլէ դօլթուղունա կիրէրէք եիւրիւմէքտէ իտիլէր : Պիրի պիրլէրինի կէօրտիւքլէրինտէ հիւսուլա կէլէն մէսէրրէթ թարիֆ օլունամաղ օլտու . պիրիպիրլէրինի գուճագլայեարագ կէօղլէրինտէն սէլ կիպի եաշարը ադըթտըլար . սէվլինճլիքտէն վէ եիւրէկ օնաթսասընտան պիր չօգ վագըթ լագըրտը էտէմէտիլէր . էնճամը Ատէլպէր սուս տուրմագ փէրտէսինի եըրթարագ . (Թէօղէնինտանըն էլինտէն թութուպ քէնտի տօտագլարընա կէօթիւրտիւ . պասկ եիւղիւկիւնի ծուռն փարմաղընտա կէօրտիւքտէ , մուխթառարճա աղնաթտը քի նասըլ օլմուշ իտի տէ փարմաղընտան չալտըմիշ իտի . զաննըմա օ խային Արիմօնըն իգտամը իլէ չալընմիշ իտի տէտի :

Պատէհու Արիմօնուէն տէ տուվէլլօտա թէէսուֆլէ վէֆաթընը հիքայէ էտէրէք , շիւքրանիյէթլէ տօլիուն կէօղլէրինի սէմաեա դալտըրարագ պաղըրտըր իլէլ էպէտ թէշէքքիւր էտէրիմ սանա , եա սէմալի Փէտէր Ալահ . մէհրամէթլու (Թանղըր քի , սէն պու կիւն թէքրարէն պանա կէճնտէրիեօրտուն պու շիրին ադգատաշըմը քի , էվվէլտէն տէ պանա իհտան պուեուրմուշ իտին . իհթիշամլա , շէրրէֆլէ մուպարէք օլտուն սէնին ալիլ իամին . էպէտու

կէլմէքոտէ օլուպ, եաւաշ եաւաշ ճգնաւորուն մաղարասընս եագլաշմագտա խոի Պու արալըդ Լտէլպէրին եաւլերի խէյրոտէրէք կէլիպ էֆէն տիսինէ սէօլէտի քի, տաղըն արգասընտան պիր պէօլիւկ քէօլիւ տահա կէլմէքոտէ օլուպ, իջէրինտէ հիւրմէթէ շայեան, սիեահ ֆիստան կիյինմիշ պիր տէ Հանըմ վար տըր քի, աթտան էնիւպ պիր քէօլիւ խաթունուն գօլթուղընա կիրէրէք տաղը չըգմագտա տըր:

Պէյ պաղըրալ. « Իշտէ օ տուր: Լ'իս, թէ ոլէնինտա. սէվկիւլիւմ թէ ոլէնինտա »:

Լտէլբերինի տէ պերապէր ալարագ էէման գարըլամաեա սէյիրթտիյինտէ, Լտէլինա տա փէտերի իլէ պերապէր կիթմէք խատտիւյինտէ, Պէննօ պըլոսգմատը. « Պու րատտ գալ սէն, սէվկիւլիւ էվլատըմ. տաղըն եօլու չօգսարպ տըր, օլուր քի պիր չուգուրա եոււ վարլանըրսըն. փէտէրին վէ վալիտէն շիմտիպու, րաեա կէլէճէք տիրլէր ո տէտի. վէ տէօնտիւ քէնտի քէնտիսինէ. « Պու նէ մութլուլուդ, վէ պու նէ սէվլինճ, եա Վապ. թէքրարէն պիրի պիրլէրինէ գալուշմագլըդ էկէր պէօլէ աղլմ պիր սէվլինճ տիր, քի ինսան թապիյէթի կիւճ իլէ թահամիւլ էտէ պիլիյեօր, եա նէ տէրլճէ ճէաամէթլու օլաճագ օ սէվլինճ, նէ զաման քի, էպէտիլէքտէ պուլուշըրար իսէ. պու իշէ ումուտ էթմէք պիլէ էօլէ պիր մէհլէմ տիր քի, էօլիւմին թէհսիր էթմէքտէ օլան էսէֆ եաւրալըրլըն ո սղսլուրըն »:

էպէս ամին » :

Ըրթըք իբիսի գօլ գօլա վերէրէք մէսէրու-
թի քեամիլէ իլէ ճգնաւորուն մաղարասընա
տողու եիւրիւլիւպ պիր թանէճիք էվտտ-
լարըտէ օրատա պուլուպ պիրլէշտիլէր :

ՕՆ ՊԻՐԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՃԳՆԱԽՈՐՈՒՆ ԵԸԸ ՊԱԸԸՍԸ

ՆԱՍԸԸ քի սէօլէտի խոխք , օ էթրափտա
պուլունան սաքինէլէրին ճէմիսի տէ քէնտիլէ-
րինէ մախսուս օլան չալիլը վէ էհէնկիլէր իլէ ճրգ-
նաւորուն մաղարասընայիլէլմէք տէ իտիլէր քի ,
Պապա Պէննօնն օրատա սագին օլմասընըն ևի
կիրմի պէշիննճի սէնէ պաշըսընը թէպրիք էշ-
լէսինլէր . ճիւմլէսիտէ պայրամըգ էլպիսէլէ-
րինի կիլինմիլէր իտի . գըզ վէ էրքէկ չօճուգ-
լարըն ճէմիսի տէ քար կիպի պէեաղ բուպալար
կէյինիպ , պաշլարընը տէ էնվաի չիչէկլէր
իլէ տօնանմըշ թաճլար կիլինմիլէ իտէլէր : Պու-
չօճուգլարտան պիրիսինին էլինտէ՝ ալ վէ ևէ-
շիլ գօրտէլալար իլէ պաղըլ պիր տէտտէ չի-
չէկ վար իտի . տիկէր պիր չօճուղըն էլինտէ տէ
պիր սէփէթ չիչէկ օլուպ , սայրլէրինին էլլէ-
րինտէ տէ չէշտ գօրտէլալար իլէ տօնանմըշ
վէ էնվայի մէյվէլէր աորմըշ ևէշիլ տալար վար

իտի . շու զաթէն թանըթտըլմըլ չօպան գըլ-
ճըղազ տէ , չիչէկլէր իլէ տօնանմըշ պիր գու-
զու իլէ հէփիսինտէն իլէրտէ կիտիեօրիտի , պաշ-
կա պիր գըզ տախի չիչէկտէն էօրմէ պիր դաֆէս-
տէ պիր չիֆթ կիւղէլ կէօկէրճին կէօթիւրիյեօ ,
րիտի : Չիֆթիկ սահիպինին էհլի , օ մէհրամէթ-
լու խաթուն տէ պաշընա փէշտիմալա պիւրիւ-
լիւ պիր սէփէթ ալմըշիտի , գօճասը տախի ևէ-
շիլ եափրապար իլէ տօնանմըշ պիր վառիլ կէօ-
թիւրիեօր իտի : Պու ալպ հէր ճինս վէ հէր
չաղ տաթիկէրտէն միւրէթթէպ իտի . պուշլար
կիտիպ ճգնաւորհանէնին դափուսընտա , իքի
սըրա օլարագ տիւղիւլտիլէր . չիֆթիկ սահի-
պիսի պիր իշարէթ գալտըրարագ , չալիլարըն
սէսլէրինի քէստիւրիւպ իհթիեար պիր ատէմի
իլէրի կէշիւրտէքտէ . պու իհթիեար , նու թքա
տուրարագ տէտի . « Եւ սէվիլիլիւ վէ ա-
ղիլ Պապա Պէննօ . սէնին պու կիւնքի ևլ-
պաշըն մինասիպէթի իլէ , ճիւմլէ էթրաֆ է-
հալիմիլ , չիֆթի վէ չօպանլար սանա թէպրի-
քէ կէլտիք . ճիւմլէմիլ տէ շու եիկիրմի պէշ
սէնէտէ ալէթ տէվամ պիղէ էթտիյին էլլէլի-
լէրտէն միւթէքքիւրիւղ վէ պու թէշէքքիւ-
րիմիղի ֆէյլէն տախի պէեան էթմէ իշիւն պա-
ղի հէտիլէր կէթիւրմիլիլ տիր . հէր նէ գաաար
սանա լայրգ շէյլէր տէյիլ իսէտէ , գապուլ-
էթմէնիղէ իրիճա իտէրիլ . պիղէ աֆի էթ , զիրա
միւքտէտիր տէյիլիլ սանա լայրգ օլան թարգ-
տա պուլունմաեա , սէն լիսանըմըլա պագմա ,

իլլէ եիւրէկիմիղէ պապ . զիրա սէվէրիզ սէնի , վէ եիւրէկոէն սէվէրիղ : Ալլահ քի եիւրէկ լէրիմիղի կէօրիւր , սէնին իշիւն էթալիյիմիղ տուվալարը տէ իշիտիր . վէ ումարըզ քի տիւ լէիլէրիմիղի գապուլ պուեուրուր ր :

Պու մէգատիրչինսա խալգըն՝ պու թէշէք քիւրտէն , սրապա Պէննօնըն եիւրէկի գալգաւ րապ , պիր սէօլ իլէ Օնրարա ճէվապ վէրիպ էօյ լէ պիր թէշէքքիւր էթալի քի , փիւթիւն եիւրէկ տույիւլարընտան խալքէթ իտի . պուեուրն իւլէրինէ՝ ճիւմլէնին սէտաուր իւչ տէֆա « Լաշասըն Պապա Պէննօ » . պաղըրչարապ սէ մայի թիթիթէթալլէր :

Իչպու վազթի մէսէրրէթտէ , Լտէլպէր պէյ , թէպէնինտանըն գօլթուղընտա օլարապ կէլտի օրթաեա : Լտէլինա պուեւլարը կէօրէրէք սէվինճինտէն աղայըպ սրչըրայըպ էօնլէրինէ սէյիրթալի . « Փէտէրիմ , Վալիտէմ . . . » . անճապ պու իսիմլէրի թէքէլլէմ էտէպլիտի . փէտէրի հէման օնու գուճագլայըպ , վալիտէսի տէ տէտի . « Լա սէվիլիւլիւ գըղմ , օ գատար սէֆալէթաէն սօլըա . պապ քի՝ Լէլահ պիղէ նէ մութլու կիւն իհտան պուեուրուր » . Իվվէթ , տէյիպ թաատիգ էթալի Լտէլպէր . « Պու նէ մութլուլուգ տըր , գըղմ , քի սէնի վէ սէնին վաալթէն իլէ տէ էյիլէքեանի վալիտէնի պուլուպ գաուուլմաեա նայիլ օլտում » :

Պագիլէթլու ճգնուար տէտի . « Լա

քէրի մքեանի Բապարիմ , շիւքիւրէր սուհարըմ սանա քի , պէնիմ երըպաշըմտա թէսատուֆ էթալի սու պէտպաղգ օլմուշ օլան ֆամիլեա , նըն մութլու օլմալարը , մէհրամէթլու պիր նապար գըլ պու թէմիղ եիւրէկիլի ֆամիլեա եա , օ ֆամիլեաեա տէրիմ քի , պէօլէ միւճիւ գաթլը թարղտա օնրարը պիրլէշտիրտին . թէքրարէն մուպարէքլէ պուեւլարը . ուղուն վէ մութլու էօմիւր իհտան էթ պուեւլարա . պու սէվիլիւլիւ չօճուղու տէ՝ տայիմ պուեւլարըն մուհապպէթինէ վէսիլէ գըլ , նասըլ քի , պիրլէշմէլէրինէ տըթ էթալին իսէ : Պուրատա թօփանան ճէմատթի տէ մուպարէքլէ . օնարա պիրլիկ մուհապպէթի իհտան էթ . զիրա պիրլիկ մուհապպէթի օլմաուրգ ճաղ , սաատէթ իլէ եա շաեամաղար . պուեւլարըն էվլատարընը սէնին Լլահանի մուհապպէթին գօրգուսու իլէ եա շաթ քի , սանա մապպուլ գուլ , միլլէթէ տէ շէրրէֆ օլալէր » :

Պու տուվատան սօղըա , ագ սապալը իհ թիեար չիֆթճինին պիրիսի , ճէմատթտան պիլ վէքեալէ , ճիւմլէնին սէվինճ վէ մուհապպէթինի պիր քաչ սէօլ իլէ պէյեան էյլէյիւպ , սէօպէթինէ շէօլէ խիթամ վէրտի . « Լա տատէթլու Պէյ , վէ խմէթլու Հանըմ . պիւղիմ հէրսն Լլահտան նիաղըմըղ շու օլաճապարը քի , Պապա Պէննօնըն տէմին սիզին իշիւն տիլէտիլլէրինին ճիւմլէսի տէ սիլէ իհտան պուեուրուր » :

Լ'տէլպէր մուհասպպէթ իլէ պու իհթիւա-
րըն էլընի սրգըպ, թէսէլլի պիր սէս իլէ շէօ-
լէ ճէվապ էթտի. « Լ'ա էյի եիւրէկլի տօս-
տում. մութլուլուղու մուզտան տօլայի սիզին
սէվլինճինիզի պիլպ, տուվալարընըզ կէօրիւյ-
եօրում. թէքմիլ եիւրէիմ իլէ միւթէշէքքիւ-
րիմ ճիւմէնիզտէն տէ. Բապ Լ'լտհ, պիլլիմ
իչիւն էթտիյինիզ տուալարը պապուլ, վէ պիւ
զիմ իչիւն հէր նէ քի տիլէտինիզ իսէ, սիզէ
վէ ֆամիլանըզա տէ իհսան պուեու բսուն Դ :
Պունտան սօղլա, Լ'աշապըն Պէյ վէ ֆամի-
լէասը, սէտալարը տըր տապարա ապս էտէ-
րէք, եերի կէօյի թիթիրէթտիլէր :

Պատէհու չիֆթլիկ սահիպինին էհլի, իլէ-
լուէ կէլիպ հագիրանէ նէզաքէթ իլէ տէտի.
« Լ'ա սաստէթլու Պէյիմ, սիզտէն պիր նի-
աղըմ վար տըր. իրիճա էտէրիմ ճէսարէթի-
մէ աֆ պուեուրուպ, գապուլունուղ իլէ պիւ
զիտէ մութլու էյլէյին : Պու կիւն պիլ Պա-
պա Պէննօնըն շէրրէֆինէ օլարապ, շուրսեա
եագըն, աղաճըգլարըն իչինտէքի շիւմէնլիյին
իւզէրինէ պիր զիաֆէթ գուշատ էյլէտիք,
սիզտէ թէշիֆինիլ իլէ օ զիաֆէթի շէրրէֆ-
լէտիրին Դ :

Պու խաթունուն շու տամլէթի գապուլ օ-
լունսու. Պէյ, Հանըմ, Լ'տէլինա վէ Պապա
Պէննօ, հաղըր օլանլար իլէ պէրտպէր պու
գըր զիաֆէթի սօֆրասընըն էթրաֆընա տի-
զիտիլէր. չիֆթլիկ սահիպի իլէ էհլի ֆա-

գիր այեագուա գալուս, պիր տիւղիւէ պու
սայըսըզ միսաֆիրէրէ իգրամ էտիւս հըզմէթ
էտէրէր խոի:

Ճիւղէսի տէ մէճուներն սօֆրատան չը
գար իրէն, կէճէ տէ եէթիչիւս՝ երլորզար
փարլատըղ իլէ պերուպեր, այ տոխի ասլա
պուլուտա թէսատուֆ էթմէյէրէկ՝ փարլագ
մահիթապընը սալըս եիւքսէկէնմէրտէ խոի:
Պասպա Պէննօ այեաղա գալըրայ չու թէքլիֆի
էթտի՝ տէյերէք. «Պու կիւղէլ վէ մէսէրրէթ
լու կիւնիւ Մլլահա թէէքքիւր էթմէյէրէք
թէրք էթմէյէլմո. Պու թէքլիֆտէն թէշ
ֆիգ օլունարագ ճիւմլէսի տէ տիղ իւղէրինէ
կէլիւս տինտարճասընա տուվա էթալիլէր.
պատէհու հերքէշ չէքիլիս քէնտի մահալ
լէրինէ կիթտի:

Իթթէսի կիւնիւ Մտէլպեր եօլ թէտա
րիքի կէօրմէյէ պաշլասը. աթլար վէ տրապա
լար հաղըրլաթարրոր, վէ տահա օ պիր կիւն
տլէթ սապահ գալէսինէ կիթմէ իւղէրէ եօլա
չըգոր. Պասպա Պէննօեա թէքլիֆ օլունան ար
գատաշլըղը րէտտ էթմէտի: Եսպէր Մարգար
խէ Պէյ զէվճէսի իլէ էվլատընը սլուլմուշ վէ
կէլիյօր միւթտէսինի, քէնտի էհալիլէրինէ կէօ
թիւրմէ իչիւն մէնղիլ իլէ իլէրու կիթտի:

Բաղատա սէվինճ վէ շազըդ ումումի օլ
տու. սաքինէլէրին ճէմիսի տէ, իհթիւար վէ
կէնճ, սպարամըդ ըուպալարընը կիլինէրէք,
սէվիլիլիւ էֆէնտիլէրինին իսթիգպալընա

չըգտըլար . Կայէթ շաղշաղալը թարղտա գաւ
լէյէ կէօթիւրոիլէր . օ գալէ քի , թէ ոյէնին
տա խարապ օլմասընը կէօրէրէք էսէֆ իլէ
թէրք էթմիշ իտի . շիմտի չօգ էյի թարղտա
թամիր օլունմուշ վէ ֆէթուաթ քէմէրլէրի
իլէ տօնանմըշ իտի :

Վ իսուլարընըն էրթէսի կիւնիւ , տահա
ղիյաոտէ սալթանաթը սիւր զիյնէթ իճիրա
օլուպ , քիլիսէտէ Պատարապ օլոու . տէյիլքի
ֆագաթ քէնտի թապաալարը իլէ , խարիճէ
տէն հիսապսըղ ասէմլէր , սէյլէր , փաշալար
տախի Պէյէ թէպրիքէ կէլմիշլէր իտի : Պապա
Պէննօ պէյին թէքլիֆինի Կապուլ պիրլէ՝ սիւր
միւտտէթ օրատա գալտըգտան սաղա , վէտա
էտիւպ մաղարասընա կէրի աէօնսիւ :

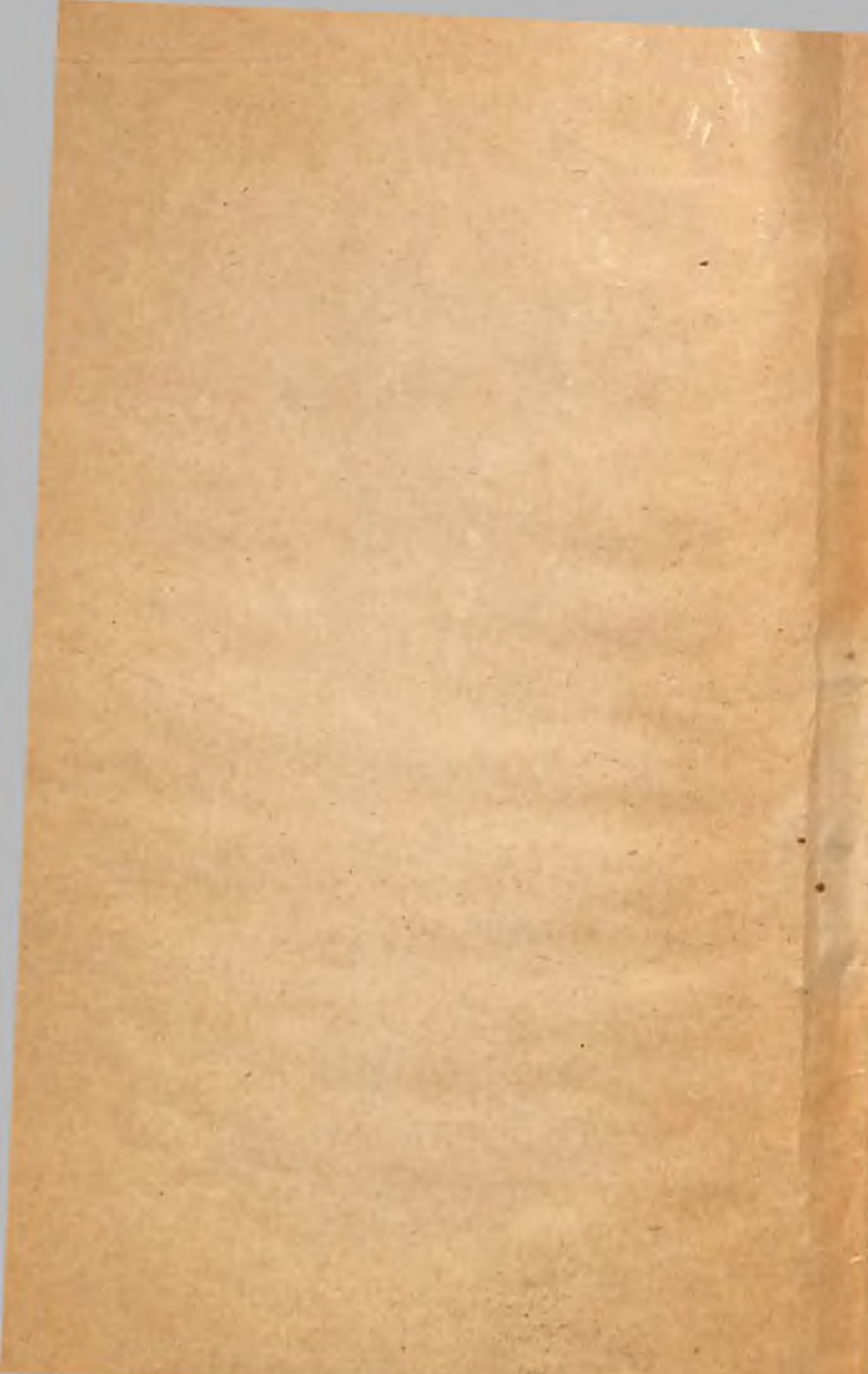
Փէտէր ու վալիտէ , սէվկիւլիւ գըղարը
իլէ չօգ սէնէ հաշաեուպ , (Նտէլինայի՝ ֆաղիւ
լէթ , ճէսուրլըգ , վէ զատէլիյի իլէ մէնշուր
պիր պէյղատէ իլէ էվլէրտիքաէն սօղրա վէ
ֆաթ էյլէտիլէր : Պու եէնի գարը դօճա
տախի չօգ ուղուն վէ սաատէթըւ էօմիւր
կէչիրէրէք՝ սիւր չօգ էվլատ սահիպի օլտուլար :
Իշտէ պունուն իլէ Բապայի թաալէնին տէօր
տիւնճիւ թէնսլիհի թէքմիլէն իճրա օլուու :
“ ՓԵՏԵՐ ԱԼԻ ԿԱԼԻՏԵՆԻ ԻԶԹԻՐԱՄԼԱ , ՈՒԶՈՒՆ
ՍԵՆԵԼԵՐ ԵԱՇԼԱՅԻԹ , ՏԻՒՆԵԱ ԻԻԶԻՐԻՆՏԻ ՊԵ-
ՐԷՔԵԹ ԻԼԻ ԶՕՂԱԼԱՃԱՔՍԸՆ ” :

ՖԻԶՐԻՍԹ

ԳԱԳ	ՍԱՀԻՓԷ
" Ա. Տիւղմանըն գաղէյի հիւճիւմ էլէմէսի :	5
" Բ. Սերկերաե կիմն տը Տիւրքուան :	16
" Դ. Սէֆիլէ տաւ. Լ հանըմ :	24
" Դ. Ֆիւրս :	31
" Ե. Չօպան զու լիւղէսի :	40
" Զ. Սալիհ ապուսալ (այսինքն ճգնաւոր) :	50
" Է. Չօպան գըղճըղաղ :	71
" Ը. Սգնէսին տիլէնմէսի :	86
" Թ. Հանըմըն խանըլմասը :	98
" Ժ. Ատէլպէր իլէ լծէպէնիմտա վէ գըղա Ա- տէլիմանըն գալու շմաւորը :	115
" ԺԱ. Ապտալըն (այսինքն ճգնաւոր) երլ պալըմը :	124

[illegible]

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0653558

